

**ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ
ΙΔΡΥΜΑ
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ**

Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων Πάτρας

*Ποσοτική Έρευνα στους Τελειόφοιτους Φοιτητές του
Τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων Α.Τ.Ε.Ι. Πάτρας για
την Πραγματοποίηση Μεταπτυχιακών Σπουδών & τη
Διερεύνηση των Τομέων Ενδιαφέροντος της
Επαγγελματικής τους Σταδιοδρομίας*

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια: Παπαθανασοπούλου Χρυσάνθη

Σπουδάστρια: Γιαννοκώστα Σπυριδούλα

Πάτρα 2016

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ø Περίληψη	Σελ: 4
Ø Abstract	Σελ: 6
Ø Κατάλογος Διαγραμμάτων	Σελ: 7
Κεφάλαιο 1^ο: Εισαγωγή	Σελ: 9
Κεφάλαιο 2^ο: Μεθοδολογία Έρευνας	Σελ: 12
2.1 Ορισμοί – Έννοιες	Σελ: 12
2.2 Είδη Ερευνών	Σελ: 14
2.3 Μέθοδοι Έρευνας	Σελ: 16
2.3.1 Βιβλιογραφική Μέθοδος	Σελ: 17
2.3.2 Παρατήρηση	Σελ: 19
2.3.3 Ερωτηματολόγιο	Σελ: 20
2.3.4 Συνέντευξη	Σελ: 22
2.3.5 Πείραμα	Σελ: 23
2.3.6 Κοινωνιόγραμμα	Σελ: 23
2.3.7 Τεστ	Σελ: 24
2.3.8 Ανάλυση Περιεχομένου	Σελ: 25
2.4 Μεθοδολογία Μελέτης	Σελ: 26
Κεφάλαιο 3^ο: Ανάλυση Παρούσας Κατάστασης	Σελ: 29
3.1 Ευρώπη	Σελ: 29
3.1.1 London Business School	Σελ: 29
3.1.2 INSEAD	Σελ: 30
3.2 Ελλάδα	Σελ: 31
3.2.1 Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών	Σελ: 31
3.2.2 Πανεπιστήμιο Πειραιώς	Σελ: 32
3.2.3 Διεθνές Πανεπιστήμιο Ελλάδος	Σελ: 33
3.2.4 Athens Laboratory of Business Administration (ALBA)	Σελ: 34
3.2.5 Athens GSM (Graduate School of Management)	Σελ: 35
3.2.6 Τ.Ε.Ι. Δυτικής Ελλάδος – Διοίκηση Εκπαίδευσης	Σελ: 36

Κεφάλαιο 4^ο: Αποτελέσματα Πρωτογενούς Έρευνας	Σελ: 39
4.1 Περιγραφική Στατιστική Ανάλυση	Σελ: 39
4.1.1 Δημογραφικά Στοιχεία της Έρευνας	Σελ: 39
4.1.2 Οφέλη Συμμετοχής Σε Μεταπτυχιακά Προγράμματα Διοίκησης Επιχειρήσεων	Σελ: 45
4.1.3 Κριτήρια Επιλογής Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών	Σελ: 47
4.2 Εργασία – Απασχόληση	Σελ: 53
4.2.1 Επαγγελματική Εξέλιξη και Κύρος του Τίτλου Μεταπτυχιακών Σπουδών	Σελ: 53
4.3 Μεταπτυχιακό Τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων Α.Τ.Ε.Ι. Πατρών	Σελ: 55
4.4 Σύνοψη Αποτελεσμάτων	Σελ: 59
Κεφάλαιο 5^ο: Συμπεράσματα – Προτάσεις	Σελ: 63
5.1 Συμπεράσματα	Σελ: 63
5.2 Προτάσεις	Σελ: 66
Βιβλιογραφία	Σελ: 69
Παράρτημα	Σελ: 71

Περίληψη

Τόσο στην Ελλάδα, όσο και στο εξωτερικό, υπάρχει ένας πολύ σημαντικός αριθμός προγραμμάτων μεταπτυχιακών σπουδών στη Διοίκηση Επιχειρήσεων που προσφέρεται, είτε από ιδιωτικά είτε από δημόσια πανεπιστημιακά και μη ιδρύματα. Ο ανταγωνισμός που υπάρχει είναι ιδιαίτερα υψηλός, με συνέπεια να παρουσιάζεται μια ολοένα και υψηλότερη προσφορά τέτοιων ακαδημαϊκών προγραμμάτων σπουδών, με συνέπεια πολλές φορές τον αποπροσανατολισμό των υποψηφίων από τον πραγματικό σκοπό και στόχο που επιθυμούν να επιτελέσουν, υλοποιώντας ένα τέτοιο πρόγραμμα. Ο βασικός σκοπός της παρούσας μελέτης εντοπίζεται στην μελέτη μεταπτυχιακών προγραμμάτων που υπάρχουν τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό και παράλληλα, να εξάγει χρήσιμα συμπεράσματα σχετικά με το τι πραγματικά αναζητούν οι απόφοιτοι των σχολών Διοίκησης Επιχειρήσεων από ένα μεταπτυχιακό πρόγραμμα, ποια είναι εκείνα τα κριτήρια και οι παράμετροι που μπορεί να τους καθοδηγούν, καθώς επίσης και ποια είναι τα αναμενόμενα οφέλη που σκοπεύουν να αποκομίσουν από την ολοκλήρωση ενός τέτοιου κύκλου σπουδών.

Η παρούσα έρευνα διακρίνεται σε πέντε (5) κεφάλαια συνολικά, με το καθένα να παρουσιάζει ένα ξεχωριστό ενδιαφέρον. Πιο συγκεκριμένα, το πρώτο κεφάλαιο αποτελεί το εισαγωγικό τμήμα της μελέτης, στο οποίο αποτυπώνονται οι σκοποί και οι στόχοι που επιδιώκονται να επιτευχθούν με την υπόψιν έρευνα, ενώ γίνεται και μια συνοπτική ανάλυση του τρόπου δομής και σύνταξης του ερωτηματολογίου που χρησιμοποιήθηκε. Στο δεύτερο κεφάλαιο πραγματοποιείται μια εκτενής αναφορά ως προς τη μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε σχετικά με τη σύνταξη του ερωτηματολογίου, τα ερευνητικά ερωτήματα, τον τρόπο διατύπωσης των ερωτήσεων, το είδος των ερωτήσεων (ανοιχτού – κλειστού τύπου ή μικτό), καθώς επίσης και του αριθμού των ερωτημάτων. Το ερωτηματολόγιο δομήθηκε με τρόπο που θα μπορεί να καλύψει όσο το δυνατόν μεγαλύτερο τμήμα των σκέψεων και των απόψεων του δείγματος αναφορικά με τα μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών στη Διοίκηση Επιχειρήσεων, καθώς και του κατά πόσο αυτό μπορούν να επιφέρουν τα θετικά αναμενόμενα αποτελέσματα στην επαγγελματική σταδιοδρομία των συμμετεχόντων.

Το τρίτο κεφάλαιο της παρούσας έρευνας είναι κυρίως θεωρητικό και γίνεται μια εκτενής αναφορά και ανασκόπηση στα πιο σημαντικά μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών στη Διοίκηση Επιχειρήσεων που υπάρχουν, τόσο στο εξωτερικό όσο και στον ελληνικό χώρο. Προχωρώντας στη μελέτη, το πλέον ίσως σημαντικό της τμήμα είναι το ερευνητικό, που αναλύεται μέσω των απαντήσεων που δόθηκαν και των διαγραμμάτων που σχηματίστηκαν,

στο τέταρτο κεφάλαιο. Κάθε μια από τις δέκα έξι (16) ερωτήσεις που περιλαμβάνονταν στο ερωτηματολόγιο αναλύονται στο παρόν κεφάλαιο, ενώ πραγματοποιείται και διαγραμματική τους απεικόνιση, προκειμένου ο αναγνώστης να αποκτήσει μια περισσότερο άμεση εικόνα επί των όσων προέκυψαν από τα αποτελέσματα του δείγματος. Τέλος, η παρούσα μελέτη ολοκληρώνεται με το πέμπτο κεφάλαιο, στο οποίο και διατυπώνονται τα συμπεράσματα που εξήχθησαν από την έρευνα που προηγήθηκε, ενώ υπάρχουν και μια σειρά από προτάσεις που ως στόχο τους δεν έχουν την κριτική, όσο περισσότερο τη βελτίωση επί των παρεχόμενων υπηρεσιών, αλλά και της δομής – οργάνωσης των ακαδημαϊκών αυτών προγραμμάτων σπουδών.

Abstract

Both in Greece and abroad, there is a very significant number of graduate programs in Business Administration offered either by private or public universities and not institutions. The competition there is very high, thus presents an increasingly higher supply of these academic curricula, leading sometimes disorientation of candidates from the true purpose and objective wish to perform, by implementing such a program. The main purpose of this study lies in studying postgraduate programs that exist both in Greece and abroad and also, extract useful conclusions about what really seeking graduates of business schools from a graduate program, what are those criteria and parameters that can guide them, and what are the expected benefits intended to accrue from the completion of such a course.

This study consists of five (5) chapters in total, each showing a separate interest. More specifically, the first chapter is the introductory part of the study, which reflected the aims and the objectives to be achieved with the account inquiry, and made a brief analysis of how the structure and syntax of the questionnaire used. The second chapter takes place a detailed report on the methodology used for the preparation of the questionnaire, research questions, how the wording of questions, type of questions (open - closed type or mixed), as well as the number of questions. The questionnaire was structured in a way that can cover the greatest possible part of the considerations and sample views regarding the postgraduate programs in Business Administration, and whether it can bring positive results expected in the professional career of participants.

The third chapter of this research is mainly theoretical and is a comprehensive reference and reviews the most important post-graduate programs in Business Administration present, both abroad and in the Greek area. Moving in the study, perhaps the most important part is the research, analyzed the responses given and the chart formed, in the fourth chapter. Each of the sixteen (16) questions included in the questionnaire are analyzed in this chapter, and place and diagrammatic representation, to enable the reader to gain a more immediate picture of what occurred on the sample results. Finally, this study concludes with the fifth chapter, in which he formulated the conclusions drawn from the research that proceeded and there are a number of proposals as their goal not critical, the more improvement on the services provided, but also the structure - organization of such academic curricula.

Κατάλογος Διαγραμμάτων

Διάγραμμα 1: Φύλο Ερωτηθέντων	Σελ: 39
Διάγραμμα 2: Ηλικιακή Κατανομή Δείγματος	Σελ: 40
Διάγραμμα 3: Έτος Εγγραφής Ατόμων Δείγματος	Σελ: 41
Διάγραμμα 4: Βαθμός Πτυχίου Ατόμων Δείγματος	Σελ: 42
Διάγραμμα 5: Επιθυμία ή Μη Συνέχισης σε Μεταπτυχιακό Επίπεδο των Σπουδών των Ατόμων του Δείγματος	Σελ: 42
Διάγραμμα 6: Λόγοι Συνέχισης σε Μεταπτυχιακό Επίπεδο των Σπουδών των Ατόμων του Δείγματος	Σελ: 42
Διάγραμμα 7: Λόγοι Μη Συνέχισης σε Μεταπτυχιακό Επίπεδο των Σπουδών των Ατόμων του Δείγματος	Σελ: 44
Διάγραμμα 8: Αναζήτηση Πληροφοριών για τα Μεταπτυχιακά Προγράμματα των Ατόμων του Δείγματος	Σελ: 45
Διάγραμμα 9: Οφέλη Συμμετοχής από την Παρακολούθηση Μεταπτυχιακού Προγράμματος των Ατόμων του Δείγματος	Σελ: 46
Διάγραμμα 10: Κατάταξη Κριτηρίων Υλικοτεχνικής Υποδομής για την Επιλογή Ενός Μεταπτυχιακού Προγράμματος των Ατόμων του Δείγματος («Καθόλου Σημαντικό»)	Σελ: 48
Διάγραμμα 11: Κατάταξη Κριτηρίων Υλικοτεχνικής Υποδομής για την Επιλογή Ενός Μεταπτυχιακού Προγράμματος των Ατόμων του Δείγματος («Λίγο Σημαντικό»)	Σελ: 49
Διάγραμμα 12: Κατάταξη Κριτηρίων Υλικοτεχνικής Υποδομής για την Επιλογή Ενός Μεταπτυχιακού Προγράμματος των Ατόμων	

του Δείγματος («Ούτε Λίγο Ούτε Πολύ Σημαντικό»)	Σελ: 50
Διάγραμμα 13: Κατάταξη Κριτηρίων Υλικοτεχνικής Υποδομής για την Επιλογή Ενός Μεταπτυχιακού Προγράμματος των Ατόμων του Δείγματος («Αρκετά Σημαντικό»)	Σελ: 51
Διάγραμμα 14: Κατάταξη Κριτηρίων Υλικοτεχνικής Υποδομής για την Επιλογή Ενός Μεταπτυχιακού Προγράμματος των Ατόμων του Δείγματος («Πολύ Σημαντικό»)	Σελ: 52
Διάγραμμα 15: Κατάταξη Παραγόντων για την Επιλογή Ενός Μεταπτυχιακού Προγράμματος των Ατόμων του Δείγματος («Πολύ Σημαντικό»)	Σελ: 53
Διάγραμμα 16: Κατάταξη Παραγόντων Ως Προς τη Συμβολή τους στον Εργασιακό Βίο των Ατόμων του Δείγματος	Σελ: 54
Διάγραμμα 17: Επιθυμία Είδους Εργασίας των Ατόμων του Δείγματος	Σελ: 55
Διάγραμμα 18: Γνώση Ύπαρξης Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών του Τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων Α.Τ.Ε.Ι. Πατρών των Ατόμων του Δείγματος	Σελ: 56
Διάγραμμα 19: Ενδιαφέρον για την Παρακολούθηση Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών του Τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων Α.Τ.Ε.Ι. Πατρών των Ατόμων του Δείγματος	Σελ: 57
Διάγραμμα 20: Λόγοι Μη Παρακολούθησης Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών του Τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων Α.Τ.Ε.Ι. Πατρών των Ατόμων του Δείγματος	Σελ: 58

Κεφάλαιο 1^ο: Εισαγωγή

Τα μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών στη Διοίκηση Επιχειρήσεων, αποτελούν τα τελευταία ειδικότερα έτη, τις πλέον δημοφιλείς μεταξύ των σπουδαστών και μη μεθόδων, μέσω των οποίων οι συμμετέχοντες μπορούν να λάβουν ακόμη περισσότερο εξειδικευμένες γνώσεις και να βελτιώσουν το μαθησιακό τους επίπεδο. Τα πρώτα μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών στη Διοίκηση Επιχειρήσεων δημιουργήθηκαν και άρχισαν να λειτουργούν στις Η.Π.Α., στις αρχές του 20^{ου} αιώνα. Από την εποχή εκείνη και έπειτα, το δυνατό σημείο και το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα που παρουσιάζουν οι σπουδές σε αυτό το αντικείμενο και το επίπεδο είναι πως, επιτυγχάνουν να προσαρμόζονται στις ανάγκες της αγοράς, ενώ παράλληλα, μπορούν να παρέχουν στους αποφοίτους τους, όλα τα εχέγγυα τα οποία και θα τους εξασφαλίσουν την ανέλιξη στον κλάδο και στο αντικείμενο δράσης τους¹.

Διαμέσου των μεταπτυχιακών αυτών προγραμμάτων σπουδών οι συμμετέχοντες κατορθώνουν να αναβαθμίσουν τις ικανότητες αναλυτικής και στρατηγικής σκέψης που διαθέτουν, ή ακόμη και εάν δεν τις διαθέτουν να τις αποκτήσουν, ενώ παράλληλα, επιδιώκεται και η ανάπτυξη ηγετικών και επικοινωνιακών δεξιοτήτων, τα οποία συνδυαζόμενα μπορούν να επιφέρουν ταχύτερη και καλύτερη επαγγελματική αποκατάσταση. Όλοι όσοι συμμετέχουν και παρακολουθούν τέτοια μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών έχουν ως απώτερό τους στόχο τη βελτίωση των οικονομικών τους απολαβών στην εργασία τους, αλλά και την συνεχόμενη επαγγελματική τους εξέλιξη, σε έναν ταχέως μεταβαλλόμενο και δυναμικά εξελισσόμενο κλάδο, όπως είναι αυτός των επιχειρήσεων. Τα δυο (2) αυτά πολύ σημαντικά κίνητρα, αποτέλεσαν και το εφελτήριο για την αύξηση της ζήτησης παρακολούθησης προγραμμάτων μεταπτυχιακών σπουδών στη Διοίκηση Επιχειρήσεων, τόσο σε εγχώριο, όσο και σε διεθνές επίπεδο.

Πέραν όμως των θετικών σημείων και επιτευγμάτων που ακολούθησαν την εξελικτική πορεία των προγραμμάτων αυτών των μεταπτυχιακών σπουδών, την εμφάνισή τους έκαναν και διάφορες αρνητικές κριτικές. Οι κριτικές αυτές προήλθαν ως συνέπεια του βάρους που επέδειξαν οι επιχειρήσεις στα προγράμματα αυτά σπουδών, επιδιώκοντας να «δημιουργήσουν» εργαζόμενους που θα έχουν ως μοναδική τους μέριμνα το κέρδος και τη δημιουργία προστιθέμενης αξίας για την εταιρεία που εργάζονται, παραβλέποντας άλλους περισσότερο κοινωνικούς παράγοντες, ενώ ενίσχυσαν και τους επικριτές που αναφέρονταν

¹ Trigwell K., H. Dunbar – Goddet, (2005), «The research experience of postgraduate research students at the University of Oxford», Oxford, University of Oxford

στη χειροτέρευση της ποιότητας των παρεχόμενων προϊόντων και υπηρεσιών, προς όφελος της κερδοφορίας. Πέραν των ζητημάτων αυτών και των ερωτημάτων που δημιουργήθηκαν, υπήρξαν και προβλήματα που είχαν ως γενεσιουργό αιτία την αυξημένη προσφορά από διάφορα πανεπιστημιακά και μη ιδρύματα ανά την υφήλιο, που παρείχαν μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών στη διοίκηση επιχειρήσεων, σε ορισμένες περιπτώσεις, αμφιβόλου ποιότητας. Η σημαντική αυτή αύξηση στην προσφορά γνώσης σε αυτό το επίπεδο δημιούργησε προβλήματα ως προς την ανταγωνιστικότητα των προγραμμάτων αυτών, με άμεση συνέπεια την ύπαρξη κλυδωνισμών στη βιωσιμότητά τους αλλά και στην προσαρμογή τους, σε ένα ταχέως μεταβαλλόμενο περιβάλλον.

Λαμβάνοντας υπόψιν, τη δυσκολία που υπάρχει ως προς την αναζήτηση αφενός εργασίας και αφετέρου, των πολλών και ιδιαίτερα καταρτισμένων στελεχών που διοχετεύονται καθημερινά στον επαγγελματικό στίβο, θα πρέπει να υπάρξει μια ταξινόμηση όλων εκείνων των χαρακτηριστικών γνωρισμάτων που θα πρέπει να διαθέτει ένα πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών στη Διοίκηση Επιχειρήσεων, προκειμένου να ξεχωρίσει και να δημιουργήσει κίνητρα συμμετοχής ενός ατόμου σε αυτό. Παράλληλα, θα πρέπει να αναζητηθούν και τα πραγματικά εκείνα αίτια που οδηγούν τους υποψήφιους στην αναζήτηση και τελικά στη συμμετοχή τους, σε ένα μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών στο συγκεκριμένο αντικείμενο. Τα αίτια αυτά είναι ικανά να αποτυπώσουν εάν καλύπτονται οι ανάγκες των συμμετεχόντων στο μέγιστο δυνατό βαθμό, ως προς την αναζήτηση περισσότερο γνώσεων και μεγαλύτερης εξειδίκευσης, ώστε να καταστούν στελέχη ικανά που θα μπορέσουν να διαχειριστούν μελλοντικά σοβαρές και δύσκολες καταστάσεις.

Όλα τα ανωτέρω ερωτήματα – παράμετροι αποτελούν ουσιαστικά το αντικείμενο της παρούσας μελέτης που πραγματοποιήθηκε. Βασικός σκοπός της έρευνας που διενεργήθηκε ήταν να αποτυπωθούν οι τάσεις που παρουσιάζουν οι ερωτηθέντες, απόφοιτοι και μη του τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων του Α.Τ.Ε.Ι. Πατρών, ως προς την επιθυμία ή μη συμμετοχής σε ένα πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών, στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό. Παράλληλα, διατυπώνονται ερωτήματα που αφορούν τους παράγοντες εκείνους που δύναται να επηρεάσουν θετικά ή αρνητικά την επιθυμία τους να ακολουθήσουν μεταπτυχιακές σπουδές, όπως επίσης και τι πιστεύουν σχετικά με τις επιδιώξεις που θα επιτύχουν στην επαγγελματική τους σταδιοδρομία, ακολουθώντας ένα πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών στη Διοίκηση Επιχειρήσεων. Το τελευταίο ζήτημα αφορά ουσιαστικά τα οφέλη που πρόκειται να αποκομίσει ένας συμμετέχων σε ένα τέτοιο ακαδημαϊκό πρόγραμμα και τα οποία θα έχουν αντίκτυπο στην επαγγελματική του εξέλιξη.

Η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε προκειμένου να δομηθεί και να υλοποιηθεί το ερευνητικό έργο, στηρίχθηκε αρχικά στη δημιουργία ενός δομημένου ερωτηματολογίου, δέκα έξι (16) ερωτημάτων, με ερωτήσεις κλειστού κυρίως τύπου, ώστε οι απαντήσεις που θα δοθούν να μην ξεφεύγουν από το ερευνητικό αντικείμενο της μελέτης. Το ερωτηματολόγιο χωρίστηκε σε τέσσερα (4) τμήματα, με ξεχωριστή σημασία καθενός εξ αυτών. Το πρώτο μέρος περιλαμβάνει διάφορα δημογραφικά κυρίως χαρακτηριστικά του δείγματος που επιλέχθηκε. Το δεύτερο μέρος του ερωτηματολογίου αφορά τις πηγές από τις οποίες αντλούν πληροφορίες οι ενδιαφερόμενοι, σχετικά με το μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών που τους ενδιαφέρει, ενώ το τρίτο μέρος αναφέρεται στα οφέλη που μπορεί κάποιος να αποκομίσει από την παρακολούθηση και συμμετοχή σε ένα τέτοιο ακαδημαϊκό πρόγραμμα. Τέλος, το τέταρτο τμήμα του ερωτηματολογίου περιλαμβάνει τρεις (3) ερωτήσεις, οι οποίες και αναφέρονται αποκλειστικά στο πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών του τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων του Α.Τ.Ε.Ι. Πατρών, και αφορούν την επιθυμία των ερωτηθέντων να το παρακολουθήσουν, αλλά και τους λόγους που ενδεχομένως να είναι αποτρεπτικοί για κάτι τέτοιο.

Κεφάλαιο 2^ο: Μεθοδολογία Έρευνας

2.1 Ορισμοί – Έννοιες

Υπάρχουν δυο (2) διαφορετικοί ορισμοί, με τους οποίους και προσδιορίζεται η έννοια της μεθοδολογίας και της μεθόδου της επιστημονικής έρευνας. Ως Μεθοδολογία Επιστημονικής Έρευνας, ονομάζεται «η επιστήμη που μελετά και ερευνά μεθοδικά, ενεργητικά, επίμονα και συστηματικά κάθε μορφή γνώσης, βάσει εμπειρικών δεδομένων που την επαληθεύουν και την γενικεύουν ως αλήθεια»². Από την άλλη πλευρά, ως Μέθοδος της Επιστημονικής Έρευνας θεωρείται, «ένα ειδικό σύστημα κανόνων βάσει των οποίων οργανώνονται οι διαδικασίες για την απόκτηση νέων γνώσεων, που στοχεύουν στην πρακτική αναδιάρθρωση της πραγματικότητας, στην απάντηση των ερωτημάτων και στην λύση των προβλημάτων».

Η αναζήτηση της αλήθειας, διαμέσου, είτε Μεθοδολογίας της Επιστημονικής Έρευνας, είτε της Μεθόδου της Επιστημονικής Έρευνας, στηρίζεται στα ακόλουθα³:

1. Στην εμπειρία, η οποία διακρίνεται σε άμεση – προσωπική και σε έμμεση
2. Στη λογική σκέψη, η οποία διακρίνεται στην επαγωγική λογική (πηγαίνοντας από το γενικό στο ειδικό), στην επαγωγική λογική (πηγαίνοντας από το ειδικό στο γενικό) και σε μια σύνθεση των δύο (2) αυτών μεθόδων, η οποία και χρησιμοποιείται σήμερα
3. Στην έρευνα, η οποία εφαρμόζει την παραπάνω σύνθεση και καλείται να είναι, συστηματική και ελεγχόμενη, εμπειρική, και αυτοδιορθωτική.

Οι βασικότερες έννοιες της Μεθοδολογίας Επιστημονικής Έρευνας, οι οποίες και σχετίζονται με τα περιεχόμενα της έρευνας είναι :

✓ Πληθυσμός, που αναφέρεται στο σύνολο των ατόμων, ζώων, αντικειμένων, γεγονότων, καταστάσεων, εννοιών και συμβόλων που χαρακτηρίζονται από τα ίδια βασικά γνωρίσματα. Συστατικά στοιχεία του πληθυσμού είναι:

à Η Δειγματοληψία, που αναφέρεται στη διαδικασία επιλογής ενός ορισμένου αριθμού ατόμων, ζώων, κτλ., με τα ίδια βασικά γνωρίσματα που αποτελούν μέρος του γενικού πληθυσμού της έρευνας.

² Δημητρόπουλος Ε., (2004), «Εισαγωγή στη Μεθοδολογία της Επιστημονικής Έρευνας: προς ένα συστηματικό δυναμικό μοντέλο μεθοδολογίας επιστημονικής έρευνας», Εκδόσεις Έλλην, Αθήνα

³ Θεοφανίδης Σ., (2002), «Μεθοδολογία της Επιστημονικής Σκέψης & Έρευνας: πως γίνεται η επιστημονική έρευνα και πως γράφεται μια επιστημονική εργασία», Εκδόσεις Μπένου, Αθήνα

- à Το Δείγμα, που αναφέρεται στο συγκεκριμένο αριθμό της δειγματοληψίας. Το δείγμα θα πρέπει να είναι αντιπροσωπευτικό του υπό μελέτη πληθυσμού, δηλαδή να αποτελεί μια μικρογραφία του πληθυσμού αυτού.
 - à Τα Υποκείμενα, που αναφέρονται στο συνολικό αριθμό του δείγματος και συμβολίζεται με το γράμμα «N».
- ✓ Μέθοδος Δειγματοληψίας, ονομάζεται ο τρόπος με τον οποίο ο ερευνητής επιλέγει το δείγμα του, ή τον αριθμό των υποκειμένων, ή των περιπτώσεων της έρευνάς του. Διακρίνεται σε:
- à Τυχαία δειγματοληψία
 - à Συστηματική δειγματοληψία, δηλαδή επιλογή σύμφωνα με κάποιο αριθμητικό διάστημα. Για παράδειγμα εάν ορισθεί ο αριθμός «500», τότε θα επιλεγεί πρώτος ο αριθμός «500», και κατόπιν το «1000», το «1500», κλπ.
 - à Διαστρωματική δειγματοληψία, στην οποία επιλέγονται ορισμένα υποκείμενα ανάλογα με την κοινωνικοοικονομική τους τάξη.
- ✓ Μεταβλητές, ονομάζονται τα φαινόμενα και οι καταστάσεις για τα οποία ο ερευνητής συγκεντρώνει πληροφορίες, όπως είναι για παράδειγμα, η ηλικία, το φύλο, η επίδοση, κλπ. και διακρίνονται σε:
- à Ανεξάρτητες, που μελετώνται με τέτοιο τρόπο ώστε να μετρηθεί η επιρροή τους επάνω στις εξαρτημένες μεταβλητές
 - à Εξαρτημένες, που υπόκεινται στις επιδράσεις των ανεξάρτητων μεταβλητών.
- ✓ Υποθέσεις, οι οποίες χαρακτηρίζονται ως εκείνες οι προτάσεις που μπορεί να εκφράζουν μια ή περισσότερες σχέσεις μεταξύ δύο (2) ή περισσότερων μεταβλητών και είναι διατυπωμένες με τέτοιο τρόπο ώστε να μπορούν να επιβεβαιωθούν μέσω μιας ερευνητικής διαδικασίας. Διακρίνονται σε:
- à Ερευνητικές υποθέσεις, όπως είναι για παράδειγμα ο μέσος όρος «X» της επίδοσης ενός συνόλου, που μπορεί να είναι μεγαλύτερος ή μικρότερος από αυτή του γενικού συνόλου.

à Μηδενικές υποθέσεις, όπως είναι για παράδειγμα ο μέσος όρος «X» της επίδοσης ενός συνόλου που μπορεί να είναι ίσος με αυτή του γενικού συνόλου.

à Εναλλακτικές υποθέσεις, όπως είναι για παράδειγμα ο μέσος όρος «X» της επίδοσης ενός συνόλου, που μπορεί να είναι μεγαλύτερος ή μικρότερος από αυτή ενός άλλου συνόλου διαφορετικού από το γενικό σύνολο.

✓ Τιμές ονομάζονται οι αριθμοί, τα σύμβολα και οι χαρακτηρισμοί που αναφέρονται στις μεταβλητές. Όταν εκφράζονται στην ίδια κλίμακα ονομάζονται ομοειδείς ή στατιστικά δεδομένα και εκφράζονται είτε αριθμητικά (π.χ. 1,2,3, κλπ.), είτε ποιοτικά (καλός ή κακός), είτε κατηγορικά (άντρας ή γυναίκα).

2.2 Είδη Ερευνών

Οι επιστημονικές έρευνες, ανάλογα με τις τιμές μέτρησης που χρησιμοποιούν στην κωδικοποίηση, ανάλυση και αξιολόγηση των δεδομένων, μπορούν να διακριθούν στα ακόλουθα είδη⁴:

- i. Ποσοτικές έρευνες, όπως είναι για παράδειγμα οι δημοσκοπικές, οι δημογραφικές, έρευνες, κλπ.
- ii. Ποιοτικές έρευνες, όπως είναι για παράδειγμα οι ιστορικές, οι βιογραφικές έρευνες, κλπ.
- iii. «Τρίγωνοποίηση», που ως είδος αποτελεί έναν συνδυασμό των ανωτέρω δυο (2) ειδών.

Βάσει των μεταβλητών τους, οι ποσοτικές έρευνες μπορούν να διακριθούν σε συνεχείς και διακριτές. Η πρώτη περίπτωση περιλαμβάνει τις μεταβλητές στις οποίες η μέτρηση μπορεί να λαμβάνει οποιαδήποτε τιμή και να είναι είτε ακέραιος αριθμός είτε δεκαδικός. Θεωρητικά, υπάρχει ένας άπειρος αριθμός τιμών μεταξύ δύο (2) παρατηρούμενων τιμών. Από την άλλη πλευρά, οι διακριτές μεταβλητές μπορούν να λαμβάνουν ως τιμές τους μόνον ακέραιους αριθμούς, όπως είναι για παράδειγμα, κάποιος που σκοράρει σωστά σε ένα τεστ δέκα (10) στις είκοσι (20) απαντήσεις, δεν θα μπορούσε να σκοράρει σωστά 10,5 απαντήσεις και αυτό διότι, οι απαντήσεις που δίνει μπορούν να βαθμολογηθούν μόνο ως σωστές ή λάθος.

⁴ Θεοφιλίδης X., (2002), «Η Συγγραφή Επιστημονικής Εργασίας: από τη θεωρία στην πράξη», Εκδόσεις Δαρδανός, Αθήνα

Στην περίπτωση των συνεχών μεταβλητών, επειδή υπάρχει ένας άπειρος αριθμός πιθανών τιμών μεταξύ δύο (2) παρατηρήσεων, ουσιαστικά η μέτρηση που προκύπτει είναι ένας αριθμός, ο οποίος όμως ουσιαστικά αντιπροσωπεύει ένα διάστημα στην κλίμακα μέτρησης, παρά έναν αριθμό. Η τιμή αυτή ονομάζεται «Τιμή κατά Προσέγγιση – Approximate Value», ενώ οι τιμές που αποτελούν τα όρια του υπόψιν διαστήματος ονομάζονται «Πραγματικά Όρια – Real Limits». Για να γίνει περισσότερο κατανοητό κάτι τέτοιο, όταν για παράδειγμα υπάρχει μια τιμή «20», στην πραγματικότητα η τιμή αυτή βρίσκεται ανάμεσα στην τιμή «19,5» και στην τιμή «20,5». Η επιλογή ενός οποιουδήποτε εργαλείου μέτρησης έχει ένα ορισμένο όριο στην ακρίβεια της μέτρησης που μπορεί να επιτευχθεί, και κατά συνέπεια, η διαδικασία στρογγυλοποίησης είναι γεγονός αναπόφευκτο να πραγματοποιηθεί, ακόμη κι εάν ουσιαστικά κάτι τέτοιο δεν είναι γνωστό. Τέλος, το ίδιο το γεγονός της μέτρησης καθιστά τη μέτρηση αυτή από συνεχή σε διακριτή, ακόμη κι εάν οι μεταβλητές είναι θεωρητικά συνεχείς.

Η κατασκευή και ο έλεγχος των θεωριών αποτελούν το αντικείμενο ενός μεγάλου τμήματος της σύγχρονης έρευνας. Αυτό που έχει το μεγαλύτερο ενδιαφέρον είναι η διερεύνηση των αιτιωδών σχέσεων ανάμεσα στα φαινόμενα, ώστε να καθίσταται εφικτή η διατύπωση προβλέψεων μελλοντικών φαινομένων και ανθρώπινες συμπεριφορών. Ιδιαίτερα σε ερευνητικούς σχεδιασμούς που διερευνούν κυρίως αιτιώδεις σχέσεις, διακρίνονται δύο (2) τύποι μεταβλητών:

$$\begin{array}{ccc} \text{Ανεξάρτητη μεταβλητή} & \rightarrow & \text{Εξαρτημένη μεταβλητή} \\ (X) & & (Y) \end{array}$$

Ως Ανεξάρτητη Μεταβλητή (Independent Variable) ονομάζεται η εκείνη που θεωρείται ότι προκαλεί την εξαρτημένη μεταβλητή. Από την άλλη πλευρά, ως Εξαρτημένη Μεταβλητή (Dependent Variable) ή αλλιώς Μεταβλητή Κριτηρίου ή Αποτελέσματος (Criterion or Outcome Variable) ονομάζεται εκείνη της οποίας η τιμή εξαρτάται από την τιμή της ανεξάρτητης μεταβλητής.

Σε διάφορους πειραματικούς σχεδιασμούς ο ερευνητής «χειρίζεται – μεταβάλλει» τις τιμές της ανεξάρτητης μεταβλητής προκειμένου να προκαλέσει μεταβολές στην εξαρτημένη μεταβλητή. Ο ορισμός των μεταβλητών σε ανεξάρτητες και εξαρτημένες καθορίζεται από το θεωρητικό υπόβαθρο της έρευνας, και δεν αντικατοπτρίζει διακρίσεις περιεχομένου ή μορφής, αλλά έχει λειτουργικό ρόλο. Σε κάποιες έρευνες μια μεταβλητή μπορεί να

αντιμετωπίζεται ως ανεξάρτητη, ενώ σε μια άλλη έρευνα μπορεί να ορίζεται ως εξαρτημένη μεταβλητή, και αντίστροφα.

Υπάρχουν δύο (2) είδη ανεξάρτητων μεταβλητών, οι οποίες είναι οι «Αληθινές» και οι «Ψευδο – Ανεξάρτητες ή Οιωνοί Ανεξάρτητες» μεταβλητές. Οι Αληθινές Ανεξάρτητες μεταβλητές αφορούν ένα δείγμα που έχει συλλεχθεί με κάποιο τυχαίο τρόπο και σχετίζονται κυρίως με πειραματικούς σχεδιασμούς. Από την άλλη πλευρά, οι Ψευδο – Ανεξάρτητες μεταβλητές αφορούν μόνο δείγμα το οποίο δεν έχει συλλεχθεί με τυχαίο τρόπο και αφορά κυρίως ψευδο – πειραματικούς σχεδιασμούς. Η μη τυχαία δειγματοληψία δεν επιτρέπει την εξαγωγή συμπερασμάτων με μεγάλο βαθμό βεβαιότητας αναφορικά με το κατά πόσο η εξαρτημένη μεταβλητή δεν επηρεάζεται και από άλλους παράγοντες οι οποίοι και δεν λήφθηκαν υπόψιν.

Τέλος, η έννοια της μεταβλητής υπόκειται σε μια ακόμη πρόσθετη κατηγοριοποίηση, σχετικά με την περιγραφή των σχέσεων μεταξύ των υπό διερεύνηση φαινομένων. Η κατηγοριοποίηση αυτή αφορά:

- à Τη Μεσολαβητική Μεταβλητή (Mediator Variable), η οποία μεσολαβεί ανάμεσα στην ανεξάρτητη και στην εξαρτημένη μεταβλητή
- à Την Τροποποιητική Μεταβλητή (Moderator Variable) η οποία τροποποιεί, ενισχύοντας ή εξασθενώντας ή μεταβάλλοντας την κατεύθυνση ως προς την επίδραση της ανεξάρτητης μεταβλητής στην εξαρτημένη μεταβλητή.

Η Μεθοδολογία Επιστημονικής Έρευνας, ανάλογα με τον τομέα της επιστήμης που υπηρετεί χαρακτηρίζεται ως :

- ü «Μεθοδολογία Εκπαιδευτικής Έρευνας», και αφορά τον τομέα της εκπαίδευσης.
- ü «Μεθοδολογία Κοινωνιολογικής Έρευνας» και αφορά τον τομέα της Κοινωνιολογίας

2.3 Μέθοδοι Έρευνας

Ως Μέθοδος μπορεί να χαρακτηριστεί, η πορεία – τρόποι που ακολουθεί ο μελετητής προκειμένου να αντλήσει πληροφορίες για την έρευνά του, και να ερευνήσει, να

προσεγγίσει και να εξετάσει το «υποκείμενο» της έρευνάς του. Οι πιο βασικές μέθοδοι της έρευνας είναι⁵:

1. *Η βιβλιογραφική*
2. *Η παρατήρηση*
3. *Το ερωτηματολόγιο*
4. *Η συνέντευξη*
5. *Το πείραμα*
6. *Το κοινωνιόγραμμα*
7. *Τα τεστ που αφορούν τη νοημοσύνη, τις γνώσεις και τις δεξιότητες, την προσωπικότητα και την κοινωνικότητα των ατόμων*
8. *Η ανάλυση του περιεχομένου*

2.3.1 Βιβλιογραφική Μέθοδος

Ως προς τη Βιβλιογραφική Μέθοδο, αποτελεί την αφετηρία κάθε επιστημονικής έρευνας και διακρίνεται σε δύο (2) βασικές κατηγορίες:

1. Επισκόπηση της σχετικής με το θέμα βιβλιογραφίας

Στοχεύει στον προσδιορισμό της σκοπιμότητας και εγκυρότητας της έρευνας, έτσι ώστε να μην υποπέσει ο ερευνητής σε πλάνη ή σε αποτυχία. Επίσης, του παρέχει τη δυνατότητα:

- Να προσδιορίσει τις πτυχές του θέματος που επέλεξε, οι οποίες έχουν ερευνηθεί ελλιπώς ή καθόλου από άλλους ερευνητές
- Να αναπτύξει το θεωρητικό πλαίσιο των προβληματισμών του
- Να πραγματοποιήσει συγκρίσεις και παραλληλισμούς με στοιχεία άλλων ερευνητών
- Να προβλέψει δυσκολίες τις οποίες και μπορεί να ξεπεράσει
- Να μπορεί να παρουσιάσει τα νέα στοιχεία που προκύπτουν από την έρευνά του.

⁵ Θεοφανίδης Σ., (2002), «Μεθοδολογία της Επιστημονικής Σκέψης & Έρευνας: πως γίνεται η επιστημονική έρευνα και πως γράφεται μια επιστημονική εργασία», Εκδόσεις Μπένου, Αθήνα

2. Αυτοτελή βιβλιογραφική έρευνα⁶

Στοχεύει να ερευνήσει, και έπειτα, να αναπτύξει το ζήτημα της έρευνας μόνο βιβλιογραφικά, χωρίς δηλαδή τη συλλογή νέων στοιχείων από τον ερευνητή, κάνοντας χρήση μόνον όσων στοιχείων υπάρχουν ήδη. Προκειμένου να διεξαχθεί μια βιβλιογραφική μελέτη – έρευνα, απαιτούνται :

- Να προσδιοριστεί το θέμα της έρευνας
- Να γίνει επισκόπηση της σχετικής βιβλιογραφίας, και η συλλογή του σχετικού βιβλιογραφικού υλικού
- Να προσδιοριστεί ο βασικός στόχος της έρευνας
- Να προσδιοριστούν οι βασικές διαστάσεις του θέματος
- Να αναπτυχθεί ένα πλάνο – διάρθρωση της έρευνας
- Να αναπτυχθούν τα κείμενα ανά κεφάλαιο
- Να προσδιοριστούν τα συμπεράσματα, να αναλυθούν τα αποτελέσματα, και να γίνουν σχόλια και επισημάνσεις.

Από την άλλη πλευρά, οι πηγές της βιβλιογραφικής έρευνας διακρίνονται σε τρεις (3) κατηγορίες :

- i. *Πρωτογενείς πηγές*: αφορούν διάφορες εκδόσεις, άρθρα, πρακτικά συνεδρίων, αναφορές και εκθέσεις, πτυχιακές εργασίες και διατριβές, διάφοροι κατάλογοι, δικτυακοί τόποι, κλπ.
- ii. *Δευτερογενείς πηγές*: αφορούν μονογραφίες, επετηρίδες, ενημερωτικά δημοσιεύματα, περιλήψεις δημοσιευμάτων
- iii. *Τριτογενείς πηγές*: αφορούν οδηγούς ειδικής και γενικής βιβλιογραφίας, εγκυκλοπαίδειες, κλπ.

⁶ Τσιπλητάρης Φ., Μπάμπαλης Κ., (2011), «Δέκα Παραδείγματα Μεθοδολογίας Επιστημονικής Έρευνας: από τη θεωρία στην πράξη», Εκδόσεις Διάδραση, Αθήνα

2.3.2 Παρατήρηση

Ως προς τη μέθοδο της Παρατήρησης ορίζεται η προσεκτική παρακολούθηση και καταγραφή της εκτύλιξης των φαινομένων, χωρίς πρόθεση τροποποίησής τους, χρησιμοποιώντας τα κατάλληλα μέσα μελέτης και έρευνας. Διακρίνεται σε Άμεση Παρατήρηση, όπως είναι για παράδειγμα η παρατήρηση της επίδοσης ενός μαθητή εντός της αίθουσας και σε Έμμεση Παρατήρηση, όπως είναι για παράδειγμα η παρατήρηση της επίδοσης ενός μαθητή μέσα από τα γραπτά του. Είναι πολύ σημαντικό ο ερευνητής να παρατηρεί αντικειμενικά αποβάλλοντας τις όποιες προκαταλήψεις μπορεί να έχει. Σε γενικές γραμμές, οι τύποι της Παρατήρησης είναι οι ακόλουθοι:

- Η αυτοπαρατήρηση ή ενδοσκόπηση
- Η ετεροπαρατήρηση ή αλλιώς η επιστημονική παρατήρηση
- Η τυχαία – ευκαιριακή – συμπτωματική παρατήρηση
- Η συστηματική (επιστημονική) ή μεθοδική παρατήρηση
- Η ενόργανη παρατήρηση, με τη χρήση συσκευών παρατήρησης, όπου ο ερευνητής να έχει τη δυνατότητα να βλέπει χωρίς όμως να μπορούν οι παρατηρηθέντες να τον βλέπουν
- Η συμμετοχική παρατήρηση

Προκειμένου να πραγματοποιηθεί μια οποιαδήποτε εργασία, η οποία και θα στηρίζεται στην Παρατήρηση, ακολουθούνται τα κάτωθι βήματα⁷:

- Προσδιορισμός του θέματος
- Μελέτη της σχετικής με το θέμα βιβλιογραφίας (επισκόπηση)
- Καθορισμός των στόχων και επισήμανση των προβλημάτων
- Προσδιορισμός του πληθυσμού και καθορισμός του δείγματος «N»
- Έλεγχος των μεθόδων Παρατήρησης και προσεκτική διερεύνηση ότι η Παρατήρηση που θα πραγματοποιηθεί θα χαρακτηρίζεται από επάρκεια.

⁷ Howard K., Sharp J., (1996), «Η επιστημονική μελέτη: οδηγός σχεδιασμού και διαχείρισης πανεπιστημιακών ερευνητικών εργασιών», Εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα

- ✓ Καταγραφή των παρατηρήσεων, είτε με τρόπο «αυθόρμητο», όπως για παράδειγμα τηρώντας ένα είδος «πρωτοκόλλου», σε κάποιο έντυπο, είτε με τρόπο «συστηματοποιημένο», διαμέσου πινάκων, σχημάτων, διαγραμμάτων, κλπ.
- ✓ Κωδικοποίηση, ανάλυση, ερμηνεία, σύνθεση των ευρημάτων που προκύπτουν από τις παρατηρήσεις και κατόπιν εξαγωγή συμπερασμάτων
- ✓ Σύνθεση της εργασίας – μελέτης, με παράλληλη στήριξη και στα βιβλιογραφικά στοιχεία
- ✓ Παρουσίαση – δημοσίευση της εργασίας – μελέτης.

Οι παράγοντες που μπορούν να δυσχεράνουν την Παρατήρηση, είναι οι ακόλουθοι:

- ✓ Στον παρατηρητή (προδιαθέσεις, πείρα, προσωπικότητα)
- ✓ Στην κατάσταση παρατήρησης (απρόοπτα)
- ✓ Στο αντικείμενο παρατήρησης (ιδιαιτερότητες αντικειμένων)
- ✓ Στα όργανα που χρησιμοποιούνται (τρόπος κατασκευής, σχήμα)

2.3.3 Ερωτηματολόγιο

Η μέθοδος του Ερωτηματολογίου, η τεχνική και η σύνταξη αυτού έχει ως στόχο την όσο το δυνατόν σύντομη, σαφή και περιεκτική διατύπωση της κάθε ερώτησης και προϋποθέτει:

- ✓ Να προσδιοριστεί το θέμα της έρευνας – μελέτης
- ✓ Να μελετηθεί η σχετική βιβλιογραφία (επισκόπηση)
- ✓ Να προσδιοριστούν οι στόχοι και τα προβλήματα
- ✓ Να προσδιοριστεί ο πληθυσμός και το δείγμα «N»
- ✓ Τέλος συντάσσεται – αναθεωρείται το ερωτηματολόγιο

Ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο διαδραματίζουν και το είδος των ερωτήσεων, όπως επίσης και η διάρθρωση και παρουσίαση του ερωτηματολογίου. Οι απαιτήσεις που υπάρχουν ως προς τη σύνταξη ενός αποτελεσματικού και πλήρους ερωτηματολογίου, είναι οι εξής⁸:

1. Οι ερωτήσεις θα πρέπει:
 - να μεταφράζουν τους στόχους της έρευνας
 - να προκαλούν ενδιαφέρον στα υποκείμενα
 - να ανταποκρίνονται στο επίπεδο των υποκειμένων
 - να δίνουν έναν χαρακτήρα προσωπικό
 - να είναι απλές και σύντομες
 - να είναι σεμνές και προσεγμένες
 - να επιτρέπουν στα δεδομένα να κωδικοποιηθούν και να αναλυθούν
2. Θα πρέπει να υπολογιστούν αυστηρά ο τρόπος, ο τόπος και ο χρόνος της διανομής του
3. Θα πρέπει να υπολογιστούν αυστηρά επίσης, ο τρόπος, ο τόπος και ο χρόνος συλλογής των ερωτηματολογίων.
4. Θα πρέπει να λαμβάνει υπόψιν του τις απαιτήσεις της κωδικοποίησης, ανάλυσης, ερμηνείας και αξιολόγησης των δεδομένων, αλλά και στις δυνατότητες των ηλεκτρονικών υπολογιστών και των προγραμμάτων, για παράδειγμα πρόγραμμα SPSS, Excel, κλπ.

Υπάρχουν δυο (2) βασικά είδη ερωτήσεων:

- Οι ανοιχτές ερωτήσεις
- Οι κλειστές ερωτήσεις, οι οποίες και διακρίνονται σε:

 • Ερωτήσεις διχοτόμησης (Ναι – Όχι)

 • Ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής

 • Ερωτήσεις «βεντάλιας»

⁸ Ιωσηφίδης Θ., (2008), «Ποιοτικές Μέθοδοι Έρευνας στις Κοινωνικές Επιστήμες», Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα

2.3.4 Συνέντευξη

Η Συνέντευξη στη Μεθοδολογία Επιστημονικής Έρευνας, είναι η διαδικασία κατά την οποία, ο ερευνητής συγκεντρώνει τα στοιχεία του με άμεση επαφή με το υποκείμενο της έρευνας. Υπάρχουν τέσσερα (4) είδη συνεντεύξεων τα οποία μπορούν να χρησιμοποιηθούν ειδικά ως εργαλεία έρευνας: η δομημένη, η μη δομημένη, η μη κατευθυντική και η εστιασμένη συνέντευξη.

Η διεξαγωγή της συνέντευξης προϋποθέτει⁹:

- ✓ να προσδιοριστεί το θέμα της έρευνας – μελέτης
- ✓ να μελετηθεί η σχετική βιβλιογραφία (επισκόπηση)
- ✓ να προσδιοριστούν οι στόχοι και τα προβλήματα
- ✓ να προσδιοριστεί ο πληθυσμός και το δείγμα «N»
- ✓ να διατυπωθούν οι ερωτήσεις σε ένα ερωτηματολόγιο ή κατάλογο
- ✓ να έχει την κατάλληλη δομή για την επεξεργασία των δεδομένων

Η συνέντευξη έχει τις ίδιες απαιτήσεις με το ερωτηματολόγιο, με τη μόνη διαφορά να είναι πως η επαφή ανάμεσα στο υποκείμενο και τον ερευνητή είναι άμεση. Επίσης τα είδη των ερωτήσεων είναι ακριβώς τα ίδια με το ερωτηματολόγιο, έχοντας ανοικτές και κλειστές ερωτήσεις.

Το βασικό πλεονεκτήματα της συνέντευξης είναι η άμεση σχέση που υπάρχει με το υποκείμενο της έρευνας και το οποίο επιτρέπει στον ερευνητή να ανιχνεύσει ιδέες, κίνητρα, συναισθήματα, κλπ., το οποίο δεν μπορεί να γίνει μόνο με το ερωτηματολόγιο. Από την άλλη πλευρά, τα μειονεκτήματα της συνέντευξης είναι πως, ο ερευνητής αναγκάζεται να περιορίσει τα υποκείμενά του. Επίσης επειδή ο ίδιος ερωτά και καταγράφει τις απαντήσεις υπάρχει πρόβλημα «παραποίησης» της αλήθειας, είτε επειδή υπάρχει κακή ποιότητα επικοινωνίας, είτε επειδή ο ίδιος είναι προκατειλημμένος έναντι του υποκειμένου. Ακόμα τα έξοδα είναι αυξημένα και ίσως υπάρχει δυσκολία όσον αφορά τον χρόνο, τρόπο, και τόπο όπου θα λάβει χώρα η συνέντευξη.

⁹ Θεοφιλίδης Χ., (2002), «Η Συγγραφή Επιστημονικής Εργασίας: από τη θεωρία στην πράξη», Εκδόσεις Δαρδανός, Αθήνα

Όπως και στο ερωτηματολόγιο, η συνέντευξη προϋποθέτει:

- ✓ Σε πρώτο στάδιο, να καταγραφούν οι ερωτήσεις
- ✓ Σε δεύτερο στάδιο, να ταξινομηθούν ανά τομείς περιεχομένων
- ✓ Έπειτα να διεξαχθεί μια δοκιμαστική – πιλοτική έρευνα, κατά την οποία ζητείται από τα υποκείμενα να αξιολογήσουν και το ερωτηματολόγιο, αλλά και να υποβάλλουν εάν τυχόν έχουν, διάφορες προτάσεις. Ουσιαστικά πρόκειται για μια διαδικασία ανατροφοδότησης.

2.3.5 Πείραμα

Η μέθοδος του Πειράματος, αποτελεί μια Μεθοδολογία Επιστημονικής Έρευνας σύμφωνα με την οποία παράγονται με τεχνητά μέσα ορισμένα φαινόμενα (φυσικά, ψυχικά, ηθικά, κλπ.), με στόχο την απόκτηση νέας γνώσης ή την επαλήθευση μιας υπόθεσης. Στο πείραμα ο ερευνητής ξεκινά πάντα από μια υπόθεση (αιτία ενός γεγονότος) και προσπαθεί να την επαληθεύσει μέσα από πειραματικές διαδικασίες, μέσα από τις οποίες μπορεί να τροποποιήσει το αποτέλεσμα. Η αιτία του γεγονότος ονομάζεται ανεξάρτητη μεταβλητή, ενώ η συνέπεια ονομάζεται εξαρτημένη μεταβλητή. Όταν εφαρμόζεται η μέθοδος του πειράματος σε ομάδες εκτός από την πειραματική ομάδα, υπάρχει και η ομάδα ελέγχου, προκειμένου να συγκριθούν τα αποτελέσματα του πειράματος.

2.3.6 Κοινωνιόγραμμα

Με τη μέθοδο του «Κοινωνιογράμματος», ο ερευνητής παρατηρεί, καταγράφει και αξιολογεί τις κοινωνικές σχέσεις των μελών μιας ομάδας, με άλλα λόγια τη δομή της ομάδας. Η μέθοδος αυτή καθαυτή δεν λύνει τα προβλήματα της ομάδας, μονάχα τα εντοπίζει. Το μεθοδολογικό εργαλείο – όργανο που χρησιμοποιείται σε αυτή τη μέθοδο είναι το Κοινωνιόγραμμα. Η ανάπτυξή του γίνεται με την απάντηση ενός ερωτηματολογίου από όλα τα μέλη της ομάδας, στο οποίο το κάθε μέλος καταγράφει τις προτιμήσεις ή τις απορρίψεις που έχει για τους άλλους. Με άλλα λόγια, ποια άτομα συμπαθεί – θέλει κοντά του, και ποια άτομα αντιπαθεί, έχει πρόβλημα μαζί τους. Ο στόχος του Κοινωνιογράμματος είναι η καταγραφή των προβλημάτων σε μια ομάδα με σκοπό την επίλυσή τους, μέσα από περαιτέρω έρευνα.

2.3.7 Τεστ

Υπάρχουν τρεις (3) βασικές κατηγορίες τεστ:

- Τεστ Νοημοσύνης, με κλίμακες μέτρησης, όπως είναι για παράδειγμα η κλίμακα Binnet, η κλίμακα WISC, κλπ., τα οποία και χρησιμοποιούνται είτε για τη μέτρηση της απόδοσης της νοημοσύνης των ενηλίκων, με μικρή σχετική απόκλιση, είτε για την τυχόν μέτρηση της μαθησιακής δυσκολίας που μπορεί να παρουσιάζουν οι μαθητές και οι ενήλικες.
- Τεστ Γνώσεων, όπου έχουν ως απώτερό τους στόχο την αξιολόγηση με όσο το δυνατόν αντικειμενικότερο τρόπο. Τα τεστ γνώσεων επιμετρούν τις γνώσεις, που έχει ήδη αποκτήσει κάποιος και συχνά την ικανότητά του να τις χρησιμοποιήσει για την επίλυση προβλημάτων με τη βοήθεια θεωρητικών ερωτήσεων ή case studies. Τα τεστ αυτά κατασκευάζονται έπειτα από συνεργασία ερευνητή και υπεύθυνου και οριοθετούν τα ακόλουθα:
 - Γενικούς και ειδικούς στόχους
 - Οργανώνουν το περιεχόμενο των τεστ
 - Ορίζουν την κλίμακα της αξιολόγησης
- Τεστ αξιολόγησης προσωπικότητας, παρέχουν πληροφορίες αναφορικά με το σύστημα αξιών ενός ατόμου, τις συναισθηματικές του αντιδράσεις, την ωριμότητα και τη διάθεση που μπορεί να το χαρακτηρίζει. Τα ερωτηματολόγια προσωπικότητας στοχεύουν στη μέτρηση διαφορετικών προσωπικών χαρακτηριστικών και χρησιμοποιούνται περίπου από το 75% των περιπτώσεων σε χώρες του εξωτερικού. Ορισμένα παραδείγματα τέτοιων τεστ προσωπικότητας είναι τα προβολικά τεστ, το τεστ Roscharch, το τεστ κοινωνικότητας ή αλλιώς κοινωνικής προσαρμοστικότητας, κλπ.

Σχετικά με τα Τεστ, τα βασικά χαρακτηριστικά τους γνωρίσματα είναι τα ακόλουθα¹⁰:

¹⁰ Θεοφανίδης Σ., (2002), «Μεθοδολογία της Επιστημονικής Σκέψης & Έρευνας: πως γίνεται η επιστημονική έρευνα και πως γράφεται μια επιστημονική εργασία», Εκδόσεις Μπένου, Αθήνα

- 1) Το περιεχόμενο, η διατύπωση και η διάταξη των ερωτήσεων είναι μεθοδικά μελετημένα
- 2) Το υλικό, οι οδηγίες εφαρμογής, και ο τρόπος βαθμολογίας των τεστ είναι απόλυτα καθορισμένα – σταθμισμένα.
- 3) Το υποκείμενο ερευνάται σε σχέση με μια ομάδα ατόμων, τα οποία έχουν την ίδια με αυτό δομή συμπεριφοράς
- 4) Οι ερωτήσεις επιτρέπουν να μετρηθεί, με ειδικά όργανα, είτε υλικά είτε άυλα, μια ιδιότητα ή ικανότητα του ατόμου
- 5) Η επανάληψη της εξέτασης υπό τις ίδιες συνθήκες θα πρέπει να έχει τα ίδια αποτελέσματα.

Ορισμένες επιφυλάξεις που μπορούν να διατυπωθούν σχετικά με τα τεστ είναι οι ακόλουθες:

- Η στάθμιση δεν είναι ποτέ πλήρης, μιας και σχεδόν πάντοτε υπεισέρχονται τόσο υποκειμενικοί όσο και αντικειμενικοί παράγοντες
- Ο τεχνικός χαρακτήρας των σχέσεων ερευνητή – υποκειμένου μπορεί να προκαλέσει ασυνήθιστες ή απρόσμενες αντιδράσεις, οι οποίες μπορεί να οδηγήσουν σε λανθασμένες εκτιμήσεις
- Το περιεχόμενο κάθε τεστ είναι προσανατολισμένο σε μια συγκεκριμένη κουλτούρα, με αποτέλεσμα να ευνοούνται τα άτομα αυτής της κουλτούρας και να ζημιώνονται τα άτομα που δεν ανήκουν σε αυτήν.

2.3.8 Ανάλυση Περιεχομένου

Τέλος, η μέθοδος της Ανάλυσης του Περιεχομένου, ως μια Μεθοδολογία Επιστημονικής Έρευνας αντλεί στοιχεία για την έρευνα του θέματος από πηγές όπως είναι, το έντυπο υλικό οποιαδήποτε μορφής, τα έργα τέχνης, η μη λεκτική επικοινωνία, κλπ. Οι βασικές απαιτήσεις της μεθόδου αυτής είναι¹¹:

¹¹ Howard K., Sharp J., (1996), «Η επιστημονική μελέτη: οδηγός σχεδιασμού και διαχείρισης πανεπιστημιακών ερευνητικών εργασιών», Εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα

- à Η αντικειμενικότητα: η ανάλυση των πηγών θα πρέπει να είναι απαλλαγμένη από συναισθήματα και προκαταλήψεις του ερευνητή
- à Η εγκυρότητα: η ανάλυση να είναι αποδεκτή – αδιαμφισβήτητη και από άλλους ερευνητές.
- à Η αξιοπιστία: οι δοκιμαστικές εφαρμογές – πιλοτικές έρευνες θα πρέπει να είναι αξιόπιστες.

Τα πλεονεκτήματα αυτής της μεθόδου είναι η πιστότητα, η σαφήνεια, η πληρότητα, η σύγκριση και η γενίκευση. Από την άλλη πλευρά, τα κύρια μειονεκτήματα είναι πως η μέθοδος αυτή είναι σχολαστική, χρονοβόρα και κοπιαστική. Τα βασικά στάδια διεξαγωγής της μεθόδου είναι :

- Η διατύπωση του θέματος ή προβλήματος
- Η ανάπτυξη της προβληματικής ή των υποθέσεων
- Ο προσδιορισμός των εντύπων και ο τύπος αναζήτησής τους
- Ο καθορισμός των λημμάτων ως μονάδων μέτρησης
- Η κωδικοποίηση των λέξεων ή φράσεων – κλειδιών

2.4 Μεθοδολογία Μελέτης

Με δεδομένο πως η έρευνα που διεξήχθη επιδιώκει την κατανόηση των προσδοκιών και αντιλήψεων σχετικά με τα μεταπτυχιακά προγράμματα στην επιστήμη της Διοίκησης των Επιχειρήσεων, βασικά συστατικά είναι αφενός η κατανόηση του εξωτερικού περιβάλλοντος, με την εξέταση των διαθέσιμων προγραμμάτων, κυρίως δε αυτών που ηγούνται σε Ελλάδα και εξωτερικό, αλλά και η μελέτη αντίστοιχων ερευνών, ενώ στη συνέχεια περιγράφεται η διαδικασία εκτέλεσης της έρευνας. Η πρώτη φάση της έρευνας αφορά στη διερεύνηση του ανταγωνισμού τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό. Αρχικά η συλλογή των στοιχείων θα επικεντρωθεί στα ελληνικά μεταπτυχιακά προγράμματα, όπου μέσω προσωπικής επιτόπιας έρευνας αλλά και με τη χρήση μηχανών αναζήτησης, όπως είναι του Υπουργείου Παιδείας, Δια Βίου Εκπαίδευσης & Θρησκευμάτων, ή ακόμη και των Γραφείων Διασύνδεσης των Πανεπιστημίων, θα συγκεντρωθούν όλα τα διαθέσιμα στοιχεία που αφορούν τα

μεταπτυχιακά προγράμματα σχετικά με τη Διοίκηση των Επιχειρήσεων (Master in Business Administration – MBA)¹².

Αρχικός στόχος είναι η συλλογή εκείνων των χαρακτηριστικών, τα οποία και διαφοροποιούν τα μεταπτυχιακά προγράμματα μεταξύ τους. Οι πληροφορίες που συλλέχθηκαν αφορούν, τη χρονική τους διάρκεια, το κόστος υλοποίησης του εκάστοτε προγράμματος, καθώς επίσης και τις προϋποθέσεις εισαγωγής τους σε αυτά (GMAT, IELTS, TOEFL, κλπ.). Αποδόθηκε έμφαση στη διάρθρωση που έχουν τα προγράμματα αυτά με χαρακτηριστικά όπως είναι οι ώρες της διδασκαλίας, οι προσφερόμενες κατευθύνσεις εξειδίκευσης, οι επιλεγόμενες διδασκόμενες ενότητες, η διπλωματική εργασία, καθώς επίσης και η δυνατότητα πρακτικής άσκησης. Τέλος, ένα ακόμη σημαντικό στοιχείο που διερευνήθηκε ήταν και η διασύνδεση των προγραμμάτων αυτών με την αγορά εργασίας, καθώς επίσης και η καλύτερη προετοιμασία των υποψηφίων ώστε να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας.

Από το σύνολο των ελληνικών μεταπτυχιακών προγραμμάτων στη Διοίκηση Επιχειρήσεων, επιλέχθηκαν και παρουσιάστηκαν έξι (6) στο σύνολο, τα οποία οργανώνονται τόσο από δημόσια όσο και ιδιωτικά εκπαιδευτικά ιδρύματα. Η επιλογή αυτών έγινε, ώστε να προκύψει η κατά το δυνατόν πληρέστερη εικόνα της υπάρχουσας κατάστασης. Τα μεταπτυχιακά προγράμματα που παρουσιάζονται αποτελούν τα πλέον δημοφιλή στην Ελλάδα, ενώ βρίσκονται και στις πρώτες θέσεις, τόσο στις ελληνικές όσο και στις διεθνείς μηχανές αναζήτησης. Παράλληλα, παρουσιάζονται και δυο (2) μεταπτυχιακά προγράμματα Διοίκησης Επιχειρήσεων του εξωτερικού. Τα προγράμματα αυτά, είναι μεταξύ των πρώτων ευρωπαϊκών προγραμμάτων που παρουσιάζονται στη λίστα «Global MBA Rankings 2015», των Financial Times. Η λίστα αυτή συντάσσεται κάθε έτος και εξετάζει τις επαγγελματικές προοπτικές των αποφοίτων των αναγνωρισμένων μεταπτυχιακών προγραμμάτων. Θα πρέπει επίσης να σημειωθεί πως, τα τρία (3) αυτά μεταπτυχιακά προγράμματα πραγματοποιούνται σε διαφορετικές χώρες, όπως είναι το Ηνωμένο Βασίλειο, η Γαλλία και η Ισπανία.

Το δεύτερο στάδιο της μελέτης αφορά τη σύνταξη του ερωτηματολογίου, όπου μέσω και του διαδικτύου αναζητήθηκαν αντίστοιχες έρευνες, οι οποίες θα λειτουργούσαν ως «οδηγός». Συγκεντρώθηκαν στοιχεία από εκπαιδευτικούς οργανισμούς ανά τον κόσμο, οι οποίοι σε τακτά χρονικά διαστήματα διεξάγουν έρευνες σε διάφορους τομείς της

¹² Υπουργείο Παιδείας Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων http://www.ypepth.gr/el_ec_category132.htm (Ανάκτηση 14/6/2016)

τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η «Ακαδημία Ανώτερης Εκπαίδευσης» στη Μεγάλη Βρετανία, η οποία κάθε χρόνο πραγματοποιεί έρευνες σχετικές με την εξέλιξη των κατόχων μεταπτυχιακών τίτλων (PRES, PTES). Επίσης, με έδρα τη Μεγάλη Βρετανία, η «Μονάδα Υπηρεσιών Καριέρας Ανώτερης Εκπαίδευσης (HESCU)» εκτελεί αντίστοιχες μελέτες. Φυσικά, αντίστοιχη δραστηριότητα παρατηρείται σε πληθώρα χωρών ανά τον κόσμο. Στην Αυστραλία, για παράδειγμα, ο φορέας «Graduates Career Australia – GCS», διαμέσου της έρευνας «Australian Graduate Survey» διατηρεί και παρουσιάζει μια σημαντική βάση δεδομένων ανά επιστημονικό τομέα. Τέλος, έρευνες αναφορικά με την ικανοποίηση αλλά και με την επαγγελματική μετεξέλιξη των κατόχων μεταπτυχιακών τίτλων, πραγματοποιούνται και από τα εκπαιδευτικά ιδρύματα που παρέχουν τα μεταπτυχιακά προγράμματα, όπως είναι για παράδειγμα το «Lafayette College», στις Η.Π.Α.¹³

Επομένως, σύμφωνα με όλα τα ανωτέρω, συντάχθηκε ένα ερωτηματολόγιο το οποίο και διακρίθηκε σε τρεις (3) θεματικούς τομείς. Ο πρώτος τομέας αφορούσε τα δημογραφικά στοιχεία των ερωτηθέντων, καθώς επίσης και ερωτήσεις σχετικά με την επιθυμία ή μη, περί πραγματοποίησης μεταπτυχιακών σπουδών, όπως επίσης και τους λόγους για τους οποίους επιθυμούν να το κάνουν. Ο δεύτερος τομέας περιλαμβάνει δεδομένα σχετικά με το πληροφοριακό υλικό των μεταπτυχιακών προγραμμάτων και συλλέγει στοιχεία που αναφέρονται στην ικανοποίηση από την έκδοση ή μη ενός περιοδικού πληροφοριακού εντύπου, καθώς και τη διενέργεια ημερίδων με βασικό θέμα τη μελλοντική συμμετοχή σε ένα μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών. Τέλος, ο τρίτος τομέας του ερωτηματολογίου αφορά τα πιθανά οφέλη που μπορούν να λάβουν οι συμμετέχοντες από ένα πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών.

Ως προς τον τρόπο πραγματοποίησης της έρευνας, επιλέχθηκε η μέθοδος της επιτόπιας παραλαβής από τους ερωτηθέντες των ερωτηματολογίων, με τη φυσική παρουσία τους στο χώρο. Το κοινό – στόχος από την πρώτη στιγμή έχει οριοθετηθεί πως θα είναι, οι τελειόφοιτοι φοιτητές του τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων Πάτρας, ενώ ο συνολικός αριθμός των ερωτηματολογίων που διανεμήθηκαν ήταν εβδομήντα (75) άτομα.

¹³ Graduates Career Australia (GCS) : <http://www.gradsonline.com.au/> (Ανάκτηση 14/6/2016)

Κεφάλαιο 3^ο: Ανάλυση Παρούσας Κατάστασης

3.1 Ευρώπη

3.1.1 London Business School

Την πρώτη θέση, σε παγκόσμιο επίπεδο, κατέχει το μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών (MBA) του London Business School, με έδρα το Λονδίνο. Στο συγκεκριμένο πανεπιστημιακό ίδρυμα και στο μεταπτυχιακό αυτό πρόγραμμα σπουδών, η απορρόφηση των αποφοίτων του φθάνει σχεδόν σε απόλυτες τιμές (99%), με το πρόγραμμα αυτό να αποτελεί διεθνές πρότυπο, διατηρώντας την πρωτοκαθεδρία στις μεταπτυχιακές σπουδές από το 2011. Σε κάθε ακαδημαϊκό έτος, περισσότερα από τριακόσια (300) άτομα, που προέρχονται από διαφορετικές χώρες και πολιτισμούς, γίνονται αποδεκτά για φοίτηση στο υπόψιν πρόγραμμα, λαμβάνοντας υπόψιν τις εξετάσεις στο τεστ «GMAT» της οποίας δίνουν, όπου η μέση επίδοση θα πρέπει να είναι 694 μονάδες, καθώς επίσης και την εργασιακή εμπειρία που μπορεί να διαθέτουν, όπως επίσης και τις προοπτικές εξέλιξής τους. Επιπρόσθετα θα πρέπει να αναφερθεί πως, το κόστος για την παρακολούθηση του υπόψιν μεταπτυχιακού προγράμματος για κάθε σπουδαστή, ανέρχεται στο ποσό των 58.219,00€ (49,900£) και η διάρκεια παρακολούθησης είναι από δεκαπέντε (15) έως και είκοσι έναν (21) μήνες. Ο λόγος για τον οποίο το συγκεκριμένο μεταπτυχιακό πρόγραμμα διαρκεί τόσο είναι διότι θα πρέπει να ανταποκρίνεται, στο μέγιστο δυνατό βαθμό, στις ανάγκες και στην κάλυψη αυτών, των συμμετεχόντων¹⁴.

Επίσης, στο μεταπτυχιακό αυτό πρόγραμμα του London Business School υπάρχει η δυνατότητα της προσαρμογής της γνώσης που προσφέρεται προς τον εκάστοτε συμμετέχοντα, μιας και πέραν των βασικών διδασκόμενων μαθημάτων, οι φοιτητές που συμμετέχουν καλούνται να επιλέξουν και μια σειρά από ενότητες, ο αριθμός των οποίων ανέρχεται από εννέα (9) έως και δώδεκα (12), από συνολικά εβδομήντα (70) ενότητες που υπάρχουν, διαφόρων κατευθύνσεων. Ακόμη και στην περίπτωση εκείνη κατά την οποία, οι προπτυχιακές σπουδές που έχει ακολουθήσει ένας σπουδαστής ενδεχομένως να καλύπτουν ορισμένες εκ των είκοσι (20) συνολικά βασικών διδασκόμενων ενοτήτων, παρέχεται η δυνατότητα της αντικατάστασης αυτών με άλλα μαθήματα που μπορεί να επιλέξει. Ο λόγος είναι ώστε ο σπουδαστής να γνωρίσει ακόμη καλύτερα ποικίλα γνωστικά αντικείμενα και να μην κάνει επανάληψη των ήδη διδασκόμενων σε αυτόν.

¹⁴ MBA London Business School : <http://www.london.edu/programmes/mba.html> (Ανάκτηση 16/6/2016)

Κάθε ακαδημαϊκό έτος διακρίνεται σε τρεις (3) περιόδους, με την πρώτη να είναι από τον Οκτώβριο έως και το Δεκέμβριο, τη δεύτερη από τον Ιανουάριο έως και το Μάρτιο και την τρίτη, από τον Απρίλιο έως και τον Ιούλιο. Κύριο χαρακτηριστικό γνώρισμα του μεταπτυχιακού προγράμματος του London Business School είναι πως, τόσο ως πρόγραμμα σπουδών όσο και ως τρόπο μετάδοσης γνώσης, δεν είναι προσκολλημένο στις παραδοσιακές μεθόδους, αλλά αντίθετα, δίνει έμφαση στην ενδυνάμωση των ικανοτήτων των συμμετεχόντων αλλά και στην εισαγωγή τους στη αγορά εργασίας.

3.1.2 INSEAD

Το γαλλικό μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών «INSEAD» καταλαμβάνει τη δεύτερη θέση στην πανευρωπαϊκή κατάταξη των αντίστοιχων προγραμμάτων σπουδών στην Ευρώπη και την πέμπτη θέση συνολικά σε παγκόσμιο επίπεδο¹⁵. Το κόστος συμμετοχής και παρακολούθησης στο εν λόγω πρόγραμμα σπουδών ανέρχεται στα 52.000,00€ για κάθε έτος, ενώ απαραίτητη προϋπόθεση για την αποδοχή και τη συμμετοχή ενός υποψηφίου, είναι να διαθέτει μέση εργασιακή εμπειρία που φθάνει στα έξι (6) τουλάχιστον έτη. Το πρόγραμμα αυτό των μεταπτυχιακών σπουδών παρέχει δέκα τέσσερις (14) βασικές διδακτικές ενότητες, καθώς και έντεκα (11) επιπρόσθετες ενότητες, σε έναν συνολικό αριθμό επιλογών που ανέρχεται στις εβδομήντα (70).

Κατά τη διαδικασία έναρξης του μεταπτυχιακού προγράμματος «INSEAD», υλοποιούνται και παράλληλα προγράμματα διαμέσου των οποίων, οι συμμετέχοντες επιτρέπεται να επιλέξουν έναν οποιοδήποτε προσανατολισμό καριέρας (career orientation) επιθυμούν. Στην πορεία των σπουδών τους φυσικά παρέχεται η επιλογή της αντικατάστασης των προγραμμάτων αυτών από την εκμάθηση στρατηγικών που τους βοηθούν στην καλύτερη αναζήτηση εργασίας. Προχωρώντας προς το τέλος της περαίωσης των σπουδών, οι συμμετέχοντες βρίσκονται ήδη σε διαδικασία αναζήτησης εργασίας, με τη συνδρομή και την πλήρη υποστήριξη του πανεπιστημιακού ιδρύματος. Σύμφωνα με έρευνες που έχουν διεξαχθεί, οι συμμετέχοντες στο μεταπτυχιακό αυτό πρόγραμμα, εντός τριών (3) μηνών και σε ποσοστό που ανέρχεται στο 95%, μετά το πέρας των σπουδών τους έχουν επαγγελματική αποκατάσταση. Η δικτύωση επίσης που προσφέρει το πρόγραμμα αυτό αποτελεί μια ακόμη σημαντική πτυχή του, όχι μόνον με τους υπόλοιπους συμμετέχοντες κατά τη διάρκεια υλοποίησης του προγράμματος, αλλά και με το δίκτυο των αποφοίτων του.

¹⁵ <http://mba.insead.edu/home/> (Ανάκτηση 16/6/2016)

3.2 Ελλάδα

3.2.1 Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Το διεθνές πρόγραμμα Master in Business Administration (MBA) του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών, συγκαταλέγεται μεταξύ των δέκα (10) κορυφαίων αντίστοιχων προγραμμάτων στην Ευρώπη¹⁶. Το κόστος για την παρακολούθηση του υπόψιν μεταπτυχιακού προγράμματος ανέρχεται στα 12.000,00€ και η διάρκειά του είναι δέκα τέσσερις (14) μήνες, με πλήρη φοίτηση, ενώ το πρόγραμμα σπουδών του, που είναι στην αγγλική γλώσσα, απευθύνεται σε στελέχη επιχειρήσεων τα οποία και διαθέτουν τουλάχιστον τριετή εργασιακή εμπειρία, ενώ θα πρέπει στο τεστ «GMAT», η απόδοσή τους να υπερβαίνει το 550. Η δομή του μεταπτυχιακού αυτού προγράμματος βασίζεται σε πέντε (5) ακαδημαϊκές περιόδους, με ορισμένες εξ αυτών να συνδέονται μεταξύ τους. Πιο συγκεκριμένα, στις δύο (2) πρώτες περιόδους διδάσκεται η πλειοψηφία των δέκα (10) βασικών ενότητων, οι οποίες και είναι κοινές για όλους τους συμμετέχοντες, ενώ στις δυο (2) τελευταίες ενότητες δίνεται μεγαλύτερη έμφαση σε εκείνες οι οποίες και έχουν επιλεγεί. στις επιλεγόμενες. Στο σύνολό τους οι ενότητες είναι σαράντα μια (41) και χωρίζονται σε διαφορετικές κατευθύνσεις, ανάλογα με την εξειδίκευση.

Η μέθοδος διδασκαλίας που ακολουθείται ως προς τις ενότητες που διδάσκονται, στηρίζεται κυρίως σε μελέτες περιπτώσεων (case studies), σε ένα ποσοστό που υπερβαίνει το 50%, συγκριτικά με τις διαλέξεις που διεξάγονται. Προκειμένου ο υποψήφιος να ολοκληρώσει το πρόγραμμα σπουδών, θα πρέπει να έχει συγκεντρώσει σαράντα δυο (42) διδακτικές μονάδες, από τρεις (3) διαφορετικές κατηγορίες, από τα βασικά μαθήματα, από τα μαθήματα επιλογής, τα οποία προσδίδουν μια (1) ή δυο (2) μονάδες, αλλά και από το πρόγραμμα ανάπτυξης προσωπικών δεξιοτήτων, όπως και την πρακτική εξάσκηση. Το εξατομικευμένο αυτό πρόγραμμα ανάπτυξης προσωπικών δεξιοτήτων που παρακολουθούν οι συμμετέχοντες τους επιτρέπει να βελτιώσουν τις ικανότητες καθώς επίσης και τις δεξιότητές τους, όπως είναι η επικοινωνία, η συνεργασία σε ομάδες (groups), η διαχείριση του άγχους, εργασιακού και μη, καθώς και η τεχνική της διαπραγμάτευσης. Επίσης, οι μεταπτυχιακοί φοιτητές, διαμέσου της πρακτικής εξάσκησης που ακολουθούν, μπορούν να εξοικειωθούν σε μεγάλο βαθμό με τον τρόπο λειτουργίας των διαφόρων εταιρειών και οργανισμών, αντιμετωπίζοντας και επιλύοντας πραγματικά (real) προβλήματα που εμφανίζονται σε ένα εταιρικό περιβάλλον. Τέλος, στο υπόψιν μεταπτυχιακό πρόγραμμα, το ισχυρό δίκτυο

¹⁶ MBA International - Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών <http://www.i-mba.aueb.gr/> (Ανάκτηση 16/6/2016)

αποφοίτων που έχει συγκροτηθεί αποτελεί ένα επιπρόσθετο κίνητρο για τους υποψήφιους, μιας και οι απόφοιτοι του Master in Business Administration (MBA) του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών, κατέχουν προβεβλημένες θέσεις σε μια μεγάλη πληθώρα επιχειρήσεων.

3.2.2 Πανεπιστήμιο Πειραιώς

Το μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών Master in Business Administration (MBA) του Πανεπιστημίου Πειραιώς, έχει χρονική διάρκεια που ανέρχεται στα τρία (3) εξάμηνα, με τα μαθήματα να διδάσκονται σε καθημερινή βάση, όλα σε ώρες απογευματινές, εκτός εργασίας για τους συμμετέχοντες. Το πρόγραμμα σπουδών του μεταπτυχιακού προγράμματος διαθέτει τρεις (3) διαφορετικές κατευθύνσεις, που αναφέρονται σε μαθήματα Γενικής Κατεύθυνσης, Marketing και Χρηματοοικονομικής Ανάλυσης – Λογιστικής. Ο υποψήφιος, προκειμένου να λάβει τον τίτλο σπουδών, θα πρέπει να παρακολουθήσει με επιτυχία μια σειρά μαθημάτων που φθάνουν σε αριθμό τα δέκα έξι (16) και στη συνέχεια, να παραδώσει και τη διπλωματική του εργασία. Συνολικά στο μεταπτυχιακό αυτό πρόγραμμα προσφέρονται τριάντα (30) μαθήματα εκ των οποίων, τα τρία (3) είναι προκαταρκτικά, τα έντεκα (11) υποχρεωτικά, τα οκτώ (8) είναι ελεύθερης επιλογής και τα υπόλοιπα οκτώ (8) είναι κατεύθυνσης ή εξειδίκευσης¹⁷.

Αναφορικά με το πρόγραμμα μαθημάτων του μεταπτυχιακού, το πρώτο και το δεύτερο εξάμηνο διακρίνονται σε δυο (2) δίμηνα, όπου στο πρώτο δίμηνο διδάσκονται υποχρεωτικά μαθήματα, ενώ στο δεύτερο δίμηνο τα μαθήματα της κατεύθυνσης ή της εξειδίκευσης. Επίσης, στο πρώτο και στο δεύτερο εξάμηνο σε αρκετές περιπτώσεις προβλέπεται και η δυνατότητα της πραγματοποίησης, διάρκειας μιας (1) εβδομάδος, επισκέψεων σε διάφορες συνεργαζόμενες και μη με το μεταπτυχιακό επιχειρήσεων, καθώς επίσης και η παρακολούθηση διαλέξεων από προσκεκλημένους ομιλητές, ή ακόμη και η διενέργεια συνεδρίων. Στο τρίτο εξάμηνο διδάσκονται δύο (2) μόνον μαθήματα, ενώ παράλληλα πραγματοποιείται και η εκπόνηση της διπλωματικής εργασίας των σπουδαστών. Το κόστος παρακολούθησης και φοίτησης στο παρόν μεταπτυχιακό πρόγραμμα ανέρχεται στα 2.500,00€ ανά εξάμηνο σπουδών, συνολικά 7.500,00€ Τέλος, θα πρέπει να σημειωθεί πως η υπηρεσία «e – class» που παρέχεται και αφορά την ύπαρξη μιας πλατφόρμας σύγχρονης τηλεκαίτευσης, είναι εξαιρετικά καινοτόμα και σημαντική, σχεδιασμένη με

¹⁷ MBA Πανεπιστήμιο Πειραιά : <http://www.mba-unipi.gr/>(Ανάκτηση 16/6/2016)

προσανατολισμό στην ενίσχυση της κλασικής διδασκαλίας και όχι στην αντικατάστασή της, ενώ είναι και προσαρμοσμένη στις ανάγκες της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

3.2.3 Διεθνές Πανεπιστήμιο Ελλάδος

Το Διεθνές Πανεπιστήμιο Ελλάδος παρέχει ένα εκ των πιο πρόσφατων δημιουργημένων μεταπτυχιακών προγραμμάτων στην Ελλάδα, το Executive Master in Business Administration (EMBA), το οποίο βρίσκεται στην πόλη της Θεσσαλονίκης¹⁸. Πρόκειται για ένα διετές μεταπτυχιακό πρόγραμμα αγγλόφωνο, το οποίο και έχει αναπτυχθεί τόσο από επαγγελματίες του χώρου των επιχειρήσεων όσο και από ακαδημαϊκούς και το οποίο αποτελείται από έξι (6) συνολικά ενότητες. Οι ενότητες αυτές έχουν σχεδιαστεί ώστε να εξυπηρετούν και να ικανοποιούν στο βέλτιστο βαθμό, τις ανάγκες και τις επιθυμίες των συμμετεχόντων. Το συνολικό κόστος παρακολούθησης του μεταπτυχιακού αυτού προγράμματος ανέρχεται στα 12.000,00€ με τη διδασκαλία των μαθημάτων να πραγματοποιείται ένα επιλεγόμενο Σαββατοκύριακο κάθε μήνα και σε ώρες από τις 12:00 της Παρασκευής, έως και τις 16:00 της Κυριακής. Η επιλογή των υποψηφίων γίνεται σύμφωνα με ορισμένα πρότυπα και χαρακτηριστικά που έχουν θεσπιστεί, όπως είναι, η πολύ καλή γνώση της αγγλικής γλώσσας, η τουλάχιστον διετής εργασιακή εμπειρία, αλλά και η επιθυμία του φοιτητή ώστε να παρακολουθήσει και να συμμετάσχει ενεργά στο παρόν πρόγραμμα σπουδών.

Η διδασκαλία του μεταπτυχιακού προγράμματος διακρίνεται σε δώδεκα (12) βασικές ενότητες, καθώς και σε τέσσερις (4) ακόμη που επιλέγονται. Συνολικά, τα μαθήματα που μπορούν να επιλεγθούν είναι είκοσι τέσσερα (24) και ανήκουν σε διαφορετικές μεταξύ τους κατηγορίες, όπως είναι μαθήματα στη χρηματοοικονομική διοίκηση, στη διοίκηση επιχειρήσεων, στο marketing, στα οικονομικά και στην τεχνολογία. Επιπρόσθετα, παρέχεται έμφαση και στην ανάπτυξη των ικανοτήτων και των δεξιοτήτων των φοιτητών αλλά και στον τρόπο με τον οποίο θα επιτευχθεί η όσο το δυνατόν αποδοτικότερη διασύνδεσή τους με την αγορά εργασίας. Μέσα από το θεσμό του «Field Trip», οι συμμετέχοντες μπορούν να επισκεφθούν έναν οποιοδήποτε οργανισμό ή επιχείρηση, που βρίσκεται στην Ελλάδα αλλά και ευρύτερα στη Νοτιοανατολική Ευρώπη και να τους δοθεί με τον τρόπο αυτό η ευκαιρία να συνδυάσουν, τόσο τις θεωρητικές γνώσεις που έχουν λάβει, όσο και την πρακτική εφαρμογή των όσων διδάχθηκαν, σε πραγματικές καταστάσεις. Επίσης, μέσω της τύποις

¹⁸ EMBA Διεθνές Πανεπιστήμιο Ελλάδος <http://www.econ.ihu.edu.gr/index.pζζhp/courses/executive-mba.html> (Ανάκτηση 17/6/2016)

«πρακτικής άσκησης» που θα λάβουν, θα μπορούν και να κατανοήσουν όλες εκείνες τις διεθνείς διαστάσεις της πολιτικής, της οικονομίας και της διοίκησης. Παράλληλα, τα σεμινάρια που πραγματοποιούνται και τα οποία είναι ενσωματωμένα στο πρόγραμμα σπουδών, παρέχουν τη δυνατότητα να δοθεί ένα πολύ σημαντικό βήμα για τη διενέργεια συζητήσεων, ευγενών αντιπαραθέσεων αλλά και αλληλεπιδράσεων, που θα αφορούν όλα τα σύγχρονα διοικητικά αλλά και οικονομικά ζητήματα που μπορούν να απασχολούν τα στελέχη της αγοράς και τους ακαδημαϊκούς της επιστημονικής κοινότητας. Τέλος, παράλληλα με τα σεμινάρια, την πρακτική και τη διδασκαλία, υπάρχουν και προγράμματα Επαγγελματικής Ανάπτυξης που παρέχονται και τα οποία έχουν ως στόχο τους την ανάπτυξη των δεξιοτήτων των συμμετεχόντων, αλλά και τη διεκπεραίωση παρουσιάσεων ή ακόμη και τη δικτύωσή τους με άλλα μέλη.

3.2.4 Athens Laboratory of Business Administration (ALBA)

Το μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών του ALBA έχει τη δυνατότητα να προσφέρει γνώσεις και εμπειρίες πλήρους φοίτησης, στον τομέα της διοίκησης των επιχειρήσεων, απευθυνόμενο κυρίως σε έμπειρους επαγγελματίες του χώρου¹⁹. Σε αυτό μπορούν να λάβουν μέρος άτομα από διαφορετικές γεωγραφικά περιοχές της Ελλάδος και όχι μόνο, όπως επίσης και με διαφορετικά ακαδημαϊκά υπόβαθρα, ενώ απαραίτητη προϋπόθεση είναι η ύπαρξη ελάχιστης εργασιακής εμπειρίας που θα φθάνει τα τρία (3) έτη. Πέραν της εργασιακής εμπειρίας, για τη συμμετοχή στο εν λόγω μεταπτυχιακό πρόγραμμα απαιτείται οι σπουδαστές να γνωρίζουν πολύ καλά την αγγλική γλώσσα, καθώς επίσης και να έχουν συγκεντρώσει τουλάχιστον 550 μονάδες στο τεστ δεξιοτήτων «GMAT». Το συνολικό κόστος για την παρακολούθηση του εντατικού αυτού προγράμματος σπουδών που διαρκεί δώδεκα (12) μήνες, ανέρχεται στα 20.100,00€ περιλαμβάνοντας μια ιδιαίτερα περιεκτική σειρά μαθημάτων, τα οποία και καλύπτουν σχεδόν απόλυτα όλα τα ζητήματα που προκύπτουν αναφορικά με τη διοίκηση μιας επιχείρησης.

Η διδακτέα ύλη του μεταπτυχιακού αυτού προγράμματος διακρίνεται σε πέντε (5) διαφορετικές περιόδους, στις οποίες, πέραν των δέκα έξι (16) βασικών ενοτήτων που διδάσκονται υπάρχουν και διάφορα σεμινάρια, με θέματα όπως, η βελτίωση των δεξιοτήτων των συμμετεχόντων στις επαγγελματικές παρουσιάσεις, η αύξηση της καινοτόμου δράσης ή και η προβολή της δημιουργικότητάς τους. Παράλληλα, οι συμμετέχοντες καλούνται να επιλέξουν ανάμεσα σε είκοσι (20) διαφορετικές διδακτικές ενότητες, με το πρόγραμμα «Field

¹⁹ MBA ALBA: <http://www.alba.edu.gr/academic/mba/Pages/Overview.aspx> (Ανάκτηση 17/6/2016)

Consulting Project», να αποτελεί την κορυφαία μέθοδο για μια εντατικότερη μάθηση, παρέχοντας τη δυνατότητα για την εφαρμογή εννοιών και μεθόδων, σε ένα πραγματικό εταιρικό περιβάλλον.

3.2.5 Athens GSM (Graduate School of Management)

Το κολέγιο «Athens GSM», έχει τη δυνατότητα να προσφέρει, τόσο στην πόλη της Αθήνας, όσο και στην πόλη της Θεσσαλονίκης, ένα πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών, στον τομέα της διοίκησης των επιχειρήσεων²⁰. Με κύριο χαρακτηριστικό γνώρισμα την εμπειριστατωμένη εξειδίκευση στην έννοια της επιχειρηματικής νοημοσύνης, το εν λόγω πρόγραμμα επιδιώκει την προσαρμογή τόσο των επιχειρηματικών όσο και των διοικητικών πρακτικών στην ακαδημαϊκή γνώση. Το μεταπτυχιακό αυτό πρόγραμμα διαρκεί δυο (2) έτη, με part – time παρακολούθηση και συνολικό κόστος που ανέρχεται στις 13.450,00€ Διαμέσου του προγράμματος αυτού επιδιώκεται η κάλυψη των εκπαιδευτικών αναγκών των συμμετεχόντων, εξασφαλίζοντας τη δυνατότητα για μια διαρκή επαγγελματική απασχόληση σε τομείς συναφείς με το αντικείμενο σπουδών.

Ακολουθώντας σύγχρονες μεθόδους διδασκαλίας και καινοτόμες διαδικασίες υποστήριξης, όπως μπορεί να είναι τα «workshops» ή ακόμη και τα «tutorials» και η πλήρης πληροφοριακή υποδομή, το μεταπτυχιακό αυτό πρόγραμμα επιδιώκει, την παροχή μιας ολοκληρωμένης κατανόησης ως προς τη διοικητική πρακτική. Οι διδασκόμενες ενότητες που περιλαμβάνονται στο πρώτο έτος σπουδών αφορούν τομείς όπως είναι, η Διοίκηση του Ανθρώπινου Δυναμικού, το Στρατηγικό Marketing, η Λογιστική / Χρηματοοικονομική, καθώς επίσης και η ενότητα της Διοίκησης Λειτουργιών. Παράλληλα, μέσω του προγράμματος «Personal Development» που προσφέρεται, όσοι συμμετάσχουν στο εν λόγω μεταπτυχιακό πρόγραμμα έχουν τη δυνατότητα να αποκτήσουν μια κριτική προσέγγιση ως προς την πρόοδό τους, αλλά κυρίως, ως προς την ανάπτυξη των προσωπικών τους δεξιοτήτων.

Μέσω του «Consultancy Project», οι συμμετέχοντες μπορούν να υλοποιήσουν στην πράξη και να εφαρμόσουν, τις γνώσεις που έλαβαν σε πραγματικό (real) περιβάλλον και συνθήκες εργασίας, μέσω της ενεργού συμμετοχής τους στο συμβουλευτικό πρόγραμμα. Στο δεύτερο έτος η σχολή εστιάζει στην υιοθέτηση και ανάπτυξη στρατηγικών και ηγετικών ικανοτήτων, από την πλευρά των συμμετεχόντων, ενώ διαμέσου των επιλεγόμενων

²⁰ MBA Athens GSM : <http://agsm.gr/gr/content/show/&tid=173> (Ανάκτηση 17/6/2016)

διδασκασμένων ενοτήτων παρέχεται και η δυνατότητα μιας ακόμη μεγαλύτερης εξειδίκευσης. Το πρόγραμμα «International Consultancy Project», παρέχει την ευκαιρία για εξοικείωση με το διεθνές επιχειρηματικό περιβάλλον προς τους φοιτητές, αποτελώντας ουσιαστικά τη συνέχεια του συμβουλευτικού προγράμματος («Personal Development») του πρώτου έτους. Τέλος, στο δεύτερο έτος σπουδών, ξεκινάει και η διαδικασία της εκπόνησης της διπλωματικής διατριβής των σπουδαστών.

3.2.6 Τ.Ε.Ι. Δυτικής Ελλάδος – Διοίκηση Εκπαίδευσης

Το αντικείμενο του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τ.Ε.Ι. Δυτικής Ελλάδος είναι, η μεταπτυχιακή εξειδίκευση επιστημόνων του χώρου των Επιστημών Αγωγής και ειδικότερα η ανάπτυξη στελεχών στους τομείς του σχεδιασμού, οργάνωσης και διοίκησης της εκπαίδευσης, στο πλαίσιο των αρχών της εκπαίδευσης ενηλίκων και της δια βίου μάθησης. Ειδικότερα, σκοπός του προγράμματος είναι μέσα από τη σύνθεση των πεδίων της Διοικητικής Επιστήμης και της Εκπαίδευσης να προσφέρει την απαραίτητη γνώση και τις ικανότητες στους συμμετέχοντες να συμβάλουν αποτελεσματικά στην αναμόρφωση και ανάπτυξη των εκπαιδευτικών – σχολικών μονάδων της Ελλάδος, καθώς και του γενικότερου εκπαιδευτικού συστήματος, ανταποκρινόμενοι στις απαιτήσεις της σύγχρονης πραγματικότητας²¹.

Η χρονική διάρκεια για την ολοκλήρωση του μεταπτυχιακού προγράμματος είναι τρία (3) εξάμηνα φοίτησης όπου, κατά τη διάρκεια των δύο (2) πρώτων εξαμήνων είναι υποχρεωτική η παρακολούθηση των διδακτικών μαθημάτων αλλά και κάθε άλλου είδους εκπαιδευτικών και ερευνητικών δραστηριοτήτων του προγράμματος. Το τρίτο εξάμηνο διατίθεται αποκλειστικά για την εκπόνηση διπλωματικής εργασίας. Τα μαθήματα θα πραγματοποιούνται στην έδρα του Τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων Πάτρας, και θα διαρκούν από την Παρασκευή το απόγευμα έως και την Κυριακή, λαμβάνοντας υπόψιν τη διαθεσιμότητα των εργαζομένων μεταπτυχιακών φοιτητών. Η φοίτηση στο συγκεκριμένο μεταπτυχιακό πρόγραμμα ξεκινάει τον Οκτώβριο του 2016, με τη δομή και διδασκαλία των μαθημάτων να είναι προσαρμοσμένη στις ανάγκες των εργαζόμενων φοιτητών. Πιο συγκεκριμένα, η εξέταση περιλαμβάνει στα περισσότερα μαθήματα ομαδικές και ατομικές

²¹ <http://manedu.teiwest.gr/> (Ανάκτηση 11/7/2016)

εργασίες ενώ το εκπαιδευτικό υλικό σε όλα τα μαθήματα θα είναι διαθέσιμο ηλεκτρονικά στην εκπαιδευτική πύλη του e – class του Τ.Ε.Ι. Δυτικής Ελλάδος²².

Για την παρακολούθηση του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών και την απόκτηση του πτυχίου, προβλέπεται η καταβολή συνολικών διδάκτρων ποσού 3.750,00€ τα οποία θα καταβάλλονται τμηματικά σύμφωνα με τα παρακάτω:

- Με την εγγραφή προ – καταβάλλονται 1.000,00€
- Στο τέλος του πρώτου εξαμήνου καταβάλλονται 1.000,00€
- Στο τέλος του δεύτερου εξαμήνου καταβάλλονται 1.000,00€
- Με την ολοκλήρωση του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών καταβάλλονται τα υπόλοιπα 750,00€²³.

Η επιλογή των υποψηφίων πραγματοποιείται από μια επιτροπή μελών του Τμήματος, η οποία έχει συγκροτηθεί με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης Ειδικής Σύθεσης αλλά και με τη σύμφωνη γνώμη του Διευθυντή του προγράμματος. Η επιλογή των μεταπτυχιακών φοιτητών γίνεται κυρίως με συνεκτίμηση των κάτωθι κριτηρίων:

1. Συνάφεια του πτυχίου του υποψηφίου, με το αντικείμενο του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών
2. Το βαθμό του πτυχίου
3. Τα ειδικά προσόντα των υποψηφίων, όπως αυτά προκύπτουν από τα δικαιολογητικά που έχουν κατατεθεί και μπορεί να είναι, η κατοχή διδακτορικού ή μεταπτυχιακού τίτλου, η συναφής προϋπηρεσία στην εκπαίδευση, η κατοχή θέσης στελέχους της εκπαίδευσης (προϊσταμένου εκπαίδευσης, συμβούλου, διευθυντή και υποδιευθυντή σχολείου), το επιστημονικό και ερευνητικό έργο των υποψηφίων που είναι δημοσιευμένο σε έγκυρα επιστημονικά περιοδικά ή πρακτικά συνεδρίων, άλλο συγγραφικό έργο, η συμμετοχή σε συνέδρια με ανακοίνωση, η κατοχή άλλων πανεπιστημιακών πτυχίων πέραν του πρώτου, η κατοχή πτυχίου δεύτερης ξένης γλώσσας, η πιστοποιημένη γνώση χρήσης υπολογιστών, η οργάνωση καινοτόμων προγραμμάτων στο σχολείο και η συμμετοχή σε διακρατικά προγράμματα ανταλλαγών.
4. Την επίδοση του υποψηφίου στην συνέντευξη, που θα υλοποιηθεί εφόσον κριθεί αναγκαίο κάτι τέτοιο²⁴.

²² <http://manedu.teiwest.gr/index.php/description/duration> (Ανάκτηση 11/7/206)

²³ <http://manedu.teiwest.gr/index.php/description/fees> (Ανάκτηση 11/7/206)

Κάτωθι, παρουσιάζονται συνοπτικά, τα μαθήματα ανά εξάμηνο, που διδάσκονται στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Τ.Ε.Ι. Δυτικής Ελλάδος²⁵:

ü 1^ο Εξάμηνο

1. Management – Διοίκηση Εκπαίδευσης
2. Μεθοδολογία Εκπαιδευτικής Έρευνας
3. Διοίκηση Ανθρώπινων Πόρων και Αξιολόγηση στους Εκπαιδευτικούς Οργανισμούς
4. Εφαρμογές των Νέων Τεχνολογιών της Πληροφορίας (Τ.Π.Ε.) στην Εκπαιδευτική Πράξη και στη Διοίκηση της Εκπαίδευσης

ü 2^ο Εξάμηνο

1. Στρατηγικός Σχεδιασμός και Οργανωσιακές Αλλαγές
2. Εκπαιδευτικό Δίκαιο – Θεσμικό Πλαίσιο Εκπαίδευσης
3. Ποσοτικές και Ποιοτικές Μέθοδοι Εκπαιδευτικής Έρευνας – Στατιστική
4. Επιμόρφωση στο Πεδίο της Εκπαίδευσης Ενηλίκων

ü 3^ο Εξάμηνο

1. Διπλωματική Εργασία

²⁴ <http://manedu.teiwest.gr/index.php/description/criteria> (Ανάκτηση 11/7/2006)

²⁵ <http://manedu.teiwest.gr/index.php/description/thematikes-enotites> (Ανάκτηση 11/7/2006)

Κεφάλαιο 4^ο: Αποτελέσματα Πρωτογενούς Έρευνας

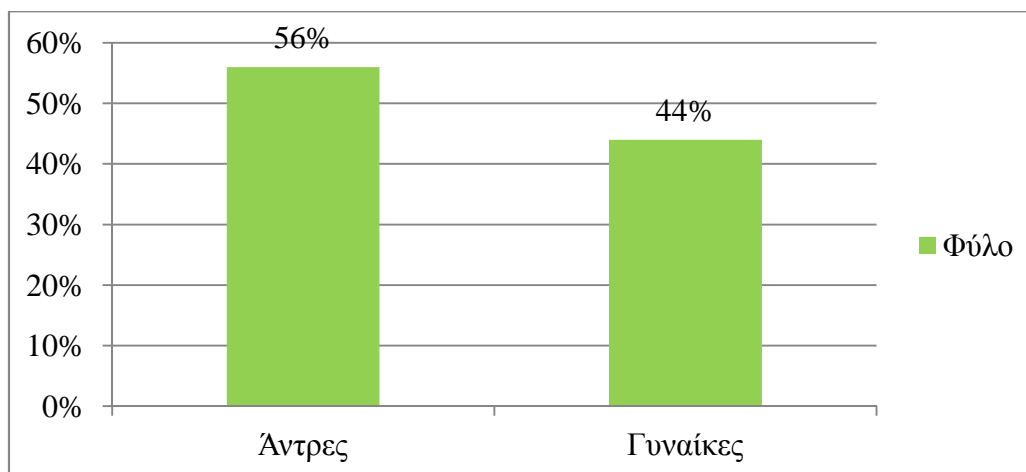
4.1 Περιγραφική Στατιστική Ανάλυση

4.1.1 Δημογραφικά Στοιχεία της Έρευνας

Στο παρόν κεφάλαιο θα παρουσιασθούν περιγραφικά, τα στατιστικά στοιχεία της έρευνας, όπου διαμέσου της αποτύπωσης των απαντήσεων θα επιχειρηθεί να πραγματοποιηθεί μια αρχική ανάλυση επί των στάσεων και των αντιλήψεων των ερωτηθέντων αναφορικά με τα ζητήματα που αφορούν την παρούσα εργασία και τα οποία και αποτυπώνονται στο ερωτηματολόγιο. Η έρευνα που παρουσιάζεται στο παρόν κεφάλαιο διεξήχθη στο χρονικό διάστημα από τις 5 Ιουλίου του 2016 έως και τις 16 Ιουλίου του ίδιου έτους, διανέμοντας συνολικά εβδομήντα (75) ερωτηματολόγια σε τελειόφοιτοι φοιτητές του τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων Πατρών, στο χώρο του Πανεπιστημιακού Ιδρύματος. Υπήρξε επιτόπια συμπλήρωση των ερωτηματολογίων από τους ερωτηθέντες, με την παράλληλη παρουσία του ερευνητή, προκειμένου να επιλυθούν τυχόν απορίες των ερωτηθέντων, ενώ η ανάλυση των δεδομένων που συλλέχθηκαν, υλοποιήθηκε με τη χρήση του Προγράμματος «SPSS Statistics (22 – win 32).

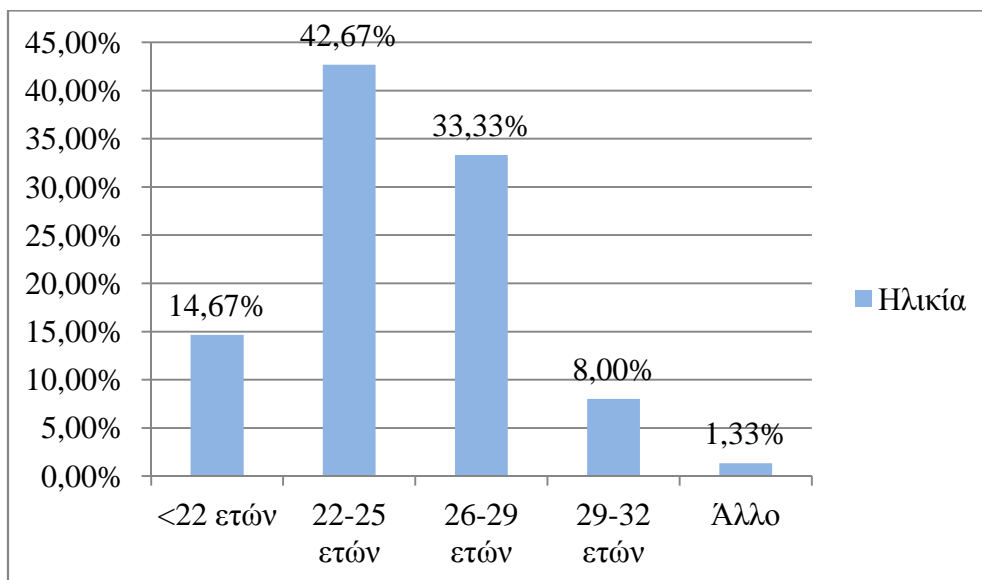
Αρχικά, παρουσιάζονται τα δημογραφικά στοιχεία της έρευνας, που αφορούν το πλήθος των ατόμων που έλαβαν μέρος στην έρευνα και κλήθηκαν να απαντήσουν σε ένα ερωτηματολόγιο που αριθμούσε δέκα έξι (16) ερωτήματα. Οι συνολικά εβδομήντα πέντε (75) απαντήσεις αφορούν σε έναν σχετικά ισορροπημένο δείγμα ανδρών και γυναικών, όπου ο αριθμός των πρώτων ανέρχεται σε σαράντα δυο (42) άτομα, με ποσοστό 56%, ενώ ο αριθμός των δεύτερων σε τριάντα τρία (33) άτομα, με ποσοστό 44%.

Διάγραμμα 1: Φύλο Ερωτηθέντων

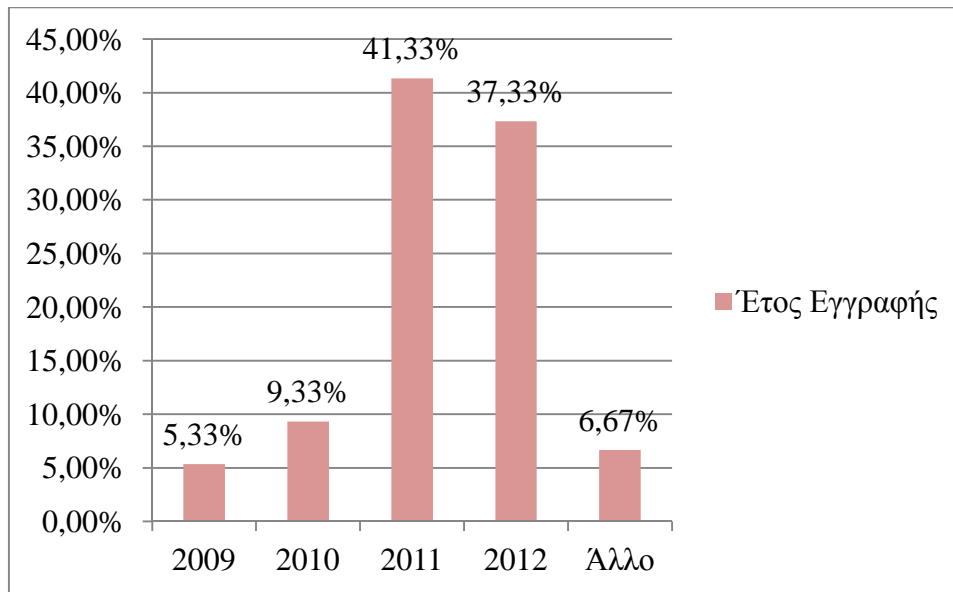
Με την πλειοψηφία του δείγματος να ανήκει στην ηλικιακή ομάδα μεταξύ 22 και 25 ετών (32 άτομα – 42,67%) και τη δεύτερη τη τάξει ομάδα ερωτηθέντων να είναι μεταξύ 26 και 29 ετών (25 άτομα – 33,33%), υπάρχει ένα πολύ μεγάλο μέρος του δείγματος που αφορά ανθρώπους οι οποίοι, είτε ήδη βρίσκονται εντός της αγοράς εργασίας, είτε επιθυμούν να δραστηριοποιηθούν ενεργά, μετά το πέρας των σπουδών τους. Άξιο αναφοράς είναι και το ποσοστό των ατόμων που ακόμη δεν έχουν ολοκληρώσει τις σπουδές τους, αλλά αναζητούν μια μελλοντική αποκατάσταση. Ο αριθμός αυτός των ερωτηθέντων φθάνει τους έντεκα (11), σε σύνολο εβδομήντα πέντε (75) ατόμων, με το ποσοστό τους να διαμορφώνεται στο 14,67%.

Διάγραμμα 2: Ηλικιακή Κατανομή Δείγματος

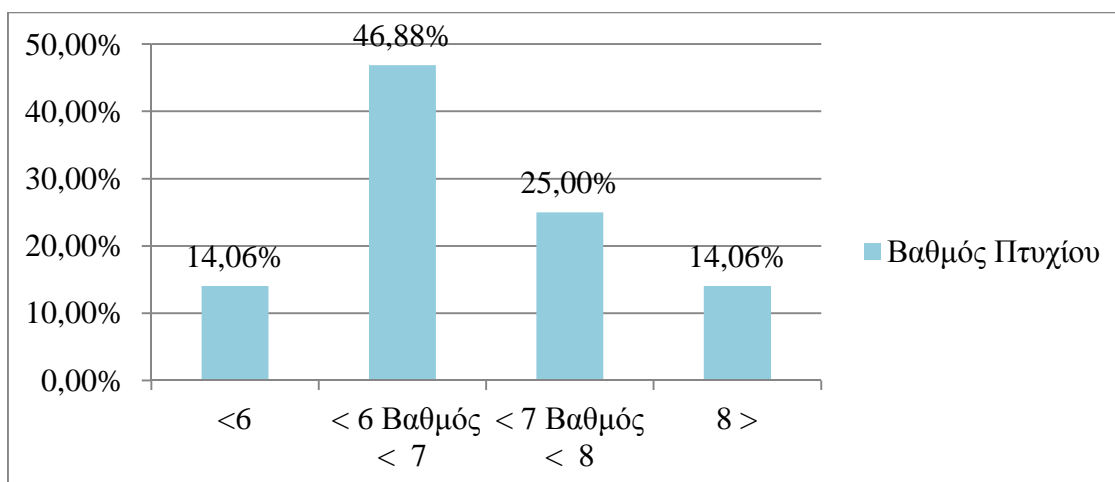
Στην ερώτηση που αφορά το έτος κατά το οποίο και εγγράφηκαν στη σχολή, η συντριπτική πλειοψηφία των ερωτηθέντων αναφέρει τα έτη 2011 και 2012. Ειδικότερα, τριάντα ένα (31) άτομα (41,33%) εγγράφηκαν στη σχολή το έτος 2011, ενώ άλλα είκοσι οκτώ (28) άτομα εγγράφηκαν το έτος 2012. Τέλος, υπάρχουν και σπουδαστές που αναφέρουν ως ημερομηνία εγγραφής τους το έτος 2010 (επτά άτομα – 9,33%).

Διάγραμμα 3: Έτος Εγγραφής Ατόμων Δείγματος

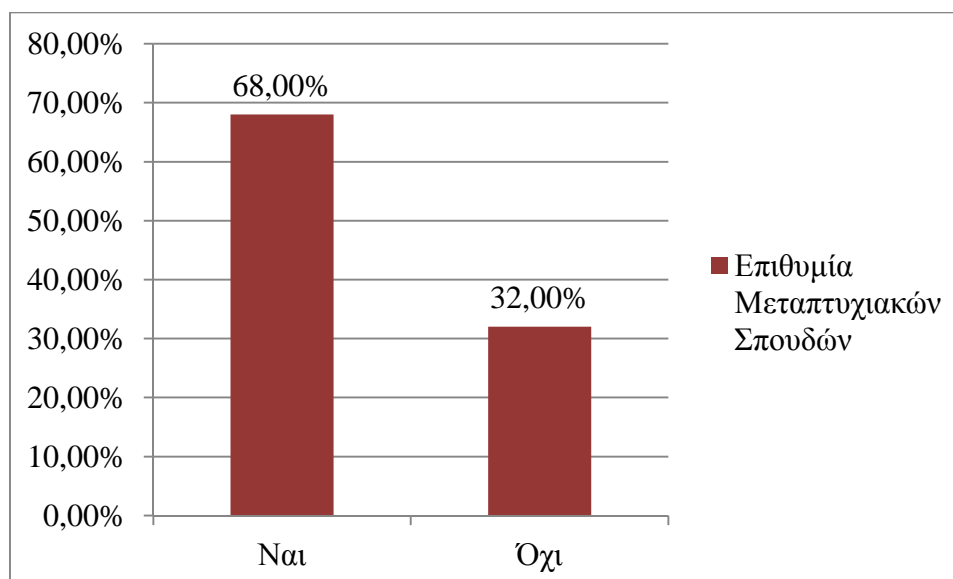
Η τέταρτη ερώτηση που τέθηκε προς τους ερωτηθέντες του δείγματος σχετιζόταν με το βαθμό πτυχίου που έλαβαν, ολοκληρώνοντας τις σπουδές τους. Θα πρέπει να σημειωθεί πως, το σύνολο των ερωτηθέντων στη συγκεκριμένη ερώτηση ανήλθε σε εξήντα τέσσερα (64) άτομα και όχι σε εβδομήντα πέντε (75), όπως είναι το σύνολο του δείγματος, μιας και έντεκα (11) άτομα, όπως αποτυπώθηκε και στην ερώτηση 2, ήταν κάτω των 22 ετών, οπότε και δεν είχαν ολοκληρώσει το πρόγραμμα σπουδών τους. Λαμβάνοντας υπόψιν κατά συνέπεια την άνωθι σημείωση, παρατηρείται από τα αποτελέσματα που προέκυψαν πως, σχεδόν ο μισός πληθυσμός του δείγματος (30 άτομα – 46,88%), έχουν βαθμό πτυχίου που κυμαίνεται από έξι (6) έως και επτά (7), ενώ μικρότερος είναι ο αριθμός των ερωτηθέντων που δήλωσαν πως, ο τελικός βαθμός του πτυχίου τους είναι μεταξύ επτά (7) και οκτώ (8) (16 άτομα – 25%). Τέλος, ακριβώς ίδιος είναι ο αριθμός όσων έλαβαν βαθμό μικρότερο του έξι (6) και μεγαλύτερο του οκτώ (8) (9 άτομα – 14,06%).

Διάγραμμα 4: Βαθμός Πτυχίου Ατόμων Δείγματος

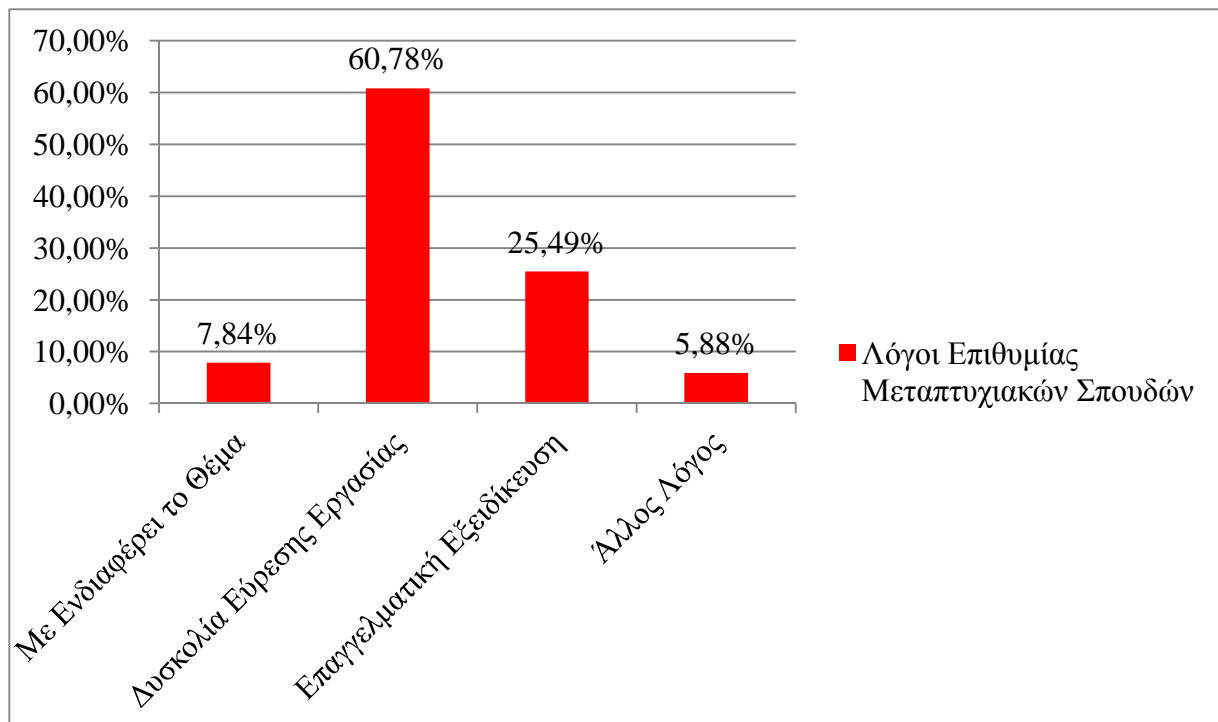
Ως προς το πρώτο αυτό μέρος του ερωτηματολογίου, οι ερωτήσεις 5, 6 και 7, σχετίζονται με την επιθυμία ή μη των ερωτηθέντων αναφορικά με τη συνέχιση των σπουδών τους ή μη, σε κάποιο μεταπτυχιακό επίπεδο. Η πέμπτη ερώτηση αναφέρεται προς τους σπουδαστές, και θέτει το ζήτημα κατά πόσο επιθυμούν ή όχι να συνεχίσουν τις πανεπιστημιακές σπουδές που έχουν ολοκληρώσει, σε κάποιο ανώτερο μεταπτυχιακό πρόγραμμα. Οι απαντήσεις που λήφθηκαν είναι σε πολύ μεγάλο ποσοστό (68% - 51 άτομα), υπέρ της συνέχισης σε κάποιο μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών, ενώ είκοσι τέσσερα (24) άτομα (32%) δήλωσαν πως δεν επιθυμούν να συνεχίσουν περαιτέρω τις σπουδές τους σε ανώτερο επίπεδο.

Διάγραμμα 5: Επιθυμία ή Μη Συνέχισης σε Μεταπτυχιακό Επίπεδο των Σπουδών των Ατόμων του Δείγματος

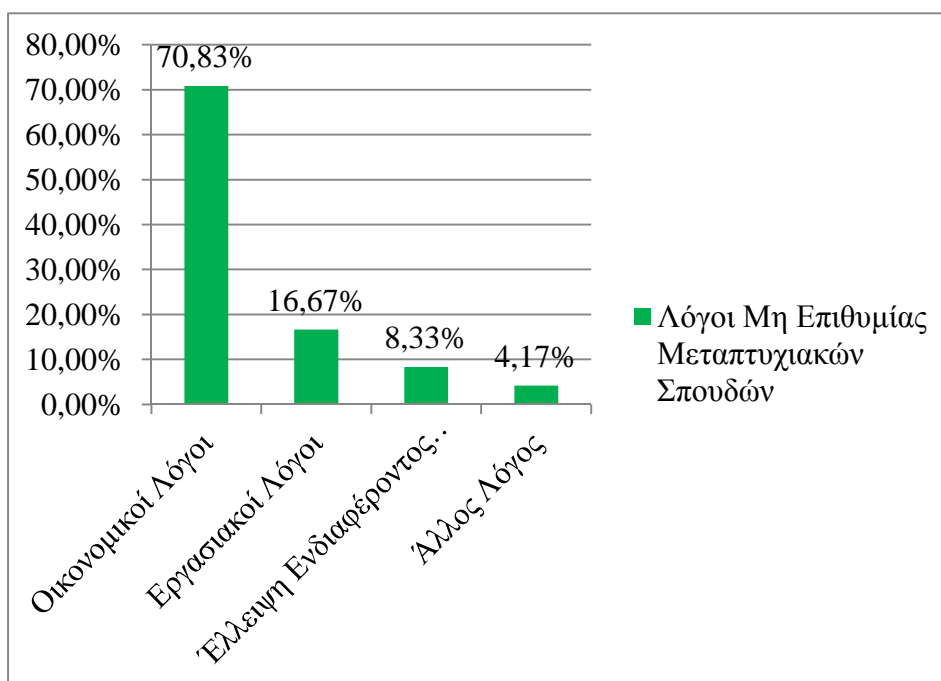
Οι ερωτήσεις 6 και 7, αναλύουν αντίστοιχα, τους λόγους για τους οποίους κάποιο επιθυμούν και κάποιο άλλοι όχι, από τους ερωτηθέντες, την παρακολούθηση ενός προγράμματος μεταπτυχιακών σπουδών. Σχετικά με τα άτομα που απάντησαν θετικά στο ερώτημα περί συνέχισης των σπουδών τους σε μεταπτυχιακό επίπεδο (51 άτομα), η συντριπτική πλειοψηφία (60,78% - 31 άτομα), απάντησε πως ο βασικός λόγος για την παρακολούθηση ενός μεταπτυχιακού προγράμματος είναι λόγω της πολύ σημαντικής δυσκολίας εύρεσης εργασίας που υπάρχει στην Ελλάδα, η οποία και επιτάθηκε λόγω της οικονομικής κρίσης. Επίσης, άλλα δέκα τρία (13) άτομα (25,49%) δήλωσαν πως επιθυμούν να λάβουν μέσω του μεταπτυχιακού προγράμματος, μεγαλύτερη εξειδίκευση στο εργασιακό τους αντικείμενο, γενικά και ενδεχομένως ειδικά, μιας και μπορεί ήδη να εργάζονται. Τέλος, τέσσερα (4) άτομα (7,84%) δήλωσαν πως ενδιαφέρονται για το θέμα του μεταπτυχιακού προγράμματος και για το λόγο αυτό επιθυμούν να το παρακολουθήσουν, ενώ άλλοι τρεις (3) ερωτηθέντες δήλωσαν πως άλλοι λόγοι από όσους αναφέρθηκαν είναι εκείνοι που τους παροτρύνουν ώστε να συνεχίσουν σε μεταπτυχιακό επίπεδο τις σπουδές τους.

Διάγραμμα 6: Λόγοι Συνέχισης σε Μεταπτυχιακό Επίπεδο των Σπουδών των Ατόμων του Δείγματος

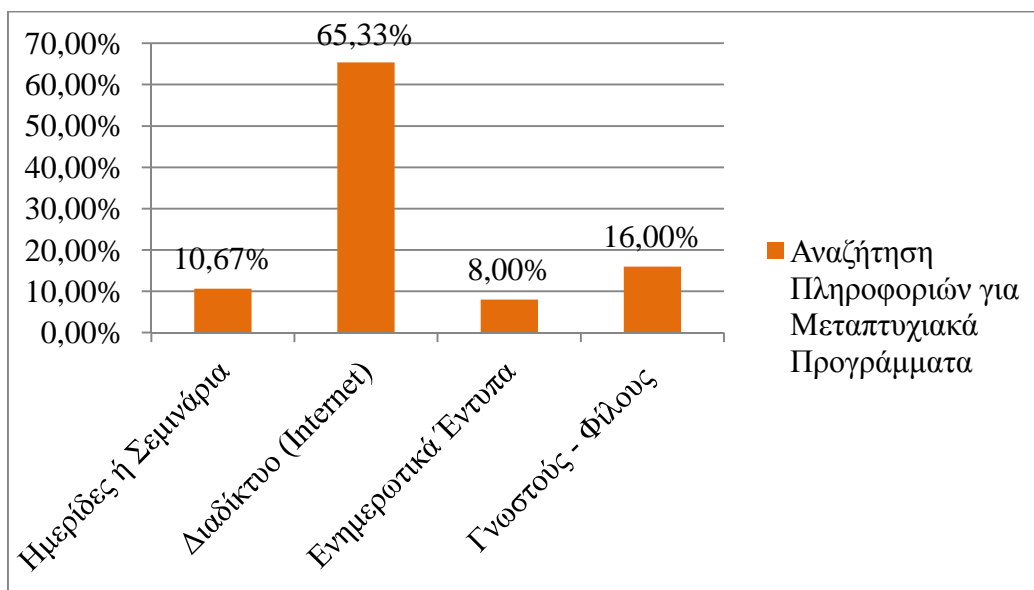
Ως προς τα άτομα που δεν επιθυμούν να συνεχίσουν τις σπουδές τους, παρακολουθώντας ένα μεταπτυχιακό πρόγραμμα και τα οποία αυτά ανέρχονται συνολικά σε 24, ως τον πλέον βασικό λόγο που αναφέρουν για την άρνησή τους αυτή, είναι η οικονομική δυσχέρεια που παρουσιάζουν, είτε εκείνοι προσωπικά, είτε κυρίως η οικογένειά τους. Επειδή τα μεταπτυχιακά αυτά προγράμματα απαιτούν την καταβολή διδάκτρων, είναι πολύ δύσκολο, ειδικά στη σημερινή οικονομική συγκυρία της Ελλάδος, να διαθέσει κάποιος ένα σεβαστό χρηματικό ποσό, προκειμένου να πραγματοποιήσει επιπλέον σπουδές, παρά το γεγονός ότι πρόκειται για μια πολύ σημαντική «επένδυση». Το 70,83% των ατόμων του δείγματος (17 στο σύνολο), ανέφεραν κατά συνέπεια την οικονομική δυσπραγία που παρουσιάζουν ως προς την παρακολούθηση ενός μεταπτυχιακού προγράμματος, ενώ υπάρχει και ένα ποσοστό της τάξεως του 16,67% (4 άτομα), που δήλωσαν πως εργασιακοί είναι οι λόγοι που τους αποτρέπουν από το να παρακολουθήσουν ένα τέτοιο πρόγραμμα σπουδών. Παράλληλα, υπάρχει ένα μικρό ποσοστό (8,33% - 2 άτομα), που δηλώνουν πως δεν έχουν ενδιαφέρον ως προς το να ακολουθήσουν μεταπτυχιακές σπουδές.

Διάγραμμα 7: Λόγοι Μη Συνέχισης σε Μεταπτυχιακό Επίπεδο των Σπουδών των Ατόμων του Δείγματος

Η όγδοη ερώτηση που απευθύνθηκε προς το δείγμα των ερωτηθέντων, σχετιζόταν με της πηγές από τις οποίες και αντλούν πληροφορίες, αναφορικά με τα διάφορα μεταπτυχιακά προγράμματα τα οποία υπάρχουν και τις υπηρεσίες που αυτά μπορούν να προσφέρουν. Ειδικότερα, η πολύ μεγάλη πλειοψηφία του δείγματος (65,33% - 49 άτομα), δήλωσαν πως η βασική πηγή πληροφόρησης που έχουν είναι το διαδίκτυο (internet), με τους γνωστούς και τους διαφόρους φίλους τους, να αποτελούν τη δεύτερη τη τάξει βασική πηγή πληροφόρησης (12 άτομα – 16%). Τέλος, οι διάφορες ημερίδες ή τα διάφορα σεμινάρια που διοργανώνονται κατά καιρούς από πανεπιστημιακά ιδρύματα και άλλους φορείς, αποτελούν μια ακόμη πηγή πληροφόρησης για τους ενδιαφερόμενους, αλλά σε χαμηλότερα ποσοστά (10,67% - 8 άτομα), ενώ τα έντυπα ενημερωτικού χαρακτήρα που υπάρχουν, αποτελούν την τελευταία πηγή πληροφόρησης, με 8% (6 άτομα).

Διάγραμμα 8: Αναζήτηση Πληροφοριών για τα Μεταπτυχιακά Προγράμματα των Ατόμων του Δείγματος

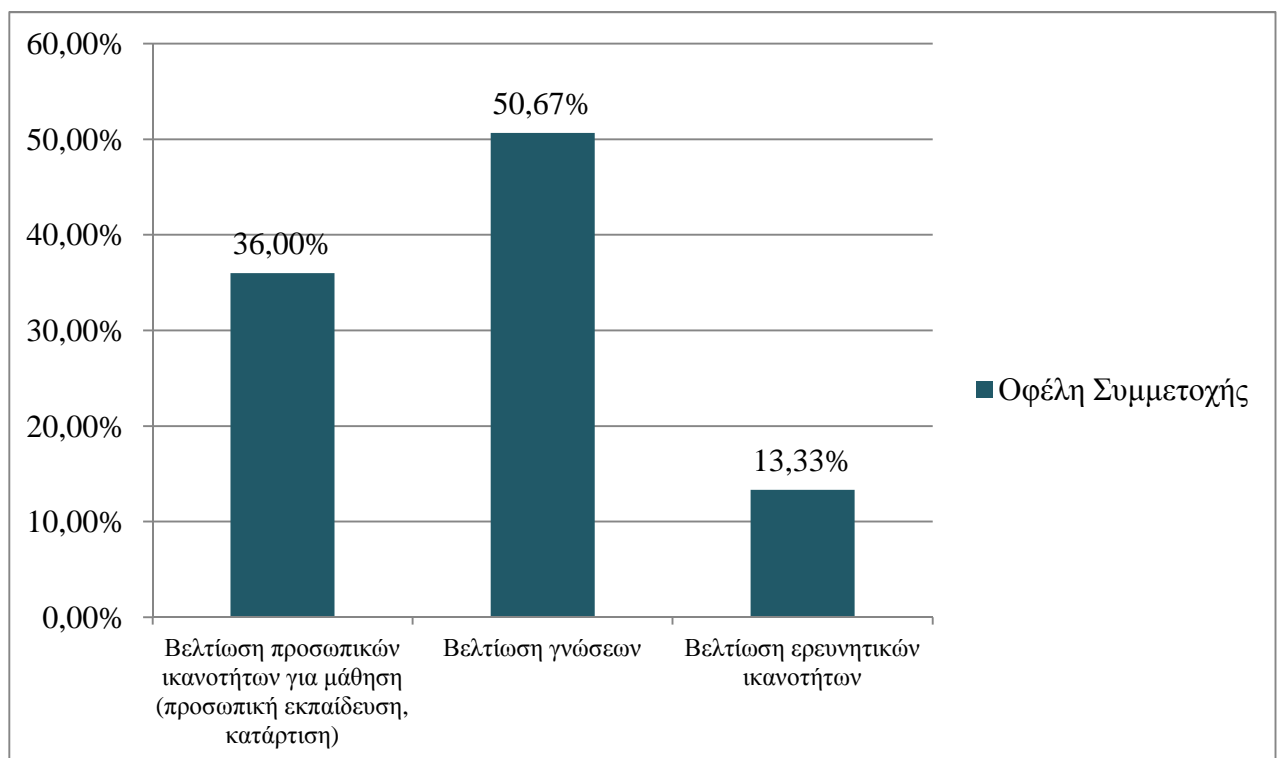
4.1.2 Οφέλη Συμμετοχής Σε Μεταπτυχιακά Προγράμματα Διοίκησης Επιχειρήσεων

Αναφορικά με τα αναμενόμενα και αντιλαμβανόμενα οφέλη, από τη συμμετοχή ενός ατόμου σε ένα μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών που θα αφορά τη Διοίκηση των Επιχειρήσεων, αυτά κατηγοριοποιήθηκαν σε τρία (3) διαφορετικά τμήματα στο ερωτηματολόγιο, ώστε να έχουν μια πληρέστερη γκάμα απαντήσεων οι ερωτηθέντες. Ειδικότερα, η βελτίωση που επέρχεται σε ένα άτομο από τη συμμετοχή του σε ένα τέτοιο

μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών αφορά τις προσωπικές του ικανότητες, τις γνώσεις του, αλλά και τις ερευνητικές του ικανότητες.

Από τις απαντήσεις που λήφθηκαν επί του συγκεκριμένου ερωτήματος, είναι εμφανές πως, οι περισσότεροι από τους ερωτηθέντες θεωρούν πως μέσω των μεταπτυχιακών αυτών προγραμμάτων βελτιώνονται οι προσωπικές ικανότητες που διαθέτουν ως προς τη μάθηση (εκπαίδευση, κατάρτιση), αλλά και οι γνώσεις τους. Αναφορικά με τις προσωπικές ικανότητες των συμμετεχόντων και το πόσο αυτές μπορούν να βελτιωθούν, σύμφωνα με τα αποτελέσματα του ερωτηματολογίου, το 36% του δείγματος (27 άτομα), υποστηρίζει πως μπορεί να πραγματοποιηθεί αυτό, ενώ οι πλειοψηφία των ερωτηθέντων δηλώνει πως βελτιώνονται σημαντικά οι γνώσεις τους, επί του αντικειμένου της Διοίκησης Επιχειρήσεων, σε ποσοστό 50,67% (38 άτομα). Αναφορικά με το υπόλοιπο μέρος του δείγματος (10 άτομα – 13,3%), υποστηρίζει πως μέσω της συμμετοχής και παρακολούθησης του μεταπτυχιακού προγράμματος βελτιώνονται κυρίως οι ερευνητικές τους ικανότητες, προκειμένου να καταστούν περισσότερο αποδοτικοί και αποτελεσματικοί στη μελλοντική ή παρούσα εργασία που ακολουθούν.

Διάγραμμα 9: Οφέλη Συμμετοχής από την Παρακολούθηση Μεταπτυχιακού Προγράμματος των Ατόμων του Δείγματος

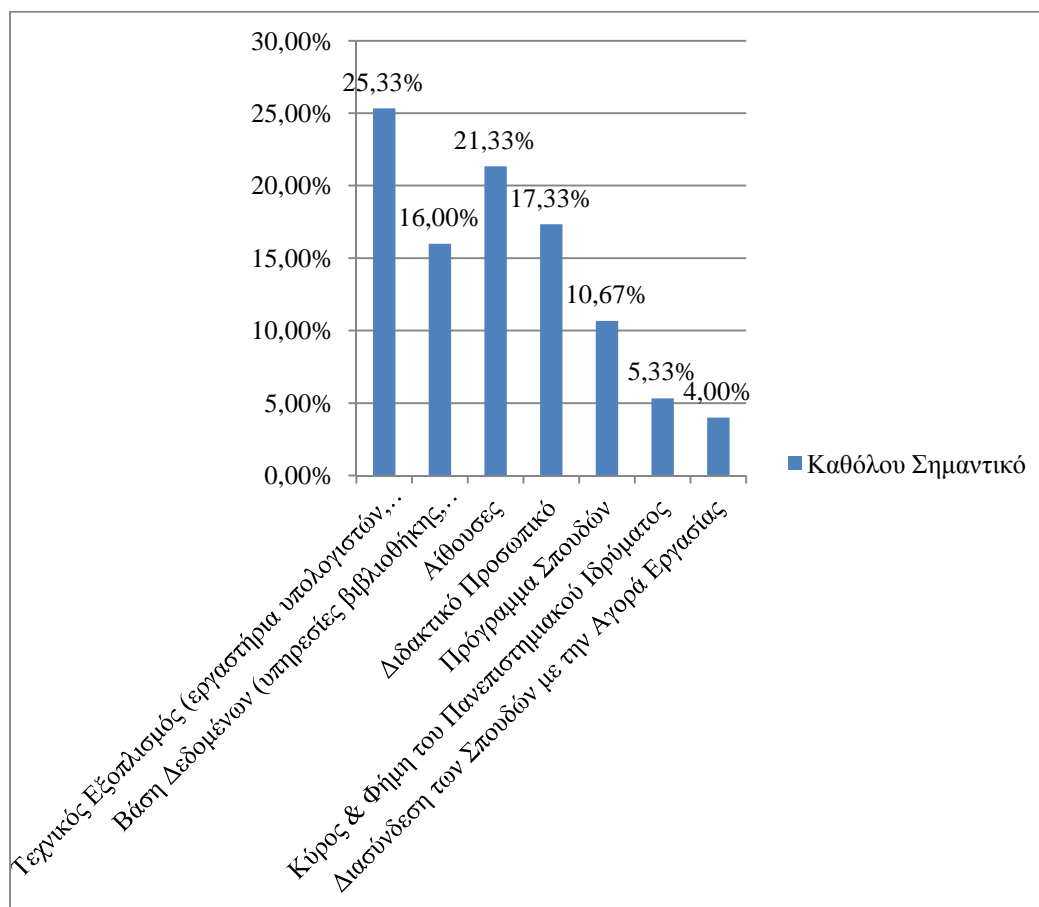
4.1.3 Κριτήρια Επιλογής Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών

Σχετικά με τις αντιλήψεις των ερωτηθέντων, ως προς τα κριτήρια επιλογής ενός μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών στη Διοίκηση Επιχειρήσεων, υπάρχουν μια σειρά εξ αυτών, που λαμβάνονται υπόψιν, προκειμένου να σταθμιστούν και να πραγματοποιηθεί η βέλτιστη επιλογή από την πλευρά των ενδιαφερόμενων. Τα κριτήρια αυτά είναι:

- à Τεχνικός Εξοπλισμός (εργαστήρια υπολογιστών, σύγχρονο λογισμικό, διαδραστικές εφαρμογές, περιοχές ασύρματης πρόσβασης
- à Βάση Δεδομένων (υπηρεσίες βιβλιοθήκης, τίτλους περιοδικών
- à Αίθουσες
- à Διδακτικό Προσωπικό
- à Πρόγραμμα Σπουδών
- à Κύρος & Φήμη του Πανεπιστημιακού Ιδρύματος
- à Διασύνδεση των Σπουδών με την Αγορά Εργασίας

Η σημαντικότητα ή μη των ανωτέρω κριτηρίων, αποτέλεσε και ένα εκ των πιο καίριων ερωτημάτων της παρούσας έρευνας, με την παρούσα ερώτηση να διακρίνεται σε διαβαθμίσεις ως προς τα κριτήρια, από το «Καθόλου Σημαντικό», στο «Πολύ Σημαντικό». Σε ένα σύνολο εβδομήντα πέντε (75) ερωτηθέντων, που αποτέλεσαν και το δείγμα της μελέτης, τα αποτελέσματα που προέκυψαν ως προς τα κριτήρια και την κατάταξή τους στην κατηγορία του «Καθόλου Σημαντικού» κριτηρίου για την επιλογή ενός μεταπτυχιακού προγράμματος, είναι τα κάτωθι:

Διάγραμμα 10: Κατάταξη Κριτηρίων Υλικοτεχνικής Υποδομής για την Επιλογή Ενός Μεταπτυχιακού Προγράμματος των Ατόμων του Δείγματος («Καθόλου Σημαντικό»)

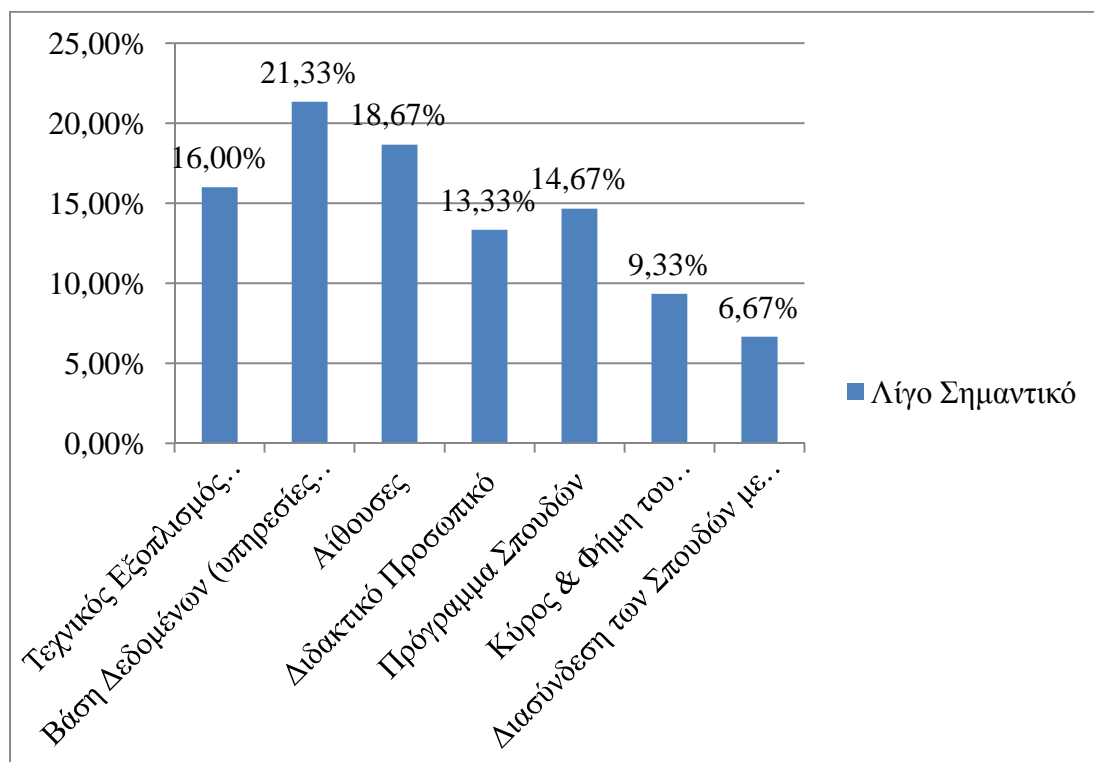

Η υλικοτεχνική υποδομή που μπορεί να διαθέτει ένα μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών, αποτελεί ένα κριτήριο στο οποίο και αποδίδουν τη λιγότερη σημασία οι ερωτηθέντες που έλαβαν μέρος στη μελέτη. Σε ποσοστό που φθάνει στο 25,33%, δέκα εννέα (19) άτομα υποστήριξαν πως τα εργαστήρια, το λογισμικό που προσφέρει το πρόγραμμα, οι τυχόν διαδραστικές εφαρμογές, αλλά και η ασύρματη πρόσβαση, αποτελούν παράγοντες στους οποίους δίνουν τη λιγότερη δυνατή σημασία, προκειμένου να επιλέξουν κάποιο πρόγραμμα. Παρόμοια είναι και τα αποτελέσματα που αναφέρονται στο κριτήριο του χώρου (αίθουσες), επί του οποίου και πραγματοποιούνται τα μαθήματα (21,3% - 16 άτομα), ενώ λιγότερα είναι τα άτομα που θεωρούν τις υπηρεσίες της βιβλιοθήκης (16% - 12 άτομα) και το διδακτικό προσωπικό (17,3% - 13 άτομα), ως μη σημαντικούς παράγοντες αξιολόγησης ενός μεταπτυχιακού προγράμματος. Από την άλλη πλευρά, πολύ λιγότερα είναι τα άτομα που δήλωσαν πως κριτήρια όπως το πρόγραμμα σπουδών (10,6% - 8 άτομα), το κύρος και η φήμη του πανεπιστημιακού ιδρύματος (5,3% - 4 άτομα) και η διασύνδεση των μεταπτυχιακών

σπουδών με την αγορά εργασίας (4% - 3 άτομα), δεν αποτελούν «Καθόλου Σημαντικούς» παράγοντες, ως προς την επιλογή ενός μεταπτυχιακού προγράμματος.

Από την άλλη πλευρά, λαμβάνοντας υπόψιν τα αποτελέσματα που προέκυψαν από όσους χαρακτήρισαν ως «Λίγο Σημαντικούς», τους παράγοντες εκείνους που τους προτρέπουν για την επιλογή ενός μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών, παρατηρείται πως, μειώνεται ο αριθμός των ερωτηθέντων που θεωρούν τον τεχνικό εξοπλισμό (12 άτομα – 16%), τις κτιριακές υποδομές – αίθουσες (14 άτομα – 18,7%) και το διδακτικό προσωπικό (10 άτομα – 13,3%). Από την άλλη πλευρά όμως, αυξάνεται η σημαντικότητα παραγόντων, σύμφωνα πάντοτε με τις απαντήσεις που συλλέχθηκαν μέσω των ερωτηματολογίων, για κριτήρια όπως είναι οι υπηρεσίες της βιβλιοθήκης (16 άτομα – 21,3%), το πρόγραμμα σπουδών (11 άτομα – 14,7%), το κύρος και η φήμη του ιδρύματος (7 άτομα – 9,3%), καθώς επίσης και η διασύνδεση των μεταπτυχιακών σπουδών με την αγορά εργασίας (5 άτομα – 6,7%).

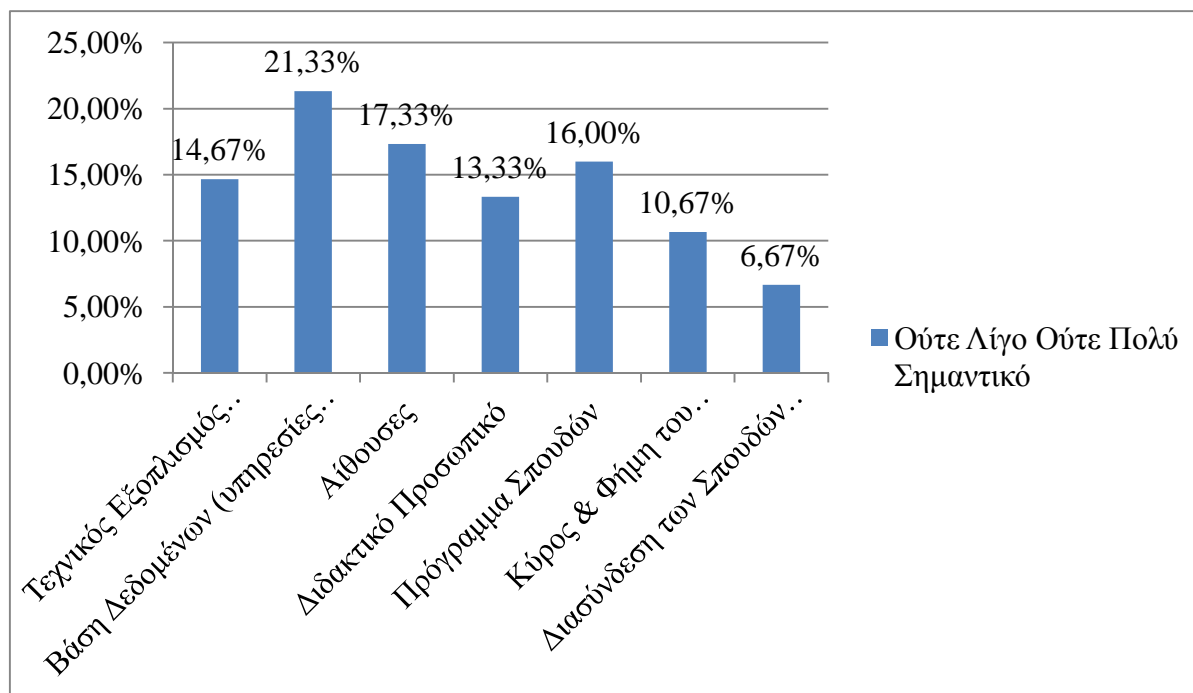
Διάγραμμα 11: Κατάταξη Κριτηρίων Υλικοτεχνικής Υποδομής για την Επιλογή Ενός Μεταπτυχιακού Προγράμματος των Ατόμων του Δείγματος («Λίγο Σημαντικό»)

Σχεδόν ίδια είναι τα αποτελέσματα στην περίπτωση των απαντήσεων «Ούτε Λίγο Ούτε Πολύ Σημαντικό», με εκείνα που προέκυψαν για τις απαντήσεις «Λίγο Σημαντικό», από τις αποκρίσεις των ερωτηθέντων. Μοναδικές διαφοροποιήσεις υπάρχουν ως προς τις απόψεις

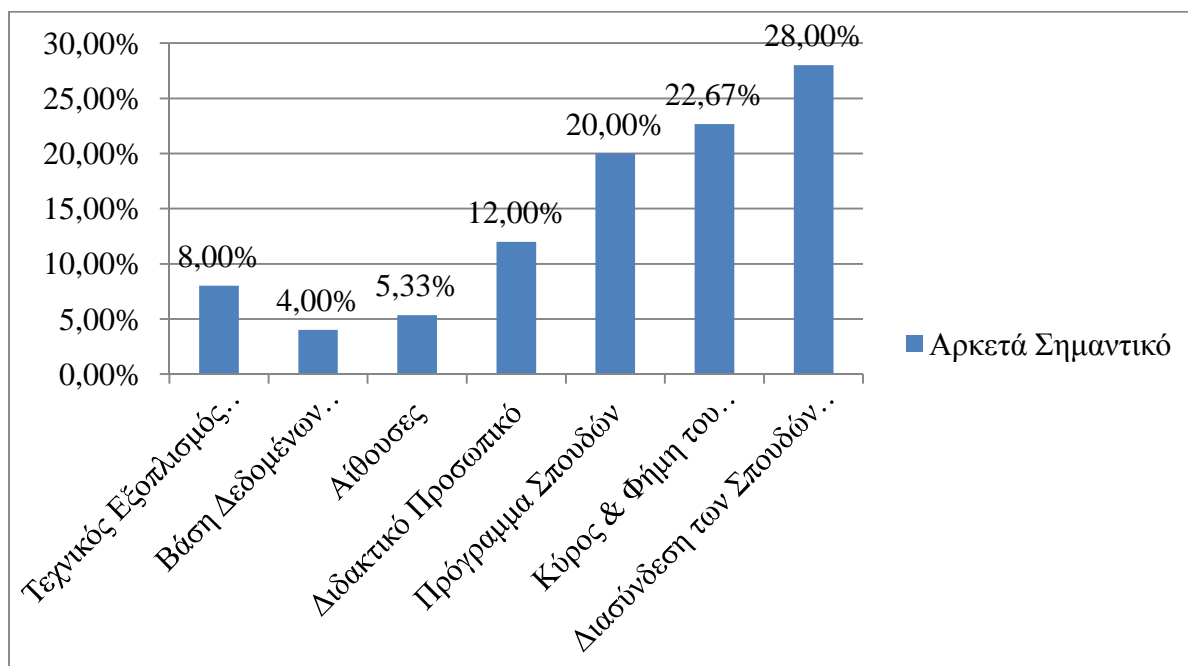
περί του τεχνικού εξοπλισμού (11 άτομα – 14,7%) των αιθουσών (13 άτομα – 17,3%), του προγράμματος σπουδών (12 άτομα – 16%), αλλά και του κύρους – φήμης του πανεπιστημιακού ιδρύματος (8 άτομα – 10,7%).

Διάγραμμα 12: Κατάταξη Κριτηρίων Υλικοτεχνικής Υποδομής για την Επιλογή Ενός Μεταπτυχιακού Προγράμματος των Ατόμων του Δείγματος («Ούτε Λίγο Ούτε Πολύ Σημαντικό»)

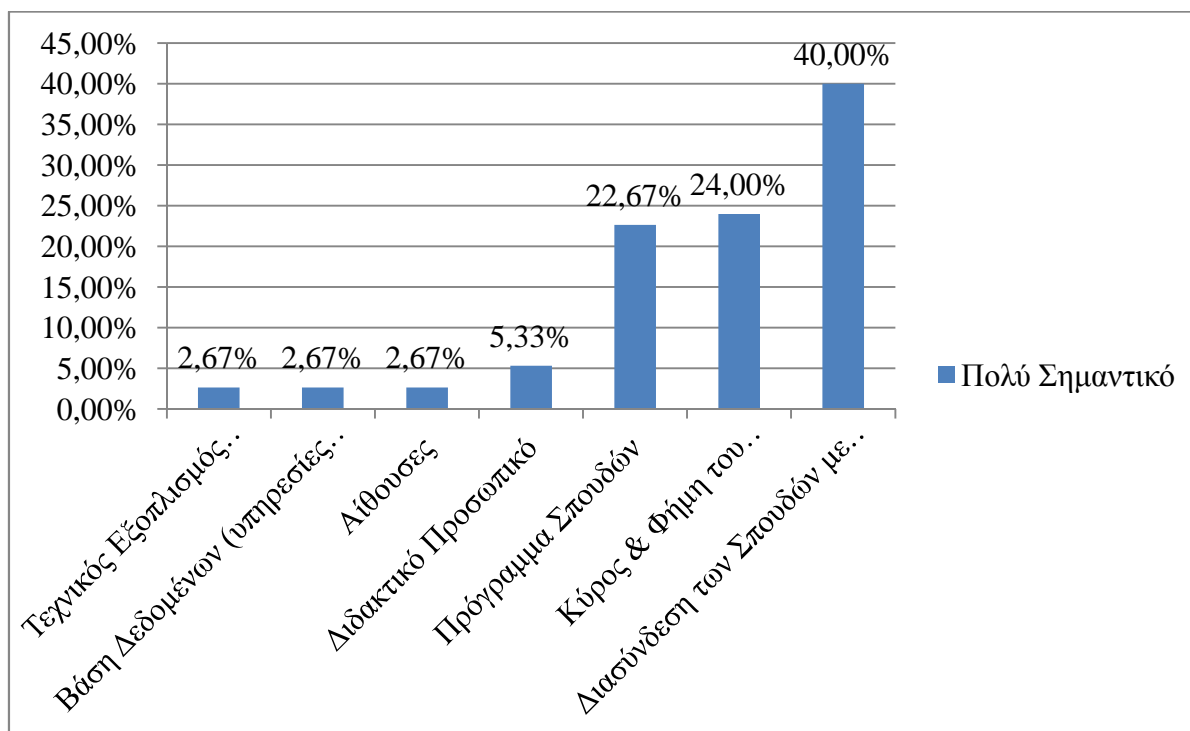
Εκ διαμέτρου αντίθετα είναι τα αποτελέσματα εκείνα που προέκυψαν και κατατάσσουν τα κριτήρια στην κατηγορία των «Αρκετά Σημαντικών», ως προς την επιρροή των ερωτηθέντων, αναφορικά με την επιλογή ενός προγράμματος μεταπτυχιακών σπουδών. Πιο συγκεκριμένα, οι περισσότεροι από όσους ερωτήθηκαν (21 άτομα – 28%), απάντησαν πως η διασύνδεση των σπουδών με την αγορά εργασίας, είναι και ο πλέον σημαντικός παράγοντας, ώστε να κάνουν την κατάλληλη επιλογή. Αρκετές ήταν και οι απαντήσεις (17 άτομα – 22,7%), που αφορούσαν το κύρος και τη φήμη του πανεπιστημιακού ιδρύματος, ενώ άλλα δέκα πέντε (15) άτομα (20%), έκριναν πως το πρόγραμμα σπουδών αποτελεί ένα ιδιαίτερα σημαντικό κριτήριο ως προς την επιλογή στην οποία και θα καταλήξουν. Από την άλλη πλευρά, αρκετά λιγότερα άτομα έκριναν πως το διδακτικό προσωπικό (9 άτομα – 12%), οι αίθουσες (4 άτομα – 5,3%), οι υπηρεσίες της βιβλιοθήκης (3 άτομα – 4%), καθώς και ο τεχνικός εξοπλισμός (6 άτομα – 8%), είναι αρκετά ικανά κριτήρια ώστε να επηρεάσουν την τελική τους επιλογή.

Διάγραμμα 13: Κατάταξη Κριτηρίων Υλικοτεχνικής Υποδομής για την Επιλογή Ενός Μεταπτυχιακού Προγράμματος των Ατόμων του Δείγματος («Αρκετά Σημαντικό»)

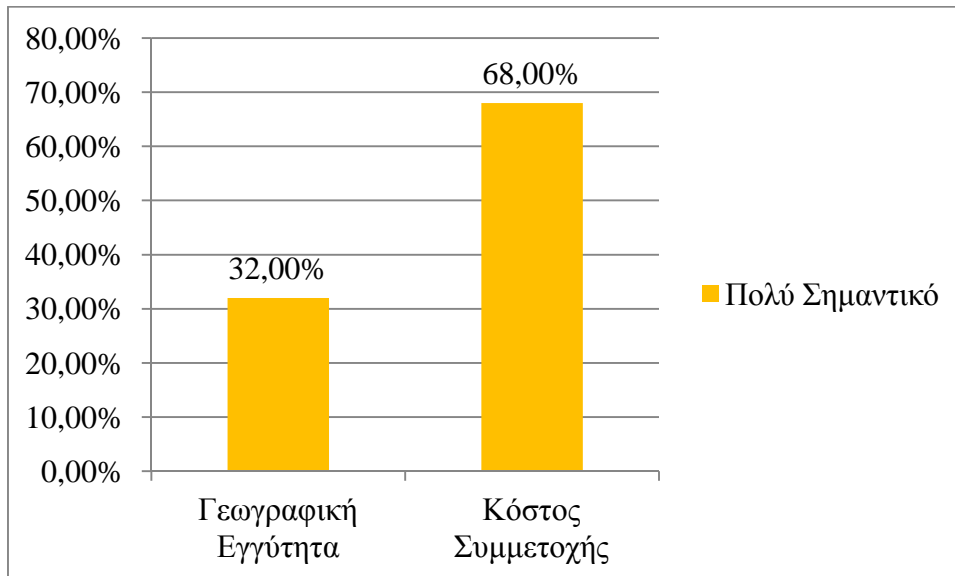
Ως προς τους παράγοντες εκείνους που κρίθηκαν «Αρκετά Σημαντικοί», από τους ερωτηθέντες για την επιλογή ενός μεταπτυχιακού προγράμματος, τα αποτελέσματα είναι ακόμη περισσότερο υψηλά, στην περίπτωση όπου κατηγοριοποιήθηκαν ως «Πολύ Σημαντικοί». Πιο συγκεκριμένα, πολύ σημαντικό κριτήριο θεωρείται πως είναι η διασύνδεση των σπουδών με την αγορά εργασίας, από το 40% του δείγματος (30 άτομα), όπως επίσης και το κύρος και η φήμη του ιδρύματος (18 άτομα – 24%), με το περιεχόμενο και τη δομή του προγράμματος σπουδών να παρουσιάζει για τους φοιτητές την ίδια βαρύτητα (17 άτομα – 22,7%). Ως προς του υπόλοιπους παράγοντες που εξετάστηκαν προκύπτει από τα αποτελέσματα πως, η σημαντικότητά τους, σύμφωνα με τις γνώμες των συμμετεχόντων στην έρευνα, είναι εξαιρετικά μικρή ώστε να τους επηρεάσουν προς τη θετική ή την αρνητική απάντηση.

Διάγραμμα 14: Κατάταξη Κριτηρίων Υλικοτεχνικής Υποδομής για την Επιλογή Ενός Μεταπτυχιακού Προγράμματος των Ατόμων του Δείγματος («Πολύ Σημαντικό»)

Η ενδέκατη ερώτηση που περιλαμβάνεται στο ερωτηματολόγιο, αναφέρεται σε δυο (2) ακόμη παράγοντες – κριτήρια, που μπορεί να επηρεάσουν την επιλογή ή μη ενός προγράμματος μεταπτυχιακών σπουδών. Οι παράγοντες αυτοί είναι η «Γεωγραφική Εγγύτητα» και το «Κόστος Συμμετοχής», τους οποίους οι ερωτηθέντες κλήθηκαν να αξιολογήσουν από τη βαθμίδα του «Καθόλου Σημαντικού», έως και του «Πολύ Σημαντικού». Με δεδομένη και την οικονομική κατάσταση που επικρατεί πλέον στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια, ως συνέπεια της οικονομικής κρίσης, η συντριπτική πλειοψηφία των ερωτηθέντων (68% - 51 άτομα) υποστήριξαν πως το «Κόστος Συμμετοχής», είναι ένα κριτήριο πολύ σημαντικό, που επηρεάζει σε πολύ μεγάλο βαθμό την τελική επιλογή για ένα μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών, με τη «Γεωγραφική Εγγύτητα», να λαμβάνει απαντήσεις ως προς το «Πολύ Σημαντικό» κριτήριο, από είκοσι τέσσερα (24) άτομα (32%).

Διάγραμμα 15: Κατάταξη Παραγόντων για την Επιλογή Ενός Μεταπτυχιακού Προγράμματος των Ατόμων του Δείγματος («Πολύ Σημαντικό»)

4.2 Εργασία – Απασχόληση

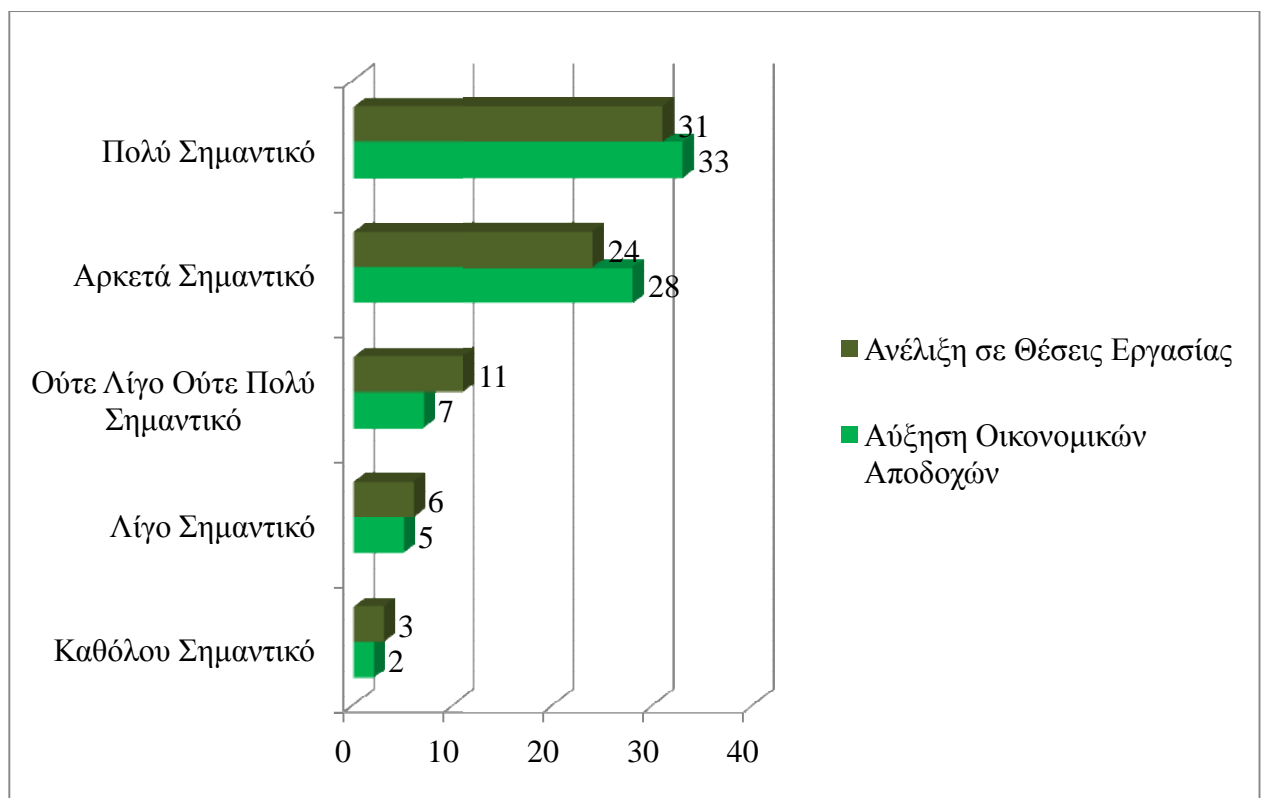
4.2.1 Επαγγελματική Εξέλιξη και Κύρος του Τίτλου Μεταπτυχιακών Σπουδών

Η γνώμη των συμμετεχόντων στην έρευνα αναφορικά με το εάν και κατά πόσο πιστεύουν πως διαμέσου της συμμετοχής τους σε ένα μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών θα επιτύχουν, τόσο την αύξηση των οικονομικών τους αποδοχών, όσο και την ανέλιξή τους στην ιεραρχία της εργασίας που ήδη βρίσκονται ή σε όποια άλλη μελλοντική, αποτελεί αντικείμενο της δωδέκατης ερώτησης που τους διατυπώθηκε. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα που προέκυψαν, συνολικά εξήντα ένα (61) άτομα (81,3%), υποστήριξαν πως, μέσω της παρακολούθησης ενός μεταπτυχιακού προγράμματος θα επιτευχθεί αύξηση στις οικονομικές τους απολαβές, γεγονός που θεωρούν σημαντικό, εν αντιθέσει με τα υπόλοιπα δέκα τέσσερα (14) άτομα του δείγματος (18,7%), τα οποία και δεν προσδίδουν ιδιαίτερη σημαντικότητα στην παρακολούθηση ενός μεταπτυχιακού προγράμματος, ως προς τη συνεισφορά του στις οικονομικές απολαβές, παρούσες και μελλοντικές ενός ατόμου που θα το παρακολουθήσει.

Εξίσου σημαντικό, αλλά σε χαμηλότερα ποσοστά, έναντι του παράγοντα των οικονομικών αποδοχών, κρίθηκε από τους συμμετέχοντες στην έρευνα και ο παράγοντας της ανέλιξης στην εργασιακή ιεραρχία, κατόπιν της παρακολούθησης ενός μεταπτυχιακού προγράμματος. Από τις απαντήσεις που δόθηκαν κατέστη σαφές πως, ένα αρκετά υψηλό

ποσοστό των ερωτηθέντων (73,3% - 55 άτομα), υποστηρίζουν τη σημαντικότητα του μεταπτυχιακού προγράμματος, ως προς τη βελτίωση της θέσης που μπορεί ήδη να κατέχουν σε μια εργασία, ή της επαγγελματικής θέσης που θα επιδιώξουν να λάβουν μελλοντικά, μετά την αποφοίτησή τους. Υπάρχει ασφαλώς και ένα τμήμα των ατόμων που ερωτήθηκαν και οι οποίοι απάντησαν πως το μεταπτυχιακό πρόγραμμα που ενδεχομένως να παρακολουθήσουν δεν θα προσδώσει ιδιαίτερο συγκριτικό πλεονέκτημα ως προς τη βελτίωση της επαγγελματικής τους αποκατάστασης. Συνολικά, ο αριθμός των ατόμων που αναφέρθηκαν στη μη σημαντικότητα του κριτηρίου αυτού ήταν είκοσι (20) άτομα, φθάνοντας σε ποσοστό το 26,7%.

Διάγραμμα 16: Κατάταξη Παραγόντων Ως Προς τη Συμβολή τους στον Εργασιακό Βίο των Ατόμων του Δείγματος

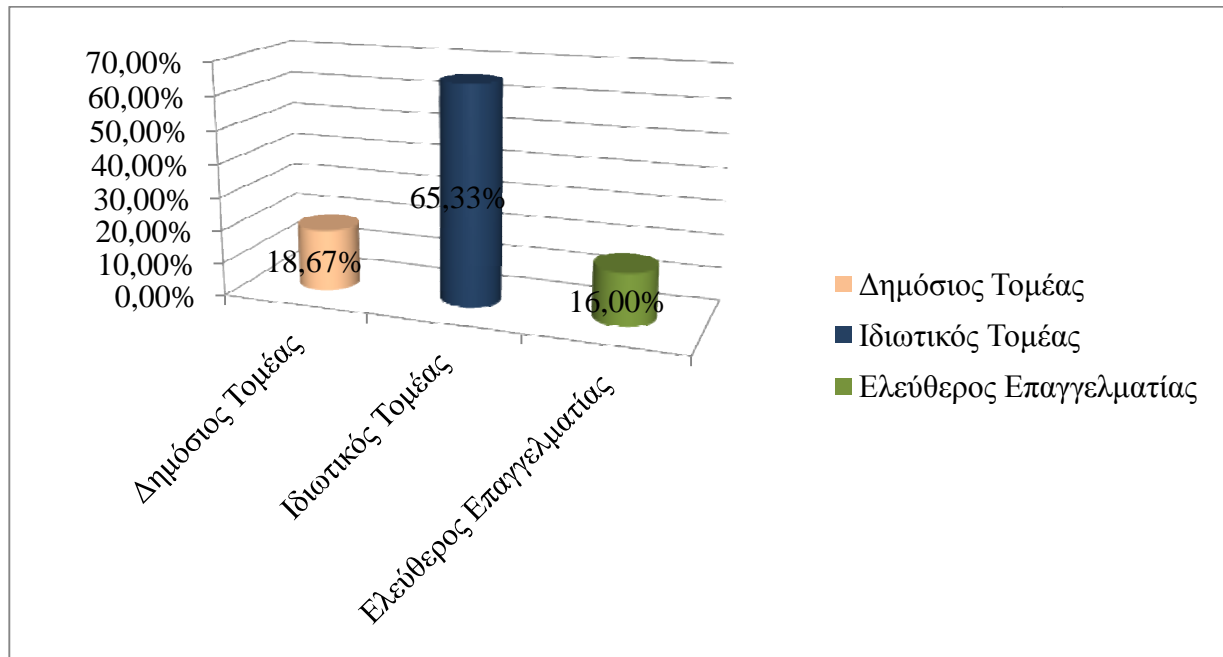

Σχετική με την επαγγελματική αποκατάσταση και εξέλιξη των ατόμων που έλαβαν μέρος στην παρούσα μελέτη είναι και η επόμενη, δέκατη τρίτη στη σειρά ερώτηση του ερωτηματολογίου που απευθύνθηκε προς το δείγμα και η οποία αναφερόταν στην επιθυμία των ατόμων σχετικά με την επαγγελματική αποκατάσταση (είδος εργασίας), με το οποίο και θα επιθυμούσαν να ασχοληθούν. Οι μεταβλητές που δόθηκαν ως απαντήσεις στους ερωτηθέντες ήταν οι ακόλουθες:

- Ø Δημόσιος Τομέας
- Ø Ιδιωτικός Τομέας
- Ø Ελεύθερος Επαγγελματίας

και οι αποκρίσεις των ατόμων, αποτυπώνονται στο κάτωθι διάγραμμα (Διάγραμμα 17).

Διάγραμμα 17: Επιθυμία Είδους Εργασίας των Ατόμων του Δείγματος

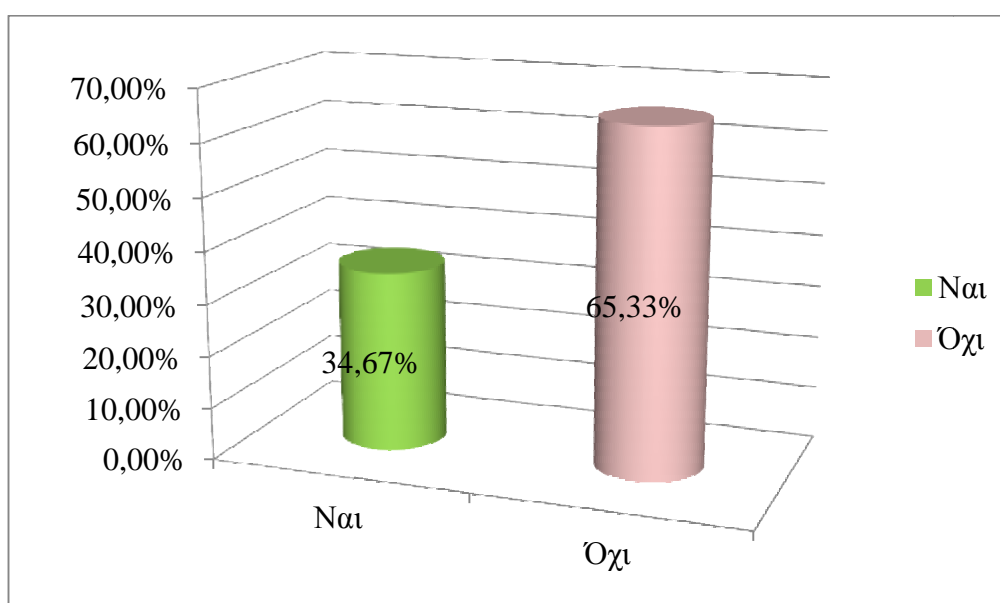
Από τα αποτελέσματα που συλλέχθηκαν προκύπτει πως, το μεγαλύτερο ποσοστό των ατόμων δήλωσε ότι επιθυμεί να ασχοληθεί με τον ιδιωτικό τομέα εργασίας, από όποια θέση και αντικείμενο ενασχόλησης (49 άτομα – 65,3%). Σχετικά με το υπόλοιπο τμήμα του δείγματος, τα άτομα σχεδόν επιμερίζονται ίσα στις άλλες δυο (2) κατηγορίες, με δέκα τέσσερις (14) εξ αυτών (18,7%) να δηλώνουν πως επιθυμούν να έχουν μια επαγγελματική αποκατάσταση στον ευρύτερο δημόσιο τομέα, ενώ οι υπόλοιποι δώδεκα (12), με ποσοστό 16%, επιθυμούν να αναλάβουν μόνοι τους, ως ελεύθεροι επαγγελματίες, να ασκήσουν το επάγγελμα και την ειδικότητα που έχουν επιλέξει.

4.3 Μεταπτυχιακό Τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων Α.Τ.Ε.Ι. Πατρών

Το τελευταίο τμήμα του ερωτηματολογίου που διανεμήθηκε προς το δείγμα της μελέτης, αφορούσε το πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών του τμήματος της Διοίκησης Επιχειρήσεων του Α.Τ.Ε.Ι. Πατρών, το οποίο και πρόκειται να ξεκινήσει τη λειτουργία του

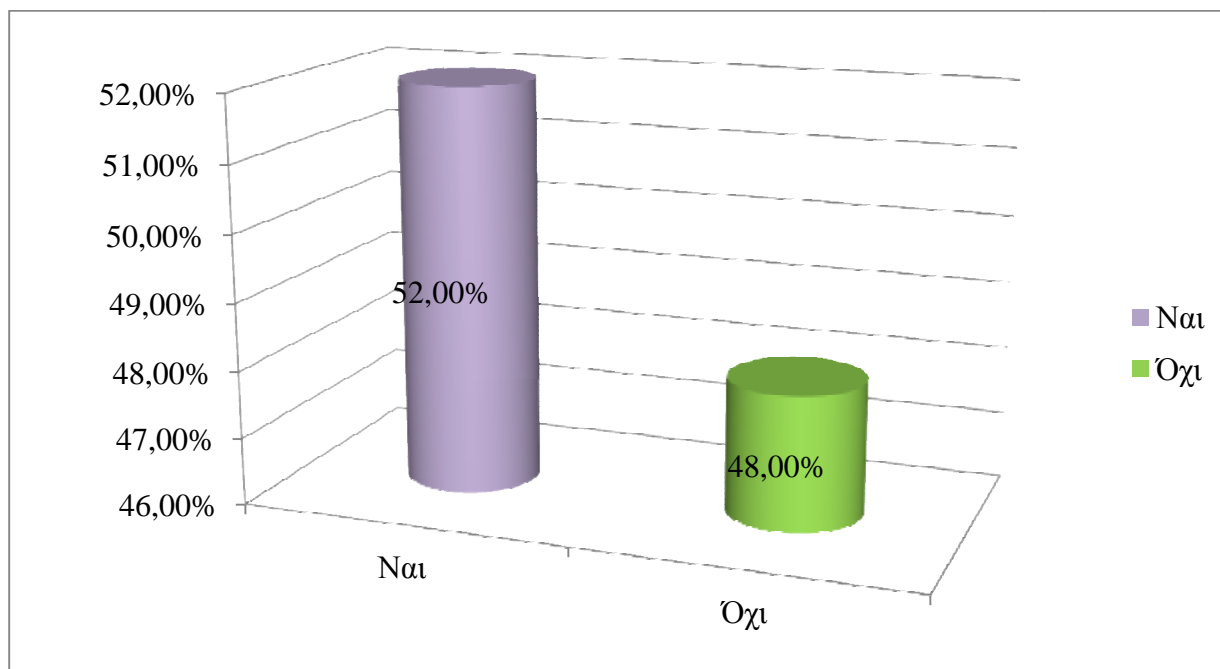
τον Οκτώβριο του 2016. Η πρώτη ερώτηση του συγκεκριμένου τμήματος του ερωτηματολογίου (14^η στη σειρά), αφορούσε το κατά πόσο τα άτομα τα οποία και ρωτήθηκαν, γνώριζαν για την ύπαρξη του συγκεκριμένου μεταπτυχιακού προγράμματος και για το ότι πρόκειται να ξεκινήσει. Από τις απαντήσεις που δόθηκαν προέκυψε πως, το 65,3% (49 άτομα) δήλωσαν ότι δεν γνωρίζουν για την έναρξη λειτουργίας του παρόντος προγράμματος, με το υπόλοιπο 34,7% (26 άτομα), να απαντάει θετικά ως προς την ύπαρξη λειτουργίας του μεταπτυχιακού προγράμματος.

Διάγραμμα 18: Γνώση Ύπαρξης Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών του Τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων Α.Τ.Ε.Ι. Πατρών των Ατόμων του Δείγματος

Η επόμενη ερώτηση (15^η ερώτηση), απευθυνόταν προς τους ερωτηθέντες του δείγματος αναφορικά με το κατά πόσο κρίνουν πως η ύπαρξη ενός τέτοιου μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών, στη σχολή στην οποία φοιτούν ή αποφοίτησαν, θα τους κινούσε το ενδιαφέρον προκειμένου να το παρακολουθήσουν. Οι απαντήσεις που δόθηκαν είναι σχεδόν ισόποσα μοιρασμένες, με το 52% των ατόμων του δείγματος (39 άτομα), να δηλώνουν πως θα τους προκαλούσε ενδιαφέρον και θα έκαναν αίτηση, προκειμένου να παρακολουθήσουν ένα μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών στο πανεπιστημιακό ίδρυμα στο οποίο φοίτησαν και πιο συγκεκριμένα στο Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων. Από την άλλη πλευρά όμως, υπάρχει και ένα σεβαστό μέρος του δείγματος (36 άτομα – 48%), το οποίο μέσω των απαντήσεων που έδωσαν δήλωσε πως, δεν θα επιδείκνυαν ενδιαφέρον ώστε να παρακολουθήσουν το συγκεκριμένο μεταπτυχιακό πρόγραμμα, για λόγους που αναλύονται κάτωθι.

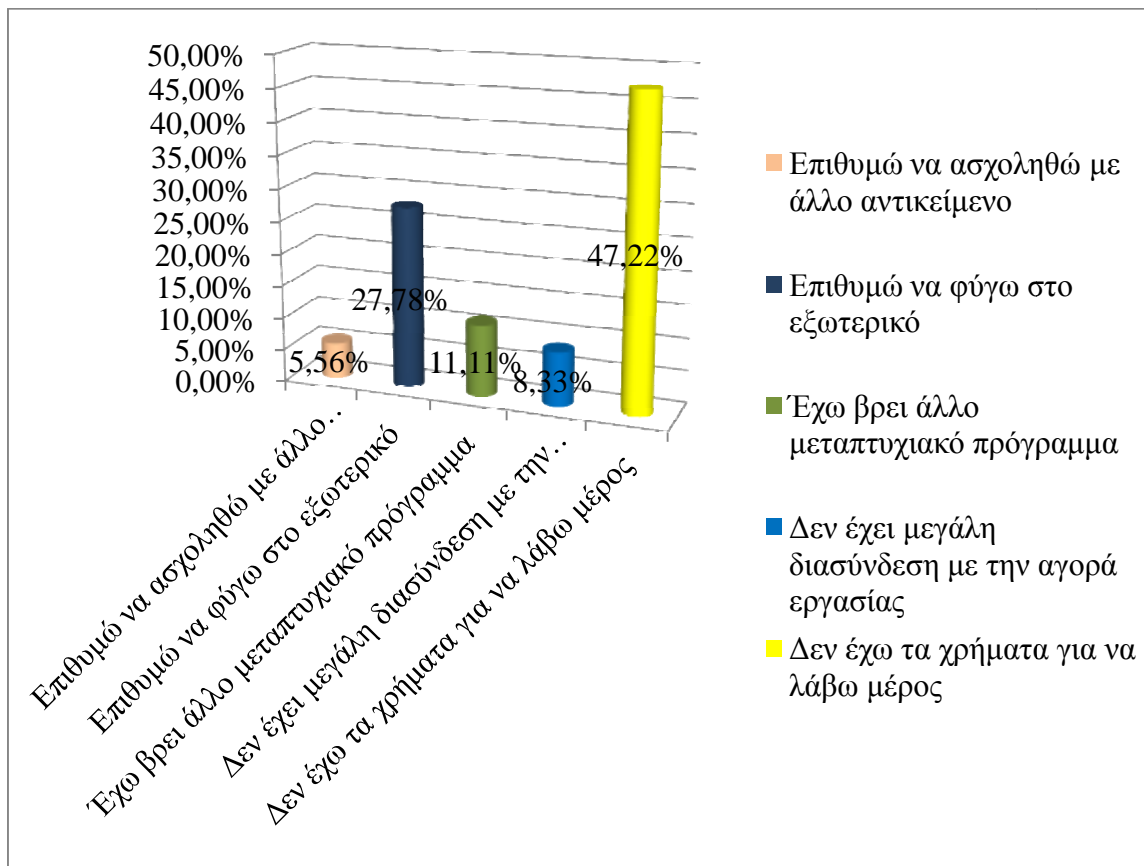
Διάγραμμα 19: Ενδιαφέρον για την Παρακολούθηση Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών του Τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων Α.Τ.Ε.Ι. Πατρών των Ατόμων του Δείγματος

Σύμφωνα με τις απαντήσεις των ερωτηθέντων, που προέκυψαν από την ανωτέρω ερώτηση που τους διατυπώθηκε (15^η ερώτηση), υπάρχει ένα ποσοστό της τάξεως του 48%, επί συνόλου εβδομήντα πέντε (75) ατόμων που δήλωσαν πως, δεν θα ενδιαφέρονταν να παρακολουθήσουν το πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών του τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων του Α.Τ.Ε.Ι. Πατρών. Οι λόγοι που μπορεί να θεωρούνται ικανοί, ώστε να διαμορφώνουν μια τέτοια αποτρεπτική στάση, διατυπώθηκαν συνοπτικά στους εξής:

- Επιθυμία ενασχόλησης με κάποιο άλλο αντικείμενο
- Επιθυμία μετάβασης σε άλλη χώρα του εξωτερικού
- Ο ερωτώμενος έχει ήδη καταλήξει σε κάποιο άλλο μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών, είτε στην Ελλάδα, είτε στο εξωτερικό
- Το μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών του τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων του Α.Τ.Ε.Ι. Πατρών, δεν έχει μεγάλη διασύνδεση με την αγορά εργασίας στην οποία πρόκειται να απευθυνθούν τα άτομα που έλαβαν μέρος στην έρευνα.
- Τα άτομα του δείγματος δήλωσαν πως δεν μπορούν να ανταπεξέλθουν οικονομικά, συνέπεια κυρίως της οικονομικής κρίσης που υπάρχει στην Ελλάδα, ώστε να παρακολουθήσουν το υπόψιν και ενδεχομένως και πολλά ακόμη προγράμματα μεταπτυχιακών σπουδών, είτε στην Ελλάδα είτε στο εξωτερικό.

Διάγραμμα 20: Λόγοι Μη Παρακολούθησης Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών του Τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων Α.Τ.Ε.Ι. Πατρών των Ατόμων του Δείγματος

Η πολύ μεγάλη πλειοψηφία των απαντήσεων που προέκυψαν και έφθαναν σε αριθμό τα δέκα επτά (17) άτομα (47,2%) δήλωσαν πως, η οικονομική δυσπραγία κυρίως είναι εκείνη που τους αποτρέπει ώστε να δηλώσουν έμπρακτα το ενδιαφέρον τους και να παρακολουθήσουν το πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών του τμήματός τους. Επίσης, υπάρχει και ένα σημαντικό μέρος των ερωτηθέντων (10 άτομα – 27,8%), από όσους δήλωσαν πως δεν ενδιαφέρονται να παρακολουθήσουν το υπόψιν μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών, οι οποίοι επιθυμούν ή έχουν προχωρήσει στην υλοποίηση της επιθυμίας τους, να μεταβούν σε κάποια χώρα του εξωτερικού και να πραγματοποιήσουν εκεί τις μεταπτυχιακές τους σπουδές. Τέλος, ως προς τα υπόλοιπα άτομα του δείγματος, ελάχιστοι ήταν εκείνοι που δήλωσαν πως πιστεύουν ότι το συγκεκριμένο μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών, δεν έχει υψηλή διασύνδεση με την αγορά εργασίας (3 άτομα – 8,3%), ενώ ακόμη λιγότεροι (2 άτομα – 5,6%) δήλωσαν πως θα ασχοληθούν ή επιθυμούν να ασχοληθούν, με κάποιο άλλο αντικείμενο εργασίας.

4.4 Σύνοψη Αποτελεσμάτων

Από την ανάλυση των δεδομένων που προηγήθηκε, διαμέσου των ερωτηματολογίων που συλλέχθηκαν, προέκυψαν ορισμένα πολύ χρήσιμα αποτελέσματα, τα οποία συνοπτικά αποτυπώνονται ως ακολούθως:

1. Ως προς τα δημογραφικά δεδομένα του δείγματος που επιλέχθηκε, το 56% εξ αυτών ήταν άνδρες, ενώ το υπόλοιπο 44% ήταν γυναίκες. Ηλικιακά, η μεγαλύτερη πλειοψηφία των ατόμων κυμαίνονταν από είκοσι δυο (22) έως και είκοσι πέντε (25) ετών (42,67%), ενώ αρκετοί εκ των ερωτηθέντων έχουν ηλικία από είκοσι έξι (26) έως και είκοσι εννέα (29) ετών (33,3%).
2. Το έτος κατά το οποίο πραγματοποιήθηκε η εγγραφή των όσων έλαβαν μέρος στο ερωτηματολόγιο, αποτέλεσε στοιχείο διερεύνησης, με το 41,33% των ατόμων (31 άτομα) να δηλώνουν το έτος 2011, ως ημερομηνία εισαγωγής τους στη σχολή, ενώ άλλα είκοσι οκτώ (28) άτομα (37,33%), να δηλώνουν αντίστοιχα το έτος 2012.
3. Σημαντική παράμετρος που μελετήθηκε, ήταν και αυτή που αφορούσε το βαθμό με τον οποίο περάτωσαν τις σπουδές τους, όσοι εκ του δείγματος αποφοίτησαν. Σχεδόν το 50% του δείγματος (30 άτομα – 46,88%) δήλωσαν βαθμό πτυχίου μεταξύ έξι (6) και επτά (7), ενώ άλλα δέκα έξι (16) άτομα, δήλωσαν βαθμό πτυχίου μεταξύ επτά (7) και οκτώ (8).
4. Σημαντική είναι και η επιθυμία που επέδειξαν τα άτομα του δείγματος, ως προς τη συνέχιση των σπουδών τους σε κάποιο μεταπτυχιακό πρόγραμμα, με το 68% να απαντάει θετικά σε ένα τέτοιο ενδεχόμενο (51 άτομα), ενώ το 32% να απαντάει αρνητικά (24 άτομα).
5. Ως προς τους λόγους επιθυμίας συνέχισης της ακαδημαϊκής ενασχόλησης σε ένα μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών, ο βασικότερος είναι αυτός της δυσκολίας εύρεσης εργασίας, κατόπιν της αποφοίτησης από τη σχολή, γεγονός που δηλώθηκε από το 60,78% (31 άτομα), του συνόλου του δείγματος, ενώ αρκετά σημαντικό ήταν και το ποσοστό όσων υποστήριζαν πως επιθυμούν, μέσω της παρακολούθησης κάποιου μεταπτυχιακού προγράμματος, να λάβουν μεγαλύτερη επαγγελματική εξειδίκευση στην εργασία τους (25,49% - 13 άτομα). Από την άλλη πλευρά, η συντριπτική πλειοψηφία όσων δήλωσαν πως δεν επιθυμούν να παρακολουθήσουν κάποιο μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών, έθεσαν ως βασικότερο λόγο (17 άτομα – 70,83%), την αδυναμία εύρεσης οικονομικών πόρων, ώστε να υλοποιήσουν το υπόψιν εγχείρημα.

6. Κατόπιν της αποτύπωσης των δημογραφικών πληροφοριών επί του δείγματος, διατυπώθηκε ερώτημα που σχετιζόταν με την πηγή πληροφόρησης που χρησιμοποιούν οι ερωτηθέντες, σχετικά με τη συλλογή των απαραίτητων στοιχείων για τα όποια μεταπτυχιακά προγράμματα υπάρχουν. Η πλέον βασική πηγή άντλησης πληροφοριών είναι το διαδίκτυο (internet), το οποίο στη σημερινή εποχή αποτελεί το πλέον σημαντικό εργαλείο που χρησιμοποιούν ολοένα και περισσότεροι χρήστες, προκειμένου να αναζητήσουν πάσης φύσεως πληροφορίες. Από το δείγμα που αναλύθηκε, το 65,33% εξ αυτών (49 άτομα) χρησιμοποιούν το διαδίκτυο (internet), προκειμένου να βρουν όλες τις απαραίτητες πληροφορίες που θέλουν για τα μεταπτυχιακά προγράμματα που ενδιαφέρονται.
7. Τα οφέλη στα οποία επικεντρώνονται όσοι ερωτήθηκαν στο δείγμα της έρευνας, από τη συμμετοχή τους σε ένα μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών, αφορούν κυρίως τη βελτίωση των γνώσεων που μπορούν να λάβουν, διαμέσου της παρακολούθησης περισσότερων και πιο εξειδικευμένων μαθημάτων (38 άτομα – 50,67%), σε συνδυασμό και με τη βελτίωση που μπορεί να επιτευχθεί κυρίως στην κατάρτισή τους (27 άτομα – 36%).
8. Στο ερωτηματολόγιο, τα άτομα του δείγματος κλήθηκαν να ιεραρχήσουν, από το «Καθόλου Σημαντικό», έως και το «Πολύ Σημαντικό», εκείνα τα κριτήρια τα οποία μπορούν να τους επηρεάσουν, ως προς την επιλογή ενός μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών. Από τις απαντήσεις που προέκυψαν είναι διάχυτη η εντύπωση πως, οι βασικότεροι παράμετροι που επηρεάζουν σε πολύ μεγάλο βαθμό την τελική επιλογή ενός υποψηφίου, ως προς το ποιο μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών θα επιλέξει είναι, η διασύνδεση του προγράμματος αυτού με την αγορά εργασίας και το κατά πόσο μπορεί να συνδράμει στην ευκολότερη και καλύτερη επαγγελματική αποκατάσταση, το κύρος και η φήμη του ιδρύματος που ανήκει το μεταπτυχιακό πρόγραμμα, καθώς επίσης και το ίδιο το πρόγραμμα σπουδών που διαθέτει το μεταπτυχιακό τμήμα.
9. Επίσης, δυο (2) ακόμη πολύ σημαντικά κριτήρια, ως προς την τελική επιλογή ή μη ενός μεταπτυχιακού προγράμματος, είναι και η απόσταση στην οποία και βρίσκεται το ίδρυμα που ανήκει το μεταπτυχιακό πρόγραμμα, από τον τόπο κατοικίας ή εργασίας του ενδιαφερόμενου, καθώς επίσης και το κόστος που απαιτείται για τη συμμετοχή του ενδιαφερόμενου. Από τα αποτελέσματα που προέκυψαν και λαμβάνοντας υπόψιν και την οικονομική κατάσταση στην οποία έχει περιέλθει η Ελλάδα τα τελευταία έτη, ήταν σχεδόν με μεγάλη σιγουριά αναμενόμενο πως, το

όποιο κόστος συμμετοχής απαιτείται για την παρακολούθηση ενός τέτοιου προγράμματος σπουδών, θα αποτελούσε το βασικότερο ενδεχομένως ανασταλτικό παράγοντα. Σε ποσοστό που ανέρχεται στο 68% (51 άτομα), οι συμμετέχοντες στην έρευνα δήλωσαν πως, τα χρήματα που απαιτούνται για την κάλυψη των διδάκτρων, είναι μια πολύ σημαντική παράμετρος που θα πρέπει να λάβουν υπόψιν τους.

10. Πέραν όμως των δυσχερειών που μπορεί να υπάρχουν, σχετικά με τη δυνατότητα παρακολούθησης ή μη ενός μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών, τα θετικά στοιχεία που μπορούν να προκύψουν από την υλοποίηση της φοίτησης σε αυτό, εντοπίζονται, τόσο στην αύξηση των οικονομικών αποδοχών, όσο και στην επαγγελματική ανέλιξη. Ειδικότερα, οι ερωτηθέντες κλήθηκαν να δηλώσουν για το πόσο σημαντική είναι η ολοκλήρωση ενός μεταπτυχιακού κύκλου σπουδών, ως προς τις δυο (2) αυτές παραμέτρους που αναφέρθηκαν, με εξήντα τέσσερα (64) άτομα (81,3%), να τονίζουν ότι οι παράμετροι αυτοί έχουν πολύ μεγάλη σημαντικότητα και μπορούν σε μεγάλο βαθμό να επηρεάσουν την υιοθέτηση μιας θετικής γνώμης ως προς την υλοποίηση ενός μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών.
11. Στην πολύ μεγάλη πλειοψηφία τους, τα άτομα που έλαβαν μέρος στην έρευνα δήλωσαν πως, θα απασχοληθούν σε κάποια θέση εργασίας στον ιδιωτικό τομέα (49 άτομα – 65,3%), με τους υπόλοιπους συμμετέχοντες να είναι σχεδόν ισόρροπα μοιρασμένοι στην επαγγελματική αποκατάσταση στο δημόσιο τομέα (14 άτομα – 18,7%) και στο ελεύθερο επάγγελμα (12 άτομα – 16%).
12. Οι τελευταίες τρεις (3) ερωτήσεις που υπήρχαν στο ερωτηματολόγιο αφορούσαν το μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών που έχει οργανώσει το Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων του Α.Τ.Ε.Ι. Πατρών και το οποίο αναμένεται να ξεκινήσει τον Οκτώβριο του τρέχοντος έτους. Αναφορικά με την ενημέρωση περί της ύπαρξης του υπόψιν μεταπτυχιακού προγράμματος, καταφατικά απάντησαν είκοσι έξι (26) άτομα (34,7%), με το υπόλοιπο μέρος του δείγματος (49 άτομα – 65,3%), να δηλώνουν άγνοια περί της ύπαρξης του συγκεκριμένου προγράμματος σπουδών.
13. Επίσης, όταν τέθηκε το ερώτημα σχετικά με το εάν θα είχαν την επιθυμία να παρακολουθήσουν το συγκεκριμένο πρόγραμμα σπουδών, οι απαντήσεις ήταν σχεδόν ίδιες, με το 52% των ατόμων να δηλώνει πως θα ενδιαφέρονταν για το υπόψιν μεταπτυχιακό πρόγραμμα, ενώ το υπόλοιπο 48% να δηλώνει πως δεν θα ενδιαφέρονταν να εκδηλώσουν τη συμμετοχή τους. Σχετικά με τους λόγους περί μη παρακολούθησης του μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών του Τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων του Α.Τ.Ε.Ι. Πατρών, ο πλέον σημαντικός αναφέρεται στην

οικονομική πτυχή της συμμετοχής, που αφορά τη δυσκολία κάλυψης των διδάκτρων, ενώ ο δεύτερος πιο σημαντικός λόγος είναι η δεδομένη επιθυμία των αποφοίτων να συνεχίσουν τις σπουδές τους εκτός Ελλάδος, σε κάποιο πανεπιστημιακό ίδρυμα του εξωτερικού.

Κεφάλαιο 5^ο: Συμπεράσματα – Προτάσεις

5.1 Συμπεράσματα

Από την ανάλυση που προηγήθηκε στα ανωτέρω τμήματα της μελέτης και της έρευνας, μπορούν να εξαχθούν ορισμένα πολύ χρήσιμα συμπεράσματα, χρήση των οποίων μπορεί να γίνει και για τη διατύπωση προτάσεων βελτίωσης, όπου αυτό απαιτείται, λαμβάνοντας υπόψιν τις προσωπικές γνώμες και αντιλήψεις των ατόμων του δείγματος. Τα συμπεράσματα τα οποία και εξήχθησαν από τη συγκεκριμένη έρευνα εντοπίζονται στα εξής:

1. Σημαντικό είναι το ποσοστό των ατόμων εκείνων (68%) που επιθυμούν να πραγματοποιήσουν μεταπτυχιακές σπουδές, είτε στην Ελλάδα είτε στο εξωτερικό, κυρίως λόγω της σημαντικής δυσκολίας που υπάρχει στην αγορά εργασίας, ως προς την εύρεση μια θέσης που θα τους ικανοποιεί επαγγελματικά αλλά και μισθολογικά. Ένας ακόμη σημαντικός λόγος για τον οποίο τα άτομα επιθυμούν να πραγματοποιήσουν μεταπτυχιακές σπουδές σχετίζεται με το ότι, μέσω των προγραμμάτων αυτών επιτυγχάνεται μια μεγαλύτερη εξειδίκευση επί του επιστημονικού τους αντικειμένου, ώστε με τον τρόπο αυτό να αποκτήσουν ακόμη περισσότερη τεχνογνωσία και να έχουν περισσότερα εχέγγυα για καλύτερη εργασιακή αποκατάσταση.
2. Από την άλλη πλευρά, υπάρχουν και άτομα τα οποία εκδήλωσαν την άρνησή τους, αναφορικά με την υλοποίηση μεταπτυχιακών σπουδών, μετά την ολοκλήρωση των αρχικών τους σπουδών. Ο πλέον βασικός λόγος που αναφέρθηκε ήταν η έλλειψη οικονομικών πόρων (70,8%), λόγος κατανοητός, ειδικά στη σημερινή εποχή στην οποία βρίσκεται η Ελλάδα. Οι σπουδαστές δεν εκδήλωσαν την άρνησή τους για τη συμμετοχή σε κάποιο μεταπτυχιακό πρόγραμμα από έλλειψη ενδιαφέροντος, αλλά επειδή τα δίδακτρα που απαιτούνται για την υλοποίηση των σπουδών αυτών είναι ιδιαίτερα υψηλά, με αποτέλεσμα, πολλοί νέοι να αποθαρρύνονται, ακόμη και εάν ενδιαφέρονται να βελτιώσουν τις γνώσεις και τις δεξιότητές τους.
3. Το διαδίκτυο (internet) αποτελεί ένα πολύ σημαντικό πλέον εργαλείο για την αναζήτηση πληροφοριών, σε κάθε κλάδο της δραστηριότητας των ανθρώπων. Κατά συνέπεια, δεν θα μπορούσε να απουσιάζει και από τις επιλογές των ατόμων του δείγματος, ως προς την εύρεση όλων εκείνων των απαιτούμενων πληροφοριών, που αφορούν τα διάφορα μεταπτυχιακά προγράμματα, όπως είναι το πρόγραμμα σπουδών, οι διδάσκοντες καθηγητές, οι παροχές σε υλικοτεχνική υποδομή, τα δίδακτρα, η διασύνδεση που μπορεί

να έχει το πρόγραμμα αυτό με την αγορά εργασίας και με τον κλάδο δράσης που έχει επιλέξει ο ενδιαφερόμενος, κλπ.

4. Είναι δεδομένο πως, η συμμετοχή ενός ατόμου σε ένα πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών, συνδράμει αποφασιστικά στη βελτίωσή του ως εργαζόμενο, αλλά και στην παροχή πρόσθετων γνώσεων και ικανοτήτων. Τα οφέλη που μπορεί να αποκομίσει κάποιος εντοπίζονται κυρίως στη βελτίωση των γνώσεών του, αλλά και στις προσωπικές του ικανότητες. Ειδικότερα, λαμβάνοντας υπόψιν πως, αρκετοί είναι οι σπουδαστές που αποφοιτούν με έναν βαθμό πτυχίου που κυμαίνεται μεταξύ έξι (6) και επτά (7), σε αυτή την περίπτωση απαιτείται να παρακολουθήσουν ένα μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών διότι ενδεχομένως, ένα σημαντικό τμήμα των γνώσεων και των δεξιοτήτων που θα έπρεπε να διέθεταν κατά την αποφοίτησή τους, δεν το έχουν. Επίσης, ακόμη και όσοι αποφοίτησαν με υψηλότερο του επτά (7) βαθμό και οι οποίοι ενδεχομένως να διαθέτουν περισσότερες γνώσεις, χρειάζονται να λάβουν μεγαλύτερη εξειδίκευση στο εργασιακό αντικείμενο με το οποίο πρόκειται να απασχοληθούν μελλοντικά. Ο ανταγωνισμός πλέον στην αγορά εργασίας είναι οξύς, με στελέχη ικανά και καταρτισμένα να είναι διαθέσιμα να απασχοληθούν σε διάφορους κλάδους. Κατά συνέπεια, ο απόφοιτος μιας πανεπιστημιακής σχολής θα πρέπει να είναι έτοιμος ώστε να αντιμετωπίσει τον ανταγωνισμό αυτό, έχοντας όσο το δυνατόν περισσότερες γνώσεις και παράλληλα επιδιώκοντας την ολοένα και μεγαλύτερη βελτίωση των προσωπικών του ικανοτήτων σε ζητήματα που άπτονται της εκπαίδευσης αλλά και της κατάρτισής του.
5. Παράμετροι και παράγοντες που λαμβάνονται υπόψιν από τους ενδιαφερόμενους για τη συμμετοχή τους σε ένα μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών, υπάρχουν αρκετά. Σύμφωνα όμως με τα όσα προέκυψαν από την έρευνα που διεξήχθη, οι πλέον σημαντικοί παράγοντες που μπορούν να επηρεάσουν είτε θετικά, είτε αρνητικά, την τελική επιλογή ενός μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών είναι, το ίδιο το πρόγραμμα κατάρτισης του μεταπτυχιακού, το κύρος και η φήμη του ιδρύματος που προσφέρει το πρόγραμμα αυτό, αλλά κυρίως, η διασύνδεση που μπορεί να έχει το πρόγραμμα με την αγορά εργασίας. Οι τρεις (3) αυτοί συγκεκριμένοι παράγοντες έχουν και τη μεγαλύτερη βαρύτητα στη γνώμη και στην τελική επιλογή των συμμετεχόντων σε ένα μεταπτυχιακό και μέσω αυτών ουσιαστικά μπορεί να ξεχωρίσει το ένα πρόγραμμα από το άλλο, ειδικά τη σημερινή εποχή όπου υπάρχει υπερπροσφορά από τα ακαδημαϊκά ιδρύματα. Ασφαλώς και υπάρχουν και άλλες μεταβλητές που μπορούν να επηρεάσουν τη γνώμη των σπουδαστών, όπως είναι οι παροχές του μεταπτυχιακού (βιβλιοθήκες, εργαστήρια), οι χώροι τέλεσης των μαθημάτων, ακόμη και το διδακτικό προσωπικό. Όμως, οι

παράγοντες αυτοί δεν διαφαίνεται να κρίνονται αρκετοί και ικανοί σε τόσο μεγάλο βαθμό, όσο οι προαναφερθέντες, προκειμένου να επηρεάσουν τους υποψήφιους μεταπτυχιακούς σπουδαστές.

6. Άλλοι δυο (2) παράγοντες επίσης που υπάρχουν και οι οποίοι μπορούν να επηρεάσουν τη θετική ή την αρνητική γνώμη των σπουδαστών, ως προς την υλοποίηση ενός μεταπτυχιακού προγράμματος είναι, το κόστος συμμετοχής σε αυτό, αλλά και η απόσταση που απαιτείται ώστε να παρευρίσκονται, είτε από την οικία τους, είτε ακόμη και από την εργασία τους. Από τους δυο (2) αυτούς παράγοντες όμως, εκείνος του κόστους συμμετοχής στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών, κρίθηκε, σύμφωνα με τις απαντήσεις, ότι είναι και ο πλέον σημαντικός. Για τα άτομα εκείνα που αρχικά απέρριψαν την ιδέα παρακολούθησης ενός μεταπτυχιακού προγράμματος, ο βασικός λόγος ήταν, τα χρήματα που απαιτούνταν για την παρακολούθησή του. Ακόμη όμως και για εκείνους που επιθυμούν να υλοποιήσουν ένα τέτοιο ακαδημαϊκό πρόγραμμα, το κόστος της συμμετοχής είναι ένας πολύ σημαντικός παράγοντας που μπορεί να επηρεάσει τη γνώμη τους ως προς την επιλογή ενός μεταπτυχιακού προγράμματος, έναντι κάποιου άλλου, που θα απαιτεί λιγότερα χρήματα για τη συμμετοχή.
7. Με την πλειοψηφία των ερωτηθέντων του δείγματος να επιθυμεί να εργαστεί ή να εργάζεται ήδη σε μια εταιρεία του ιδιωτικού τομέα, οι σημαντικότεροι λόγοι για τους οποίους οδηγούνται στην παρακολούθηση ενός μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών είναι, αφενός η αύξηση των οικονομικών τους αποδοχών και αφετέρου, η βελτίωση της εργασιακής τους θέσης, εντός της εταιρείας. Οι μεταβλητές αυτές κρίνονται ως ιδιαίτερα σημαντικές, από το σύνολο των ατόμων που δήλωσαν πως επιθυμούν να συμμετάσχουν σε ένα πρόγραμμα σπουδών, μιας και ουσιαστικά αντικατοπτρίζουν τους βασικούς λόγους για τους οποίους τα άτομα, επενδύουν ένα σημαντικό ποσό χρημάτων, ενώ παράλληλα «θυσιάζουν» χρόνο και κόπο, προκειμένου να βελτιώσουν γνώσεις και ικανότητες.
8. Το πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών του τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων του Α.Τ.Ε.Ι. Πατρών, αποτέλεσε και μέρος της έρευνας που πραγματοποιήθηκε. Σχετικά με τη γνώση ύπαρξης του συγκεκριμένου προγράμματος σπουδών, οι απαντήσεις δεν ήταν ιδιαίτερα ενθαρρυντικές, μιας και σχεδόν τρεις (3) στους δέκα (10) γνώριζαν για την έναρξη λειτουργίας του υπόψιν προγράμματος τον προσεχή Οκτώβριο. Από την άλλη πλευρά όμως, και παρά την έλλειψη ενημέρωσης, αρκετοί ήταν εκείνοι που δήλωσαν πως θα τους ενδιέφερε να συμμετάσχουν στο συγκεκριμένο μεταπτυχιακό, ενώ για όσους απάντησαν αρνητικά, οι βασικότεροι λόγοι απόρριψης δεν σχετίζονταν άμεσα με το

πρόγραμμα, αλλά κυρίως με την έλλειψη χρηματικών πόρων, ώστε να το υλοποιήσουν, καθώς και με την επιθυμία τους να αναζητήσουν ένα ανώτερο επίπεδο σπουδών στο εξωτερικό.

5.2 Προτάσεις

Λαμβάνοντας υπόψιν, τα αποτελέσματα από την ανάλυση του ερωτηματολογίου, σε συνδυασμό και με την εξαγωγή των συμπερασμάτων που προηγήθηκε, είναι εφικτό να διατυπωθούν ορισμένες προτάσεις, οι οποίες ενδεχομένως να αξιοποιηθούν περαιτέρω από τους ενδιαφερόμενους, προς αναζήτηση αναβάθμισης και βελτίωσης των δομών και των προγραμμάτων σπουδών των μεταπτυχιακών. Οι προτάσεις αυτές είναι:

1. Σχετικά με τα προγράμματα σπουδών, σύνδεσή τους, όπου αυτό είναι περισσότερο εφικτό, με τις σύγχρονες απαιτήσεις της αγοράς εργασίας και προσπάθεια ενδεχομένως σύνδεσης με συγκεκριμένες επιχειρήσεις διαφόρων κλάδων της οικονομίας. Τυχόν επισκέψεις επιχειρηματιών, οι οποίοι θα αναλύουν μελέτες περιπτώσεων (case studies) που έχουν αναλάβει, αλλά και η συμμετοχή των σπουδαστών σε εκπαιδευτικές ημερίδες στις επιχειρήσεις αυτές, θα τους φέρουν σε στενότερη επαφή, με το πραγματικό εργασιακό περιβάλλον.
2. Επίσης, μπορεί να πραγματοποιηθεί και ένας εκσυγχρονισμός του προγράμματος σπουδών, λαμβάνοντας χαρακτήρα περισσότερο πρακτικής κατεύθυνσης, υλοποιώντας μια μεταστροφή από τον όποιο ενδεχόμενο θεωρητικό χαρακτήρα που μπορεί να έχει.
3. Το εκπαιδευτικό προσωπικό που μπορεί να διαθέτει το κάθε εκπαιδευτικό ίδρυμα είναι πολύ σημαντικός παράγοντας επιτυχίας ή αποτυχίας ενός προγράμματος σπουδών. Απαιτείται κατά συνέπεια να υπάρχει συνεχής κατάρτιση και ενημέρωση των διδασκόντων, ως προς τις μεταβολές που υλοποιούνται στην αγορά εργασίας, ενώ παράλληλα, θα πρέπει να έχουν και όσο το δυνατόν υψηλότερη εξοικείωση με τις τεχνολογικές εξελίξεις. Το διδακτικό προσωπικό θα πρέπει να αποτελεί άμεσο «συνεργάτη» του κάθε μεταπτυχιακού σπουδαστή, ο οποίος θα τον καθοδηγεί και θα έχουν μια συνεχή συνεργασία, με σκοπό τη βελτίωση των δεξιοτήτων του ενδιαφερόμενου και την απόκτηση όσο το δυνατόν περισσότερων γνώσεων.
4. Η διασύνδεση ενός μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών με την αγορά εργασίας, μπορεί να βελτιωθεί και μέσω των γραφείων σταδιοδρομίας που διαθέτουν τα εκπαιδευτικά ιδρύματα και τα οποία φροντίζουν σε ορισμένες των περιπτώσεων, για την επαγγελματική, σε κάποιο βαθμό αποκατάσταση των σπουδαστών. Τα γραφεία αυτά θα

πρέπει να αναβαθμιστούν ως προς το ρόλο που έχουν, ενώ παράλληλα μπορούν να ενδυναμωθούν με το κατάλληλα εκπαιδευμένο και καταρτισμένο προσωπικό, το οποίο θα μπορεί να αναζητεί και να βρίσκει λύσεις στα προβλήματα που παρουσιάζονται.

5. Σημαντικό τμήμα για τη συμμετοχή σε ένα πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών είναι και το κόστος για τη δήλωση παρακολούθησης. Θα πρέπει, ειδικά στην περίπτωση των μεταπτυχιακών προγραμμάτων σπουδών που υλοποιούνται στην Ελλάδα, να υπάρχει μια μέριμνα ως προς τα δίδακτρα που απαιτούνται, τα οποία είτε εάν είναι εφικτό να μειωθούν σε κάποιο βαθμό, είτε να μπορεί ο σπουδαστής να τα αποπληρώσει σε περισσότερες τμηματικές καταβολές, ώστε να μην απαιτείται η κατάθεση ενός μεγάλου χρηματικού ποσού άμεσα.

Οι προτάσεις που θα μπορούσαν να διατυπωθούν, σχετικά με το μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών του τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων του Α.Τ.Ε.Ι. Πατρών, μπορούν να συνοψισθούν στα κάτωθι:

1. Θα πρέπει, με τη χρήση και την υιοθέτηση διάφορων ενημερωτικών ενεργειών, όπως μπορεί να είναι οι ημερίδες, τα σεμινάρια, ή πολύ περισσότερο, το διαδίκτυο (internet), οι υπεύθυνοι του τμήματος να προχωρήσουν στην όσο το δυνατόν μεγαλύτερη και πληρέστερη ενημέρωση των σπουδαστών. Η ενημέρωση αυτή θα πρέπει να έχει διττό χαρακτήρα, όπου αφενός θα πρέπει να ενημερώνει σχετικά με την ύπαρξη του παρόντος μεταπτυχιακού προγράμματος και αφετέρου, να ενημερώνει για τις δυνατότητες επαγγελματικής αποκατάστασης.
2. Ένας ακόμη τομέας στον οποίο οι υπεύθυνοι του τμήματος θα πρέπει να δώσουν βαρύτητα σχετίζεται και με το κόστος συμμετοχής των ενδιαφερόμενων. Ασφαλώς και τα δίδακτρα που απαιτείται κάθε φοιτητής να καταβάλει αφορούν πάγια και λειτουργικά έξοδα του μεταπτυχιακού προγράμματος. Όμως, θα πρέπει ενδεχομένως να υπάρχει μια ειδική μέριμνα, για σπουδαστές που λόγω οικονομικής κατάστασης δεν είναι εφικτό να παρακολουθήσουν το πρόγραμμα, να αποκτήσουν τη δυνατότητα αυτή. Κάτι τέτοιο μπορεί να υλοποιηθεί με την κατάθεση, από την πλευρά των ενδιαφερόμενων, κατάλληλων δικαιολογητικών (εκκαθαριστικό σημείωμα, πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης, κλπ.), ώστε να τους παρασχεθεί μια σχετική έκπτωση ή τμηματικών καταβολή επί των διδάκτρων.
3. Τέλος, ειδική μνεία θα πρέπει να δοθεί και στην αναφορά ως προς τη διασύνδεση των σπουδών που θα λάβουν οι ενδιαφερόμενοι, με την αγορά εργασίας. Ένα εκ των πλέον σημαντικών κινήτρων που έχει ο συμμετέχων σε ένα μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών,

αφορά και το κατά πόσο θα μπορέσει, κατόπιν της αποφοίτησής του, να χρησιμοποιήσει τις γνώσεις και τις δεξιότητες που έλαβε στην εργασία στην οποία και επιθυμεί να απασχοληθεί. Αρκετά προγράμματα μεταπτυχιακών σπουδών, παρέχουν εξειδικευμένες γνώσεις, πολλές εκ των οποίων δεν μπορούν να βρουν εφαρμογή στη σύγχρονη καθημερινότητα, είτε διότι είναι ξεπερασμένες, είτε διότι δεν αντιστοιχούν στις πραγματικές επιχειρησιακές ανάγκες. Το πρόγραμμα σπουδών του μεταπτυχιακού θα πρέπει να είναι όσο το δυνατόν περισσότερο εναρμονισμένο και δομημένο με τρόπο που θα έχει περισσότερο πρακτικό και λιγότερο θεωρητικό χαρακτήρα, ενώ παράλληλα, οι καθηγητές, μέσω της διδασκαλίας μελετών περιπτώσεων (case studies), να παρέχουν στους σπουδαστές τη δυνατότητα να κατανοήσουν τον τρόπο λειτουργίας των επιχειρήσεων και τις μεθόδους δράσεις, στις διάφορες περιπτώσεις που λαμβάνουν χώρα, εντός αυτών.

Βιβλιογραφία

ü Έντυπη Βιβλιογραφία

1. Δημητρόπουλος Ε., (2004), «Εισαγωγή στη Μεθοδολογία της Επιστημονικής Έρευνας: προς ένα συστηματικό δυναμικό μοντέλο μεθοδολογίας επιστημονικής έρευνας», Εκδόσεις Έλλην, Αθήνα
2. Howard K., Sharp J., (1996), «Η επιστημονική μελέτη: οδηγός σχεδιασμού και διαχείρισης πανεπιστημιακών ερευνητικών εργασιών», Εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα
3. Θεοφανίδης Σ., (2002), «Μεθοδολογία της Επιστημονικής Σκέψης & Έρευνας: πως γίνεται η επιστημονική έρευνα και πως γράφεται μια επιστημονική εργασία», Εκδόσεις Μπένου, Αθήνα
4. Θεοφιλίδης Χ., (2002), «Η Συγγραφή Επιστημονικής Εργασίας: από τη θεωρία στην πράξη», Εκδόσεις Δαρδανός, Αθήνα
5. Ιωσηφίδης Θ., (2008), «Ποιοτικές Μέθοδοι Έρευνας στις Κοινωνικές Επιστήμες», Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα
6. Τσιπλητάρης Φ., Μπάμπαλης Κ., (2011), «Δέκα Παραδείγματα Μεθοδολογίας Επιστημονικής Έρευνας: από τη θεωρία στην πράξη», Εκδόσεις Διάδραση, Αθήνα
7. Trigwell K., H. Dunbar – Goddet, (2005), «The research experience of postgraduate research students at the University of Oxford», Oxford, University of Oxford

ü Διαδίκτυο (Internet)

8. Υπουργείο Παιδείας Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων
http://www.ypepth.gr/el_ec_category132.htm (Ανάκτηση 14/6/2016)
9. Graduates Career Australia (GCS) : <http://www.gradsonline.com.au/> (Ανάκτηση 14/6/2016)
10. MBA London Business School : <http://www.london.edu/programmes/mba.html>
(Ανάκτηση 16/6/2016)
11. <http://mba.insead.edu/home/>(Ανάκτηση 16/6/2016)
12. MBA International - Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών <http://www.i-mba.aueb.gr/>
(Ανάκτηση 16/6/2016)
13. EMBA Διεθνές Πανεπιστήμιο Ελλάδας
<http://www.econ.ihu.edu.gr/index.pζζhp/courses/executive-mba.html> (Ανάκτηση 17/6/2016)

14. MBA ALBA: <http://www.alba.edu.gr/academic/mba/Pages/Overview.aspx> (Ανάκτηση 17/6/2016)
15. MBA Athens GSM : <http://agsm.gr/gr/content/show/&tid=173> (Ανάκτηση 17/6/2016)
16. <http://manedu.teiwest.gr/> (Ανάκτηση 11/7/2006)
17. <http://manedu.teiwest.gr/index.php/description/duration> (Ανάκτηση 11/7/2006)
18. <http://manedu.teiwest.gr/index.php/description/fees> (Ανάκτηση 11/7/2006)
19. <http://manedu.teiwest.gr/index.php/description/criteria> (Ανάκτηση 11/7/2006)
20. <http://manedu.teiwest.gr/index.php/description/thematikes-enotites> (Ανάκτηση 11/7/2006)

Παράρτημα

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Μέρος Α: Δημογραφικά Στοιχεία

1. Φύλο

Άνδρας Γυναίκα

2. Ηλικία

<22 ετών 22 – 25 ετών 26 – 29 ετών 29 – 32 ετών Άλλο

3. Έτος Εγγραφής

2009 2010 2011 2012 Άλλο

4. Βαθμός Πτυχίου

< 6 ≤ 6 Βαθμός ≤ 7

< 7 Βαθμός ≤ 8 8 >

5. Επιθυμείτε να κάνετε Μεταπτυχιακές Σπουδές;

Ναι Όχι (Πηγαίνετε στην Ερώτηση 7)

6. Εάν επιθυμείται να πραγματοποιήσετε μεταπτυχιακές σπουδές, για ποιους λόγους το κάνετε;

Με ενδιαφέρει το θέμα

Δυσκολία εύρεσης εργασίας

Επαγγελματική εξειδίκευση

Άλλος λόγος

.....
.....

7. Εάν δεν επιθυμείτε να πραγματοποιήσετε μεταπτυχιακές σπουδές, για ποιους λόγους δεν θα προβείτε σε αυτές;

- Οικονομικοί λόγοι
- Εργασιακοί λόγοι
- Έλλειψη ενδιαφέροντος θέματος μεταπτυχιακού
- Άλλος λόγος

.....
.....

Μέρος Β: Πληροφοριακό Υλικό Μεταπτυχιακών Προγραμμάτων

8. Από πού αναζητείτε πληροφορίες αναφορικά με τα μεταπτυχιακά προγράμματα που υπάρχουν;

- Από ημερίδες ή σεμινάρια
- Από το διαδίκτυο (internet)
- Από ενημερωτικά έντυπα
- Από γνωστούς ή φίλους

Μέρος Γ: Οφέλη Συμμετοχής σε Ένα Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα

9. Σχετικά με την παρακολούθηση ενός μεταπτυχιακού προγράμματος, ποια πιστεύετε ότι είναι να τα οφέλη που μπορούν να προκύψουν, αναφορικά με την ανάπτυξη των προσωπικών σας ικανοτήτων από αυτή σας τη συμμετοχή (έως δυο απαντήσεις);

- Βελτίωση προσωπικών ικανοτήτων για μάθηση (προσωπική εκπαίδευση, κατάρτιση)
- Βελτίωση γνώσεων
- Βελτίωση ερευνητικών ικανοτήτων

10. Ιεραρχήστε τη σημαντικότητα των κάτωθι κριτηρίων υλικοτεχνικής υποδομής, ως προς τη επιλογή ενός μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών

Κριτήριο	Καθόλου Σημαντικό	Λίγο Σημαντικό	Ούτε Λίγο Ούτε Πολύ Σημαντικό	Αρκετά Σημαντικό	Πολύ Σημαντικό
Τεχνικός Εξοπλισμός (εργαστήρια υπολογιστών, σύγχρονο λογισμικό, διαδραστικές εφαρμογές, περιοχές ασύρματης πρόσβασης)					
Βάση Δεδομένων (υπηρεσίες βιβλιοθήκης, τίτλους περιοδικών)					
Αίθουσες					
Διδακτικό Προσωπικό					
Πρόγραμμα Σπουδών					
Κύρος & Φήμη του Πανεπιστημιακού Ιδρύματος					
Διασύνδεση των Σπουδών με την Αγορά Εργασίας					

11. Ιεραρχήστε τη σημαντικότητα των κάτωθι παραγόντων, ως προς την επιλογή ενός μεταπτυχιακού προγράμματος:

Κριτήριο	Καθόλου Σημαντικό	Λίγο Σημαντικό	Ούτε Λίγο Ούτε Πολύ Σημαντικό	Αρκετά Σημαντικό	Πολύ Σημαντικό
Γεωγραφική Εγγύτητα					
Κόστος Συμμετοχής					

12. Πιστεύετε πως η συμμετοχή σας σε ένα μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών, θα συμβάλει στην αύξηση των οικονομικών σας αποδοχών, αναφορικά με τη θέση εργασίας σας καθώς επίσης και στην ανέλιξή σας ιεραρχικά σε ανώτερες θέσεις εργασίας;

Κριτήριο	Διαφωνώ Απόλυτα	Διαφωνώ	Ούτε Διαφωνώ Ούτε Συμφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ Απόλυτα
Αύξηση Οικονομικών Αποδοχών					
Ανέλιξη σε Θέσεις Εργασίας					

13. Σε ποια θέση του επαγγελματικού στίβου, θα επιθυμούσατε να απασχοληθείτε

- Δημόσιο Τομέα
- Ιδιωτικό Τομέα
- Ελεύθερος Επαγγελματίας

Μέρος Δ: Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Α.Τ.Ε.Ι. Διοίκησης Επιχειρήσεων Πατρών

14. Γνωρίζετε ότι το Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων του Α.Τ.Ε.Ι. Πατρών διαθέτει Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών;

Ναι Όχι

15. Θα σας ενδιέφερε να παρακολουθήσετε το Πρόγραμμα Σπουδών του Μεταπτυχιακού του Τμήματος;

Ναι Όχι (Πηγαίνετε στην Ερώτηση 16)

16. Αιτιολογήστε περιληπτικά τους λόγους για τους οποίους δεν επιθυμείτε να παρακολουθήσετε το Πρόγραμμα Σπουδών του Μεταπτυχιακού του Τμήματος (Έως μια απάντηση).

Επιθυμώ να ασχοληθώ με άλλο αντικείμενο	
Επιθυμώ να φύγω στο εξωτερικό	
Έχω βρει άλλο μεταπτυχιακό πρόγραμμα	
Δεν έχει μεγάλη διασύνδεση με την αγορά εργασίας	
Δεν έχω τα χρήματα για να λάβω μέρος	